

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 57

8. julij 2014

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

MNENJA

Evropski ekonomsko-socialni odbor

496. plenarno zasedanje EESO 26. in 27. februar 2014

2014/C 214/01	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o temi Za bolj uravnotežen teritorialni razvoj v EU (mnenje na lastno pobudo)	1
2014/C 214/02	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o integrirani pridelavi v Evropi (mnenje na lastno pobudo)	8
2014/C 214/03	Mnenje strokovne skupine za zunanje odnose o trgovinskih odnosih med EU in Marokom (mnenje na lastno pobudo)	13

III Pripravljalni akti

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

496. plenarno zasedanje EESO 26. in 27. februar 2014

2014/C 214/04	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Sveta o spremembi Direktive 2006/112/ES o skupnem sistemu davka na dodano vrednost glede standardnega obračuna DDV COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS)	20
2014/C 214/05	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).	25
2014/C 214/06	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Odpiranje izobraževanja: inovativno poučevanje in učenje za vse z novimi tehnologijami in prosto dostopnimi učnimi viri COM(2013) 654 final.	31

2014/C 214/07	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu priporočila Sveta o okviru za kakovost pripravništev COM(2013) 857 <i>final</i>	36
2014/C 214/08	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk COM(2013) 761 <i>final</i> – 2013/0371 (COD).	40
2014/C 214/09	MNENJE Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 v zvezi s tehničnim izvajanjem Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja COM(2013) 769 <i>final</i> – 2013/0377 (COD). . .	44
2014/C 214/10	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije – Letni pregled rasti za leto 2014 COM(2013) 800 <i>final</i>	46
2014/C 214/11	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o spremenjenem predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe COM(2013) 932 <i>final</i> – 2010/0095 (COD)	55

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

496. PLENARNO ZASEDANJE EESO 26. IN 27. FEBRUAR 2014

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o temi Za bolj uravnotežen teritorialni razvoj v EU (mnenje na lastno pobudo)

(2014/C 214/01)

Poročevalec: **Staffan NILSSON**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 9. julija 2013 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Za bolj uravnotežen teritorialni razvoj v EU.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 12. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) z 230 glasovi za, 4 glasovi proti in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi

1.1 Na prvem evropskem podeželskem parlamentu (forumu evropskih in nacionalnih podeželskih organizacij), ki ga je 13. novembra 2013 organiziral EESO, je bilo razglašeno geslo **Vsa Evropa naj živi**. Podeželska območja lahko z izvajanjem ustreznih politik ravno tako kot mesta uspevajo in prispevajo k blaginji Evrope. Na forumu se je pozvalo k izvajanju geografsko usmerjenih, večsektorskih lokalnih politik na podlagi sodelovanja in partnerstva.

1.2 Odbor se v tem mnenju na lastno pobudo odziva na ta poziv in se zavzema za bolj uravnotežen razvoj, da bodo lahko kljub vse večjim teritorialnim razlikam v državah in regijah vsi deli EU prispevali k cilju teritorialne kohezije, zapisanem v Lizbonski pogodbi.

1.3 Odseljevanje je treba obravnavati kot najresnejšo nevarnost za podeželska gospodarstva, zaradi katere so številna podeželska območja močno ogrožena. V nekaterih državah in regijah so bili zabeleženi zaskrbljujoči podatki, da se na leto odseli približno 1 % prebivalstva, včasih pa še več. Vendar pa je ta trend zelo neenakomeren. Večina podeželskih območij EU se ne sooča z upadanjem prebivalstva in ostajajo privlačna za ljudi in podjetja.

1.4 EESO poudarja, da je potrebno odločno politično ukrepanje na vseh ravneh, da se odpravijo gospodarske in družbene posledice odseljevanja. Treba bi se bilo osredotočiti na **delovna mesta, infrastrukturo in storitve** ob podpori celostnih politik za razvoj podeželja na vseh ravneh (evropski, nacionalni in regionalni) ter na izkoriščanje notranjih lokalnih virov. Treba bi bilo v celoti izkoristiti vse programe EU, še posebej programe kohezijske politike in njene instrumente za razvoj podeželja in lokalni razvoj, kot sta Leader in instrument za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost. Države članice morajo finančna sredstva nameniti za območja, ki jih je najbolj prizadelo odseljevanje.

1.5 Vse politične odločitve z geografsko razsežnostjo je treba oceniti z vidika njihovega teritorialnega učinka. Večjo pozornost je treba nameniti obstoječim presojam vpliva na okolje in socialno-ekonomskega vpliva ter razviti nove posebne kvantitativne in kvalitativne kazalnike.

1.6 Sočasno z razvojem primarnih sektorjev je treba oblikovati okvir politik za diverzifikacijo in spodbujanje podjetništva s pomočjo naložb, inovacij in znanja. Na področjih, kot sta prehrana in energija, je treba spodbujati kratke dobavne verige. Razmisliti bi bilo treba tudi o spodbudah za decentralizacijo.

1.7 Bistveno je, da se ustvarijo zaposlitvene možnosti, hkrati pa je treba nujno zagotoviti, da se v praksi uveljavlja pravica posameznikov do izobraževanja in usposabljanja z vlaganjem v ustrezne zmogljivosti za spodbujanje znanja in tehnologije. Ključnega pomena morata biti ustvarjanje privlačnih delovnih mest in razvoj izobraževanja za mlade. Treba je zagotoviti prave pogoje za lažje zaposlovanje mladih kmetov, ki prispevajo k stabilnosti na podeželju, ter izkoristiti potencial žensk kot delavk in podjetnic. Ob podpori spremljevalnih ukrepov, s katerimi se učinkovito preprečuje segregacija, bi lahko z zaposlovanjem zakonitih migrantov omogočili, da se ti dejavno vključijo v razvoj podeželja.

1.8 Potrebne so naložbe v infrastrukturo za vzpostavitev učinkovitih prometnih, komunikacijskih (vključno s hitrimi širokopasovnimi povezavami) in energetske povezav, da se zmanjšajo geografske razlike in podeželje postane privlačnejše za ljudi in podjetja.

1.9 Ključni pogoj za večjo privlačnost podeželja in zmanjšanje teritorialnih razlik je tudi zagotavljanje ustrezne ravni storitev, tako komercialnih storitev kot socialnih storitev splošnega pomena. Nujno potrebne so naložbe v različne vrste zdravstvenih centrov, izobraževalnih središč in centrov za oskrbo ljudi, pa tudi v kulturne dejavnosti in druge dejavnosti za prosti čas.

1.10 EESO meni, da je participativna demokracija predpogoj za boljše teritorialno ravnovesje v Evropski uniji. Prebivalce podeželskih območij in njihove organizacije bi bilo treba vključiti v načrtovanje in izvajanje politik in dejavnosti na področju teritorialne kohezije. Treba bi bilo učinkovito uporabljati načelo partnerstva iz strukturnih skladov EU, ki bi ga lahko uporabljali tudi na drugih področjih politike.

1.11 EESO kot most med civilno družbo in institucijami podpira zamisel, da se evropski podeželski parlament, tj. evropski podeželski forum, ki zagotavlja široko zastopnost, redno organizira v partnerstvu z Odborom.

2. Razlogi za pripravo mnenja na lastno pobudo

2.1 Cilj tega mnenja EESO je predvsem zavzeti se za izvajanje ocen teritorialnega učinka ustreznih politik EU, da se prepreči visok delež odseljavanja s posameznih podeželskih območij.

3. Uvod

3.1 Različne kulture, jeziki in zgodovina prispevajo k bogati raznolikosti Evropske unije, vendar pa so vsem prebivalcem skupna načela in ideali, zapisani v členu 2 Pogodbe⁽¹⁾. Temeljne potrebe v vseh regijah so dostojno delo, dostop do socialnih in ekonomskih storitev splošnega pomena ter visoki okoljski standardi.

3.2 Vendar pa pogoji niso povsod v Evropi enaki. Razlike med posameznimi območji se lahko kažejo v obliki zgodovinskih neenakosti, podedovane kulturne strukture, različnih političnih sistemov, različnih vzorcev socialno-ekonomskega razvoja, pa tudi kot vrsta kombinacij omenjenih dejavnikov. Treba je bolje poznati kompleksen pojav geografskih razlik in njegove učinke na politike in prakse.

⁽¹⁾ Člen 2 določa, da „Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravica, solidarnost ter enakost žensk in moških.“

3.3 Podeželska območja se soočajo z istim problemom, da ne zmorejo ustvariti toliko zelo kakovostnih trajnih delovnih mest kot mesta ⁽²⁾. Povprečni dohodki so 25–30 % nižji kot v mestih, v nekaterih državah srednje in vzhodne Evrope pa celo 50 % nižji. Na podeželju je manj možnosti za zaposlitev, manj je tudi različnih gospodarskih dejavnosti. Slaba infrastruktura, vključno s slabo kakovostjo širokopasovne komunikacijske infrastrukture, slab dostop do komercialnih in socialnih storitev ter pomanjkanje zmogljivosti za izobraževanje in usposabljanje ter kulturne ponudbe in ponudbe za prosti čas prispevajo k znatnemu deležu odseljevanja podeželskega prebivalstva, zlasti mladih, v glavnem pa mladih žensk.

3.4 Vendar pa stanje na splošno ni tako slabo. V obdobju 2000–2010 je bila na pretežno podeželskih območjih v povprečju zabeležena nekoliko večja rast kot v mestih ⁽³⁾. To se kaže tudi v številnih zanimivih načinih, ki jih uporabljajo podeželske skupnosti pri obvladovanju izzivov in doseganju pozitivnih rezultatov z izkoriščanjem notranjih in drugih lokalnih virov ⁽⁴⁾. Med nedavnimi krizami se je izkazalo, da so razmere na podeželju manj spremenljive in da so ta območja bolj odporna. Nedavna študija je tudi pokazala, da se zaradi stroškov prometnih zastojev in visokih najemnin gospodarske dejavnosti širijo na manj razvita, pogosto podeželska območja ⁽⁵⁾.

3.5 Neravnovesje v teritorialnem razvoju med državami, regijami in podeželskimi/mestnimi skupnostmi ter v njih je velik izziv. Po tem, ko je bila v procesu pridruževanja k EU ponovno izpostavljena vloga **odgovornih regionalnih in lokalnih akterjev** v njihovih regijah in lokalnih skupnostih, sta regionalni in lokalni razvoj postala glavni interesni področji za države srednje in jugovzhodne Evrope. Tudi v drugih evropskih regijah se je znova pojavil interes za lokalni in regionalni razvoj.

3.6 Redko poseljena območja in zapuščene vasi se nahajajo po vsej Evropi in s tem problemom se soočajo celo najmanjše države članice. Ta območja imajo posebne značilnosti in potrebe. Kljub razlikam med njimi pa se morajo soočiti z vsaj štirimi skupnimi problemi: geografsko izolacijo in s tem povezanimi visokimi stroški prevoza, demografskimi problemi, kot so izseljevanje, staranje prebivalstva in nizka stopnja rodnosti, šibko in hkrati gigantsko gospodarsko strukturo ter nizkim povprečnim dohodkom, ki je v nekaterih primerih povezan s hudo revščino na podeželju.

3.7 Odbor želi v mnenju opisati, kako lahko podeželska območja prispevajo k teritorialni in socialni koheziji z izkoriščanjem notranjih virov v okviru celostne razvojne politike in tako odpravijo gospodarsko krizo, ohranijo in ustvarijo delovna mesta ter zagotavljajo varstvo okolja. Kmetijski in kmetijsko-živilski sektor imata pomembno vlogo v številnih regijah. Vendar pa je potrebna diverzifikacija, k čemur bi lahko ob podpori usmerjenih političnih ukrepov prispevali vsi sektorji.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Izzivi za oblikovalce politik EU

4.1.1 Določbe v členih 174–178 Lizbonske pogodbe o ukrepih glede ekonomske, socialne in teritorialne kohezije predpisujejo uravnotežen razvoj EU in izpolnitev cilja zmanjšanja razlik v razvoju s poudarkom na območjih, ki so prizadeta zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, ter države članice pozivajo, naj svoje gospodarske politike vodijo in usklajujejo tako, da bodo izpolnile omenjene cilje.

4.1.2 Po mnenju Evropske komisije je cilj teritorialne kohezije zagotavljanje usklajenega razvoja vse Evrope in omogočanje evropskim državljanom, da kar najbolj izkoristijo naravne danosti posameznih regij. Teritorialna kohezija torej lahko pripomore k temu, da raznolikost postane prednost, ki prispeva k trajnostnemu razvoju celotne EU ⁽⁶⁾.

4.1.3 V regijah obstajajo tako dinamična kot problematična območja. Težko je zagotavljati ravnovesje med politično usklajenostjo in teritorialno kohezijo, saj so regije že po definiciji heterogene. Zato je potreben političen pristop na podlagi sodelovanja med regijami in usklajevanja med različnimi sektorskimi politikami v partnerstvu z lokalnimi in regionalnimi akterji. Načelo subsidiarnosti je tudi ključni element vseh pristopov regionalne politike, saj je vedno zaželeno, da se specifične težave, povezane s skupnostjo, obravnavajo na lokalni ravni.

⁽²⁾ Glej na primer informativno poročilo CESE 425/2011 (poročevalec: g. NARRO) in UL C 376, 22.12.2011, str. 25–31.

⁽³⁾ Peto poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji.

⁽⁴⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 82–86.

⁽⁵⁾ Program ESPON 2013, projekt 2013/2/1: CAEE – The Case for Agglomeration Economies in Europe.

⁽⁶⁾ Evropska komisija, generalni direktorat za regionalno politiko, 2008.

4.1.4 Z vidika politike EU je skupna kmetijska politika najpomembnejše sredstvo za razvoj kmetijstva in podeželja. Vendar pa ne bi smela biti edini instrument; države članice bi se morale pri pripravi operativnih programov drugih skladov osredotočiti na trajnost podeželskih območij.

4.2 Odseljevanje

4.2.1 Iz statističnih podatkov EU ⁽⁷⁾ je razvidno, da je bila v letih 2008 in 2009 na podeželskih območjih v Evropi zabeležena omejena rast prebivalstva (0,1–0,2 %). V letih 2010 in 2011 je število prebivalcev stagniralo, povečalo se je le v mestnih regijah za približno 0,5 %. Vendar pa je ta trend zelo neenakomeren. Na številnih podeželskih območjih se je v zadnjih petih letih število prebivalcev povečalo; leta 2011 se je tako povečalo v 8 državah od 27. Nasprotno pa je bil istega leta zabeležen zelo negativen trend zlasti v Latviji in Litvi, kjer se je število prebivalcev na podeželju zmanjšalo za 2 %, medtem ko se je v Bolgariji zmanjšalo za 1 %, na Portugalskem, v Nemčiji, Romuniji in na Madžarskem pa za približno 0,5 %.

4.2.2 Analiza posameznih regij (NUTS 3) kaže dramatično sliko. V okrog 100 od skupno 1 300 območij je bilo zabeleženo 5-odstotno (v nekaterih primerih pa celo večje) zmanjšanje števila prebivalcev v obdobju 2007–2011. Ta območja se v glavnem nahajajo v zgoraj omenjenih državah. Bolgarija, Litva in Latvija z vsesplošno visokim deležem odseljevanja še posebej izstopajo. V Nemčiji so ta območja skoncentrirana v vzhodnem delu, na Portugalskem pa v notranjosti države.

4.2.3 Iz statističnih podatkov je razvidno tudi, da je prebivalstvo v EU zelo neenakomerno razporejeno, kar povzroča velike razlike v povprečni gostoti poseljenosti v posameznih regijah ter med mesti in podeželjem. Najbolj zaskrbljujoča demografska značilnost je morda izredno nizka gostota poseljenosti v nekaterih regijah v primerjavi z deležem pred 50 do 100 leti. Odseljevanje je treba obravnavati kot najresnejšo grožnjo za podeželska gospodarstva, ne samo zato, ker omejuje možnosti za rast, povzroča okoljske težave, vpliva na družbene strukture in otežuje zagotavljanje javnih storitev, ampak tudi zato, ker lahko ogrozi sam obstoj manjših mest in vasi kot naselbin.

4.2.4 To je stalen trend. Mesta hitro rastejo, ker se tam nahajajo industrija in storitve, in privabljajo delovno silo s podeželskih območij. S prestrukturiranjem kmetijskih dejavnosti se spodbuja nadaljnje preseljevanje s podeželja v mesta. Preseljevanje lahko povzročijo tudi znatne naložbe v infrastrukturo. Ko je pri odseljevanju s podeželja število ljudi, ki zapustijo podeželje, večje kot naravna rast, se število prebivalcev zmanjša do kritične ravni in povzroči tudi staranje demografskih struktur.

4.2.5 Odseljevanje s podeželja povzroča tudi celo vrsto vplivov na okolje. Ko na primer ljudje zapustijo območje, postane v raznolikem mozaiku krajin, ki jih ohranja človek, prevladujoč en sam habitat. Ta „ekološka homogenizacija“ lahko privede do zmanjšanja biotske raznovrstnosti na lokalni ravni. Eden od drugih vplivov na okolje je tudi degradacija tal zaradi nezadostnega vzdrževanja teras na gorskih območjih, čemur smo priča na obsežnih predelih Sredozemlja in jugovzhodne Evrope.

4.2.6 Pri odseljevanju s podeželja vzbujajo skrb tudi gospodarjenje z gozdovi in nevarnost požarov v Sredozemlju ter morebitni varnostni problemi vzdolž zunanjih meja EU.

4.3 Vloga organizirane civilne družbe

4.3.1 EESO je poudaril, da je **participativna demokracija**, ki se priznava kot sestavni del načel demokratičnega delovanja Unije, bistven pogoj za boljše teritorialno ravnovesje v Evropski uniji, ki je zastavljeno kot cilj ⁽⁸⁾. Organizirani civilni družbi bi morali omogočiti odgovorno in pregledno sodelovanje na regionalni in lokalni ravni pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti na področju teritorialne kohezije. Treba bi bilo učinkovito uporabljati načelo partnerstva strukturnih skladov EU, ki bi ga lahko uporabljali tudi na drugih področjih politike, ki zadevajo podeželje.

4.3.2 Po eni strani imajo tradicionalni socialni partnerji ter družbene in poklicne organizacije ključno vlogo pri premagovanju teritorialnih razlik, saj spodbujajo zaposlovanje in podjetja, ki izboljšujejo delovne in življenjske pogoje.

⁽⁷⁾ Razvoj podeželja v Yearbook on Regional statistics, stran 238, Eurostat.

⁽⁸⁾ UL C 228, 22.9.2009, str. 123–129.

4.3.3 Po drugi strani pa se po vsej Evropi širi gibanje podeželskih skupnosti. V nekaterih državah je ta trend nov, v drugih pa poteka že več let. (Ta trend je bil pred tem prisoten v glavnem v severni Evropi.) Na nacionalni ravni se ta gibanja organizirajo v zveze in mreže, ki vključujejo tako družbene in poklicne organizacije kot tudi nove pobude na lokalni ravni. V njihovem okviru lahko svoja stališča predstavijo prebivalci podeželskih območij po pristopu od spodaj navzgor, podpirajo se nova podjetja ter organizirajo lokalna proizvodnja in storitve.

4.3.4 EESO je novembra 2013 organiziral t. i. prvi „evropski podeželski parlament“⁽⁹⁾, forum nacionalnih in evropskih organizacij, ki se ukvarjajo s podeželsko problematiko, s ciljem pripraviti in okrepiti skupno stališče podeželskega gibanja v Evropi. Glavni namen parlamenta je vplivati na evropsko politiko za razvoj podeželja, izboljšati dialog med oblikovalci politik in lokalno ravno ter izmenjati primere dobre prakse.

4.3.5 Kot most med institucijami in civilno družbo bi EESO lahko prebivalcem podeželskih območij in njihovim organizacijam omogočil, da prevzamejo vodilno vlogo pri oblikovanju in izvajanju politik za razvoj podeželja. Odbor zato podpira zamisel, da se v partnerstvu z EESO redno organizira evropski podeželski parlament, tj. evropski podeželski forum, ki bi vključeval tudi družbene in poklicne organizacije ter socialne partnerje, hkrati pa bi bil vez s povezovalno skupino Odbora.

4.4 Ocena teritorialnega učinka

4.4.1 EESO je v preteklosti že predlagal, da se preuči učinek zakonodaje, politike in programov EU na teritorialno kohezijo. Komisija je še posebej odgovorna za izvedbo ocene učinka, v katero bi morali biti vključeni vsi vpleteni akterji⁽¹⁰⁾.

4.4.2 Podoben predlog je pred kratkim pripravil tudi Odbor regij, ki je pozval k temu, „da se pri ocenjevanju sektorskih politik teritorialni učinki preverjajo od vsega začetka enakovredno z ekonomskimi, okoljskimi in socialnimi učinki“, ter k sodelovanju „z regionalnimi in lokalnimi oblastmi za usmeritev posvetovanja k udeležnim in prizadetim stranem“⁽¹¹⁾.

4.4.3 Koncept ocen učinka že obstaja v različnih horizontalnih klavzulah Pogodbe o delovanju Evropske unije (člena 8 in 12). Te klavzule določajo, da „pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti Unija“ upošteva zahteve, povezane s socialno razsežnostjo, enakostjo spolov, okoljem, varstvom potrošnikov in bojem proti diskriminaciji.

4.4.4 Pri sprejemanju odločitev bi se oblikovalci politik morali vprašati: Kakšen je pričakovan učinek tega zakona: ali bo zaradi tega še več ljudi odšlo v mesta ali pa bodo ostali na podeželju? Takoj bi bilo treba odobriti politike, ki globalno teritorialno ravnovesje izboljšujejo ali ga vsaj puščajo nespremenjeno. Za vsako odločitev, ki bi to ravnovesje ogrožala in povzročila večjo koncentracijo prebivalstva v mestih, bi bilo treba pripraviti oceno učinka, s katero bi bilo treba dokazati, da so njeni pozitivni učinki večji od negativnih.

4.4.5 Treba bi bilo oceniti teritorialni učinek sektorskih politik, zlasti na področju prometa, IKT, energije, okolja, kmetijstva, trgovine, konkurence in raziskav⁽¹²⁾.

4.4.6 Komisija bi morala zato zagotoviti, da se v strateški okoljski presoji⁽¹³⁾ in smernicah za oceno učinka ustrezna pozornost nameni teritorialni razsežnosti. Vendar pa je treba oblikovati še druge posebne kvantitativne in kvalitativne kazalnike, ne samo glede socialno-ekonomskih in okoljskih vidikov, ampak tudi glede drugih vidikov, ki se jih ne da izmeriti v taki meri, na primer izguba tradicionalnih znanj in spretnosti.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Uravnotežen teritorialni razvoj pomeni bolj enakomerno in trajnejšo rabo naravnih virov ter prinaša ekonomske koristi zaradi manjše zgoščenosti in nižjih stroškov. Blaginja na podeželju je povezana z zmožnostjo mobilizacije ljudi in lokalnih virov, hkrati pa prispeva k razvoju lokalnih dejavnikov, na podlagi katerih so življenjski in ekonomski pogoji privlačnejši za ljudi in podjetja. Neekonomičnost in negativni zunanji učinki mestnih aglomeracij so v nasprotju z obeti boljše kakovosti življenja za vse.

⁽⁹⁾ Evropski podeželski parlament temelji na konceptu švedskega podeželskega parlamenta, ki obstaja že več kot 20 let. To je forum, ki se sestaja dvakrat letno in ga sestavljajo nacionalne podeželske organizacije, tako družbene in poklicne kot druge organizacije, ter lokalne skupine.

⁽¹⁰⁾ UL C 228, 22.9.2009, str. 123–129.

⁽¹¹⁾ UL C 280, 27.9.2013, str. 13–18.

⁽¹²⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 15–18.

⁽¹³⁾ UL L 197, 21.7.2001, str. 30–37.

5.2 Poleg prekomerno izkoriščenih mestnih in primestnih območij obstajajo številna podeželska območja z neizkoriščenimi možnostmi za razvoj. Na oddaljenih območjih, daleč stran od velikih mest, imajo majhna in srednje velika mesta ključno vlogo pri zagotavljanju dostopa do storitev, s čimer zagotavljajo, da ta območja ostajajo privlačna za bivanje. Ohranjanje takih podeželskih središč bo zelo pomembno, da se bo mogoče soočiti s zaprtjem posameznih služb in dotokom ljudi iz manjših okoliških vasi, pod pogojem, da se organizira učinkovit javni prevoz.

5.3 Zgolj tržne sile ne morejo zagotavljati spodbud, ki so potrebne za odpravo obstoječega trenda. Zato je nujno potrebno odločno politično ukrepanje na vseh ravneh, da se odpravijo gospodarske in socialne posledice odseljavanja in da podeželska območja postanejo privlačna za ljudi in podjetja. Potreben je uravnotežen sklop spodbud za naložbe, inovacije in znanje, da se ohranijo in ustvarijo možnosti za življenje in delo na podeželskih območjih. Treba bi se bilo osredotočiti na delovna mesta, infrastrukturo in storitve ob podpori celostnih politik za razvoj podeželja na vseh ravneh (evropski, nacionalni in regionalni).

5.4 V celoti je treba izkoristiti vse programe EU, še posebej programe kohezijske politike in njene instrumente za razvoj podeželja in lokalni razvoj, kot sta Leader in instrument za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost. Države članice morajo finančna sredstva nameniti za območja, ki jih je najbolj prizadelo odseljavanje.

5.5 Ustrezno je treba prilagoditi konkurenčno pravo, da se omogočijo potrebne izjeme. Če predlagane spremembe vplivajo na stroške plač, je treba to obravnavati v okviru običajnega socialnega dialoga med socialnimi partnerji.

5.6 Ena najbolj konkretnih in pomembnih oblik teritorialne kohezije je zagotavljanje dostopa do storitev splošnega pomena za vse evropske državljane ne glede na njihov kraj bivanja ali zaposlitve. Za zmanjšanje geografskih razlik ter razvoj najbolj občutljivih in oddaljenih območij so potrebne naložbe v infrastrukturo, tj. v učinkovite prometne, komunikacijske (vključno s hitrimi širokopasovnimi povezavami) in energetske povezave.

5.7 Življenjske razmere prebivalcev podeželskih območij, tudi najbolj prikrajšanih, je treba izboljšati z zagotavljanjem ustrezne ravni storitev, tako komercialnih storitev kot socialnih storitev splošnega pomena, kar je prav tako ključni pogoj za zmanjšanje teritorialnih razlik. Ne samo z naložbami v različne vrste zdravstvenih centrov, izobraževalnih središč in centrov za oskrbo ljudi, ampak tudi z naložbami v kulturne dejavnosti in druge dejavnosti za prosti čas bo podeželje postalo privlačno tako za ljudi kot za podjetja.

5.8 Izkoriščanje notranjih virov pomeni tudi ustvarjanje kratkih dobavnih verig, kar prinaša ekonomske, socialne in kulturne koristi ne samo za kmete, ampak tudi za druga podjetja, potrošnike in podeželska območja na splošno. Dober primer tega sta prehrana in energija. Ta proizvodni model je treba spodbujati, saj je dokazano, da nadnacionalne maloprodajne verige zelo redko nabavljajo proizvode pri lokalnih proizvajalcih, tudi v primerih, ko lahko dobro organiziran dobavitelj zagotavlja zanesljiv tok proizvodnje.

5.9 Bistvenega pomena je ustvarjanje zaposlitvenih možnosti, v praksi pa je treba uveljaviti tudi pravico do izobraževanja in usposabljanja. Nujno potrebno je poklicno usposabljanje, da se „delovna sila prilagodi na potrebe novega načina proizvodnje“⁽¹⁴⁾. Ključnega pomena mora biti zmanjšanje odtoka mladih s podeželja, zlasti mladih žensk, ki se pogosteje odločijo za odselitev. Družba lahko samo pridobi s tem, ko zagotovi možnosti za zaposlitev, kar mladim družinam omogoča, da izkoristijo prednosti naravnega okolja podeželja kot primerne kraja za vzgojo otrok. EESO se je že zavzel za odločne ukrepe za sprostitev potenciala žensk kot delavk in podjetnic, ki bi jim omogočili, da postanejo akterji razvoja in inovacij ter dobijo potrebno znanje in tehnološka orodja⁽¹⁵⁾.

5.10 Z zagotavljanjem kakovostnih delovnih mest v naprednih ustvarjalnih industrijah bi lahko vzpostavili učinkovit krog delovanja, s čimer bi pritegnili ne samo gospodarske dejavnosti, ampak tudi kulturne pobude in druge vrste storitev, ki bi omogočile bolj zanimivo življenje za mlade na podeželju in jih odvrnile od tega, da bi odšli.

⁽¹⁴⁾ UL C 347, 18.12.2010, str. 41–47.

⁽¹⁵⁾ UL C 299, 4.10.2012, str. 29–33.

5.11 Potrebni so radikalni ukrepi za diverzifikacijo in decentralizacijo⁽¹⁶⁾, da se ustvarijo nova delovna mesta na podeželskih območjih, ki jih je odseljevanje najbolj prizadelo. Zato je treba izvesti programe za ta območja in za to nameniti posebna sredstva. Treba je razširjati dobre izkušnje podeželskih območij, ki so uspela rešiti vprašanje odseljevanja in so ostala privlačna lokacija za ljudi in podjetja.

5.12 Notranji trg in pravica do prostega gibanja kmetom omogočata, da se s kmetovanjem začnejo ukvarjati v drugih državah članicah, kjer so za to boljše možnosti kot v njihovi domovini; dober primer tega so nizozemski kmetje, ki se naseljujejo v Romuniji. Vendar pa te priložnosti za mobilnost in nakup zemljišča ne bi smele imeti negativnega učinka na obstoječi sistem kmetovanja in manjše lastnike.

5.13 EESO je pozval k enakopravni obravnavi delavcev migrantov na podeželskih območjih in upoštevanju minimalnih standardov za življenje in delo, pri tem pa morajo sodelovati tudi socialni partnerji⁽¹⁷⁾. Proces vključevanja ob podpori spremljevalnih ukrepov, ki učinkovito preprečujejo segregacijo, bi bil lahko priložnost za to, da zakoniti migranti postanejo vir razvoja podeželja.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henry MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Odličan primer decentralizacije je novi podatkovni center portugalskega Telecoma blizu kraja Covilhã v gorski regiji Serra de Estrela.

⁽¹⁷⁾ UL C 120, 16.5.2008, str. 25.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o integrirani pridelavi v Evropi (mnenje na lastno pobudo)

(2014/C 214/02)

Poročevalec: **Pedro NARRO**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 12. februarja 2013 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Integrirana pridelava v Evropi.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 12. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) s 143 glasovi za, 6 glasovi proti in 9 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Integrirana pridelava je praktičen primer tega, kako se pri gospodarjenju v kmetijstvu široko upoštevajo gospodarski, ekološki in socialni vidiki trajnosti. EESO podpira krepitev takšnih modelov proizvodnje hrane, ki dajejo prednost učinkoviti rabi naravnih virov in spoštujejo najvišje okoljske standarde.

1.2 EESO meni, da mora kmetijstvo iskati ravnovesje med varstvom okolja, gospodarsko uspešnostjo in družbenimi zahtevami. Trajnostno kmetijstvo je osnovna potreba civilne družbe, doseči pa ga je mogoče z različnimi modeli pridelave. Integrirana pridelava je dokaz, da evropski kmetje želijo še bolj izpolnjevati standarde trajnostne proizvodnje.

1.3 Pri izvajanju nove skupne kmetijske politike na nacionalni ravni morajo države članice prek načrtov za razvoj podeželja zagotoviti nove spodbude za integrirano pridelavo in pomagati pri njenem vključevanju v nove sisteme enakovrednosti, ki bodo vzpostavljeni v okviru tako imenovanega zelenega plačila.

1.4 EESO poziva Evropsko komisijo, naj opravi temeljito analizo integrirane pridelave v posameznih državah EU. Zakonodajne razlike, razvoj zasebnih sistemov certificiranja ter razlike med državami in celo regijami ne ustvarjajo ugodnih pogojev za razvoj tega modela pridelave. Sporočilo o integrirani pridelavi, ki bi ga pripravila Komisija, bi na evropski ravni lahko prispevalo nova spoznanja o razširjenosti integrirane pridelavi v Evropi.

1.5 Če želimo, da bi bil sistem dosleden in do določene mere usklajen, je treba na evropski ravni sprožiti razpravo o tem, ali je mogoče v Uniji določiti minimalne standarde. Te smernice Unije bi pomagale spodbujati model integrirane pridelave med kmeti in potrošniki, opirati pa bi se morale na instrumente evropske razvojne politike, ki je zdaj predmet revizije.

1.6 EESO ugotavlja, da potrošniki niso dovolj obveščeni, in meni, da bi bilo treba bolje razumeti dejanske razmere na kmetijah. Številne različne oznake kakovosti ustvarjajo zmedo med končnimi potrošniki. Zato bi bilo treba okrepiti prizadevanja, s katerimi bi javnosti približali kmetijske proizvode, ki upoštevajo visoke gospodarske, družbene in okoljske standarde.

1.7 Za razvoj integrirane pridelave so potrebna dodatna prizadevanja na področju raziskav, tehničnega usposabljanja, razvoja skupnih pobud ter seveda komunikacije s potrošniki in kmetijskim sektorjem, saj ne poznajo potencialnih koristi modela pridelave, ki kar najbolje in strokovno uporablja naravne vire v skladu s potrebami okolja.

1.8 EESO meni, da bi moral biti sistem integrirane pridelave v Evropi prostovoljen. Čeprav številni elementi integrirane pridelave postajajo obvezni, bodo kmetje samo s prostovoljnim sistemom lahko postali okolju prijaznejši, njihove kmetije pa bolj gospodarsko uspešnejše.

2. Uvod

2.1 EESO v svojih mnenjih obravnava nekaj glavnih izzivov na področju proizvodnje hrane, s katerimi se sooča evropska družba: zanesljivost oskrbe, raziskave in inovacije v kmetijstvu, podnebne spremembe, usihanje naravnih virov in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Zato je primerno, da analizira model pridelave, ki izpolnjuje pričakovanja kmetov in potrošnikov – integrirano pridelavo.

2.2 Današnje kmetijstvo ponuja nove možnosti in tehnološke dosežke, ki lahko izboljšajo prispevek kmetijstva k okolju ter obenem koristijo kmetom, ker jim omogočajo učinkovitejše upravljanje kmetij in povečanje njihove gospodarske uspešnosti. Kmetijstvo se sooča z izjemnim izzivom zagotavljanja varne hrane svetovnemu prebivalstvu, ki naj bi do leta 2050 preseгло 9 milijard.

2.3 Tovrstna kmetijska dejavnost je kompleksna in težavna, saj od kmetov zahteva, da so bolj pripravljeni ter imajo tehnično in okoljsko znanje, ki lahko prispeva k ohranjanju okolja, preglednosti v pridelavi in varnosti hrane. Kmetijstvo je strateški sektor, ki zahteva dosleden in usklajen razvoj gospodarskih, socialnih in okoljskih potreb.

2.4 Kmetijska zemljišča in gozdovi pokrivajo 80 % ozemlja EU. Pri izkoriščanju naravnih virov so kmetje odgovorni za njihovo ohranjanje in trajnostno uporabo. K uresničevanju tega cilja, ki je skupen kmetom in potrošnikom, prispevajo inovacije in raziskave ter razvoj novih tehnik integrirane pridelave, ki omogočajo učinkovitejšo rabo virov.

2.5 Model integrirane pridelave pomeni obliko trajnostnega kmetijstva, ki naj bi ob spoštovanju visokih socialnih in okoljskih standardov prispeval k večji gospodarski uspešnosti kmetijske dejavnosti. V vsakem primeru mora služiti kot izobraževalno orodje, ki pomaga razložiti potrošnikom nov odnos med okoljem in proizvodnjo hrane. Trgovina se mora opirati na ta model pridelave in ga priznavati. Tržni interes, ki vrednoti integrirano pridelavo, je ključnega pomena.

2.6 Učinkovitost sistema je pogosto oslABLJENA zaradi zapletenega postopka certificiranja, ki je v nekaterih državah pretirano drag.

3. Pojem integrirane pridelave

3.1 V skladu z opredelitvijo Mednarodne organizacije za biološki in integrirani nadzor nad škodljivimi živalmi in rastlinami (IOCB) je integrirana pridelava kmetijski sistem za proizvodnjo hrane, ki najbolje uporablja naravne vire in regulacijske mehanizme ter zagotavlja, da je kmetijstvo dolgoročno izvedljivo in trajnostno. Znotraj tega sistema so biološke metode, tehnike pridelave in kemični procesi skrbno izbrani v iskanju ravnovesja med okoljem, donosnostjo in družbenimi zahtevami.

3.2 V bistvu je to prostovoljni model, ki temelji na praktični in neprekinjeni uporabi (prek prenosa znanja in izkušenj med tehničnimi službami, kmeti in samimi kmetijami) inovacijskih in tehnoloških orodij, ki omogočajo – če se uporabljajo učinkovito – doseganje standardov kakovosti, varnosti in varstva okolja, ki jih želi današnja družba.

3.3 Pojem „integrirana pridelava“ se pogosto uporablja kot sopomenka za „integrirano kmetijstvo“ in v številnih državah sta izraza dejansko v uporabi brez razlikovanja. Čeprav imata ta vzporedna sistema številne skupne elemente, se razlikujeta, in kmet lahko izbira med dvema ločenima modeloma. Integrirana pridelava uporablja sektorski pristop z različnimi pravili glede na posamezen proizvod, integrirano kmetijstvo pa se nanaša na upravljanje celotne kmetije.

3.4 Integrirana pridelava vključuje okoljske, etične in družbene vidike kmetijstva ter vprašanja kakovosti in varnosti hrane. Trenutno velja za enega najvišjih mednarodnih standardov v proizvodnji hrane. Skupek smernic za integrirano pridelavo in s tem povezanih orodij se je izkazal za koristnega in služi kot navdih kmetijskim organizacijam, ki si prizadevajo proizvajati visokokakovostno hrano, ki odraža visoke okoljske in socialne standarde.

3.5 Integrirana pridelava poleg zgoraj omenjenih ciljev pomaga kmetijstvu tudi z vključevanjem strokovnih svetovalnih služb, odgovornih za načrtovanje pridelovalnih dejavnosti, ki jih morajo pridelovalci izvajati na kmetijah v skladu z metodologijo, določeno v predpisih o integrirani pridelavi. Gre za neprekinjeno in praktično uporabo splošnih pojmov, kot sta inovativnost in tehnologija.

3.6 Integrirana pridelava združuje tradicionalne metode z moderno tehnologijo. Vključuje najnovejše znanje in tehnike, ki so rezultat stalnih in dinamičnih postopkov ocenjevanja in pregledovanja. Eden od primerov je precizno kmetijstvo, ki z uporabo najnaprednejše tehnologije GPS kmetu prihrani denar ter z uporabo manjših količin hranil in pesticidov zmanjšuje onesnaževanje. Preden se kmet odloči, kdaj, kako in kje bo prideloval, se opravi predhodna analiza zemlje, podnebja, vode, hranil itd.

3.7 Integrirana pridelava olajšuje hiter prenos znanja med kmetijskimi pridelovalci, tehničnimi svetovalci in javnimi upravami, s čimer se zmanjšuje obseg nekaterih tveganj pri gospodarjenju na kmetiji.

3.8 Ta model pridelave zagotavlja potrošnikom večjo kakovost in varnost ter jim vliva zaupanje v proizvode, ki jih bodo kupili in porabili; gre za optimizacijo spoštljivega ravnanja z rastlinstvom in živalstvom z uporabo manj agresivnih metod in z ohranjanjem biotske raznovrstnosti prek ustreznega upravljanja naravnih virov.

3.9 Kar zadeva kmete, lahko ta sistem zniža proizvodne stroške ter izboljša in modernizira upravljanje kmetije. Kmetije so zato lahko gospodarsko uspešnejše, saj ta sistem poveča vrednost njihovih proizvodov, izboljša kakovost življenja na podeželju in prispeva k potrebnemu ohranjanju prebivalstva na teh območjih.

3.10 Integrirana pridelava je nedvomno ključni element pri uporabi pojma trajnostnega kmetijstva in je lahko referenčna točka, h kateri bi se moral usmeriti model kmetijstva v EU.

4. Integrirana pridelava v EU

4.1 Za razliko od sistema ekoloških proizvodov ali pravične trgovine trenutno ne obstajajo ne evropski pravni okvir za integrirano pridelavo ne smernice EU za ta prostovoljni model pridelave.

4.2 Kljub temu je bilo v zadnjih letih na področju integrirane pridelave veliko javnih pobud, v nekaterih primerih tudi z nacionalnimi ali regionalnimi regulativnimi okviri (Portugalska, Francija, Velika Britanija, Belgija, Španija), izoblikovale pa so se tudi zasebne pobude pod nadzorom velikih trgovcev.⁽¹⁾ Zaradi teh neenotnih razmer je prišlo do izkrivljanja opredelitve, ciljev in razvoja integrirane pridelave.

4.3 Zato je bila leta 2001 ustanovljena Evropska pobuda za trajnostni razvoj v kmetijstvu (EISA), katere namen je spodbujati in podpirati določena dosledna načela integrirane pridelave v EU. Ena od prvih nalog organizacije je bilo oblikovanje skupnega evropskega kodeksa o integriranem kmetijstvu,⁽²⁾ ki ga uporablja FAO za določanje trajnostnih praks v kmetijstvu. Leta 2002 je skupščina evropskih regij, pridelovalk sadja, zelenjave ter okrasnih rož in rastlin, AREFLH, podprla evropsko ureditev, aprila 2013 pa je objavila vodnik pa evropskih praksah v integrirani pridelavi.⁽³⁾

4.4 Če se želi za proizvode iz sistema integrirane pridelave pridobiti jamstvena oznaka, morajo tako kot pri drugih modelih pridelave akreditirani organi za certificiranje te proizvode preveriti in jim izdati certifikat. Jamstvena oznaka se lahko uporablja za tiste proizvode, ki izpolnjujejo splošne standarde in posebne tehnične standarde za posamezen posevek. V nekaterih primerih (Danska, Nizozemska) se certificiranje ne opravi za posamezni proizvod, temveč za celotno kmetijo, ki se ukvarja s tovrstno pridelavo. Trenutno obstajajo tako nacionalne kot regionalne oznake kakovosti.

⁽¹⁾ EUREPGAP, QS, QSGAP, BRC, Nature's choice itd.

⁽²⁾ A Common Codex of Integrated Farming (Skupni kodeks integriranega kmetijstva). Dokument, ki predstavlja sistem EISA na področju integriranega kmetijstva, je bil objavljen leta 2006, leta 2012 pa revidiran.

⁽³⁾ www.areflh.org.

5. Ključna vprašanja integrirane pridelave

Trenutno obstajajo številni dvomi, težave in vprašanja glede vloge tega modela pridelave v evropskem kmetijstvu. EESO meni, da je treba nujno pojasniti nekatere od najbolj spornih vidikov, ki lahko zaradi nepoznavanja ali pristranskih informacij povzročijo še več zmede v družbi.

5.1 Odnos med konvencionalnim in integriranim kmetijstvom

5.1.1 Vsi modeli pridelave, konvencionalni, ekološki in integrirani, so upravičeni, med njimi obstajajo razlike in podobnosti, v vsakem primeru pa so to možnosti proizvodnje hrane, ki jih je treba spoštovati.

5.1.2 V konvencionalno kmetijstvo so vključene nekatere prakse ali tehnike, ki se uporabljajo pri integriranem kmetijstvu. Obveznost uporabe integriranega pristopa pri zatiranju škodljivcev od leta 2014 naprej, ki ga uvaja direktiva o trajnosti uporabi pesticidov, ⁽⁴⁾ je ena od podobnosti med tema dvema modeloma pridelave. Integrirana pridelava je smer, v katero se postopoma obrača konvencionalna pridelava. To je pozitiven vpliv, ki ga je treba ohraniti.

5.1.3 Integrirana pridelava zagotavlja pomembno dodano vrednost, ki temelji na prostovoljni odločitvi pridelovalca za model, ki vključuje dosledno certificiranje na osnovi strogega nadzora, ki zahteva nasvete visoko usposobljenih strokovnjakov, prilagojeno usposabljanje, energetska učinkovitost in zmanjševanje ogljičnega odtisa, uporabo tehnoloških sistemov za upravljanje tveganj, gnojenje, obrezovanje, upravljanje zemljišč itd.

5.1.4 Trenutno se k integrirani pridelavi usmerja veliko kmetov, da bi izboljšali proizvodno zmogljivost kmetij ter obenem povečali rodovitnost prsti, odpravili ali zmanjšali pesticidne odpadke in izboljšali zdravje posevkov. ⁽⁵⁾

5.1.5 Konvencionalno in ekološko kmetijstvo je regulirano na evropski ravni, tudi z znakom kakovosti za ekološko kmetijstvo. Pač pa integrirana pridelava obstaja samo na nacionalni in regionalni ravni in jo zaznamuje velika raznolikost in čedalje večji zakonodajni kaos.

5.1.6 Vedno večji pomen integrirane pridelave upravičuje dodatna prizadevanja za učinkovito seznanjanje evropskih državljanov s tem modelom pridelave.

5.2 Vloga EU pri razvoju integrirane pridelave

5.2.1 EU bi morala opraviti poglobljeno analizo integrirane pridelave v Evropi in tako zagotoviti vpogled v trenutne razmere in njen potencialni razvoj. Glede na orodja, ki so na voljo v EU, bi bilo še zlasti pomembno, da Komisija pripravi sporočilo, ki bi obravnavalo izzive tega modela in vlogo EU v njem.

5.2.2 Zaradi raznolikosti nacionalnih in regionalnih ureditev integrirane pridelave se postavlja vprašanje, ali je treba na ravni Unije sprejeti ukrepe za določeno usklajevanje obstoječe zakonodaje. EU trenutno osredotoča svojo podporo integrirani pridelavi na načrte za razvoj podeželja in na operative programe skupne ureditve kmetijskih trgov, na primer tiste za sadje in zelenjavo. Nova skupna kmetijska politika bo temeljila na trajnosti: zato je smiselno, da integrirana pridelava uveljavlja svoj prispevek k praktičnemu izoblikovanju novega zelenega plačila prek delegiranih aktov. Novo evropsko partnerstvo za inovacije prav tako lahko prinese nove možnosti za ta proizvodni model. ⁽⁶⁾

5.2.3 V preteklosti sta bila sistema ekološkega kmetijstva in pravične trgovine predmet podobne razprave o tem, ali je potrebna zakonska ureditev. Obstajajo številni regionalni in nacionalni logotipi kakovosti, ki označujejo integrirano pridelavo, zato poteka razprava o tem, ali bi bilo treba ustvariti nov logotip na ravni Unije ali poenostaviti obstoječe. Najprej mora EU izboljšati seznanjanje potrošnikov o različnih oznakah za kakovost in izvor proizvoda.

⁽⁴⁾ Direktiva 2009/128 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov.

⁽⁵⁾ V Španiji so po podatkih načrtov za razvoj podeželja to večinoma kmetje s posestvi, manjšimi od 10 hektarjev, predvsem na posebej prikrajšanih območjih.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm.

5.2.4 Sektor integrirane pridelave je pester in raznolik, vendar soglasno poziva k minimalnim smernicam Unije na tem področju za zagotavljanje doslednosti in večje ozaveščenosti.

5.3 Prizadevanja za boljšo komunikacijo med potrošniki in kmeti

5.3.1 Integrirana pridelava se širi, ker vse več kmetov sprejema dejstvo, da je treba gospodarsko uspešnost podpreti z ukrepi za izboljšanje prispevka kmetijstva k okolju in za ohranjanje naravnih virov. Kljub naraščajočemu zanimanju v kmetijskem sektorju družba ne ve, kaj integrirana pridelava pomeni za trajnostni model kmetijstva in kaj lahko k njemu prispeva.

5.3.2 EESO ugotavlja, da je razširjanje tega modela pridelave pomanjkljivo, ter poziva k boljšemu usposabljanju kmetov in ukrepom za spodbujanje pridelovalcev, naj razvijajo skupne pobude za varstvo okolja. Kmetje morajo potrošnikom zagotoviti kar največjo preglednost glede metod pridelave in poskušati pokazati, kako je mogoče inovacije uporabiti v prid trajnostnemu kmetijstvu. V številnih državah EU se izvajajo pobude, s katerimi želijo potrošniku približati stvarnost kmetovanja in izboljšati njegovo znanje o tako temeljni dejavnosti, kot je proizvodnja živil.

5.4 Novemu standardu pridelave naproti?

5.4.1 Integrirano zatiranje škodljivcev je del integrirane pridelave, ki bo v skladu s členom 41 Direktive 2009/128 o trajnostni rabi pesticidov od leta 2014 naprej obvezen. Ta obveznost za vse kmete je zelo pomemben korak v razvoju integrirane pridelave v EU in v evropsko pridelavo vključuje nove standarde glede zatiranja škodljivcev.

5.4.2 Čeprav nekateri standardni elementi integrirane pridelave postopoma postajajo obvezne kmetijske prakse, to ne sme spremeniti prostovoljne narave sistema integrirane pridelave, da se lahko kmetje vključujejo na osnovi gospodarskih, okoljskih in geografskih razmer. Odločitev kmeta, da se preusmeri v integrirano pridelavo, vključuje pomembne spremembe v načinu upravljanja kmetije ter predvsem velike naložbe v tehnično svetovanje, usposabljanje, nadzor, materiale in posebne proizvode.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

Mnenje strokovne skupine za zunanje odnose o trgovinskih odnosih med EU in Marokom (mnenje na lastno pobudo)

(2014/C 214/03)

Poročevalec: **Pedro NARRO**

Soporočevalec: **Juan MORENO**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je na plenarnem zasedanju februarja 2013 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Trgovinski odnosi med EU in Marokom.

Strokovna skupina za zunanje odnose, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 4. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) s 179 glasovi za, 3 glasovi proti in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepne ugotovitve

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) ugotavlja poglobljanje trgovinskih odnosov med EU in Marokom. Vseeno pa poziva k večji udeležbi civilne družbe pri zasnovi in izvajanju sporazumov ter se zavzema za učinkovito in obsežno vključitev trajnostnega razvoja.

1.2 EESO se zaveda zaskrbljenosti Maroka, da bodo novi trgovinski sporazumi z EU še naprej negativno vplivali na njegovo trgovinsko bilanco. Z vidika vse večjega skepticizma civilne družbe v Maroku se mora EU odzvati s pripravo trgovinske strategije, ki bo poleg spodbujanja menjave blaga služila kot temelj za ustvarjanje dostojnih in kvalificiranih delovnih mest, spodbujanje razvoja civilne družbe, krepitev pravic delavcev in varstvo okolja ⁽¹⁾.

1.3 Za zagotavljanje spoštovanja standardov trajnostnega razvoja po začetku veljavnosti poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini EESO poziva GD Evropske komisije za trgovino, naj vztraja pri vključitvi poglavja o trajnostnem razvoju, ki vsebuje mehanizme civilne družbe za spremljanje, v sporazum.

1.4 EU bo lahko potencial novega trgovinskega okvira z Marokom v celoti izkoristila le, če bo dosežen napredek na področju zaščite naložb in če bo zagotovljeno pravno varstvo vlagateljev. EESO ugotavlja, da je novi mehanizem reševanja trgovinskih sporov spodbuda za ugodnejše trgovinsko okolje.

1.5 Vendar EESO vztraja, da je treba spremljanje poglavja o trajnostnem razvoju iz poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini s strani civilne družbe usklajevati v okviru ekonomskega, socialnega in okoljskega sveta Maroka oziroma Evropskega ekonomsko-socialnega odbora, saj imata oba organa zadostno reprezentativnost ter veliko strokovnega znanja za izvedbo takšnega spremljanja.

1.6 EU in Maroko bi si morala prizadevati za izkoristek celotnega potenciala takšnega sporazuma tako, da se čim prej povečajo ravni naložb v vsa področja izobraževanja in v ukrepe za zagotavljanje enakosti spolov. Prednostno je treba upoštevati posebne potrebe mladih, žensk in oseb, ki prihajajo iz najbolj prikrajšanih območij. EESO meni, da morajo programi EU za finančno podporo prispevati k napredku na področju človekovih pravic in pravic delavcev kot tudi na področju zakonodaje za spodbujanje enakosti.

1.7 Izvajanje partnerstva za mobilnost med Marokom in EU bo odprlo nove možnosti za razvoj najbolj prikrajšanih območij, če bo hkrati zagotovljena močna finančna podpora za krepitev zakonodajnih in operativnih zmogljivosti in instrumentov. Upravljanje migracijskih tokov in prosti pretok oseb je mogoče izboljšati prek aktivnejše udeležbe organizacij civilne družbe.

⁽¹⁾ V skladu z določbami Mednarodne organizacije dela (MOD).

1.8 Maroko se zavzema za kmetijstvo kot enega glavnih motorjev svojega gospodarstva. Nove možnosti za maroško kmetijstvo na evropskem trgu ne smejo države potisniti v zunanjo odvisnost od osnovnih surovin, posegati v njeno biotsko raznovrstnost in povzročiti propad družinskih kmetij⁽²⁾. Maroko in EU morata sodelovati za zagotovitev prehranske varnosti.

1.9 Sedanja pogajanja o celovitem in poglobljenem sporazumu o prosti trgovini morajo približati maroško zakonodajo k pravnemu redu EU. Ta proces bo kompleksen ter bo zahteval tesno in stalno sodelovanje z realnimi časovnimi roki na tako pomembnih področjih, kot so intelektualna lastnina ter zdravstveni in fitosanitarni standardi.

1.10 EESO poziva, naj gospodarski in socialni akterji Maroka in EU dejavneje sodelujejo pri zasnovi, spremljanju in razvoju trgovinskih sporazumov. Odbor predlaga, da se v tem okviru ustanovi mešani posvetovalni odbor, ki bo sestavljen iz članov ekonomskega, socialnega in okoljskega sveta Maroka in EESO, in sicer na podlagi člena 85 pridružitvenega sporazuma, da se organizirani civilni družbi omogoči spremljanje učinka vseh sporazumov med EU in Marokom, vključno s celotnim učinkom trgovinskih sporazumov med EU in Marokom. Poleg tega bo treba utrditi neposredne povezave med podobnimi organizacijami iz Maroka in EU, pri tem pa podpreti njihove pobude na področju socialnega dialoga med delojemalci in delodajalci ter na drugih področjih.

2. Uvod

2.1 Maroko in EU imata intenzivne dvostranske odnose, ki so privedli do pomembnih sporazumov, v okviru katerih je bilo spodbujanje trgovinskih odnosov eden od glavnih stebrov. EU ni samo glavni trgovinski partner Maroka, temveč vidi to državo tudi kot prednostnega strateškega partnerja pri uresničevanju demokracije in blaginje na območju Sredozemlja.

2.2 Za trgovinske odnose med EU in Marokom so bila tradicionalno značilna intenzivna in na trenutke problematična pogajanja o dostopu do trga ter postopni odpravi tarif. Kmetijstvo je bilo v središču mnogih razprav, vendar zdaj ob skoraj popolni liberalizaciji kmetijskega poglavja potekajo prizadevanja, da bi prek novih instrumentov razširili dinamiko in tako na splošno izboljšali poslovno okolje.

2.3 Maroko je udeležen v zapletenem procesu približevanja pravnemu redu EU. Ta prizadevanja bi morala omogočiti boljše izkoriščanje instrumentov nove sosedске politike ter večjo stopnjo integracije. Kraljevina Maroko je še vedno glavni prejemnik evropskih sredstev na področju tehničnega in finančnega sodelovanja.

2.4 Odziv EU na „arabsko pomlad“ je bil usmerjen v spodbujanje trgovinskih odnosov s štirimi državami Sredozemlja: Egiptom, Tunizijo, Jordanijo in Marokom. EU je pospešila pogajalski proces z Marokom in drugimi sredozemskimi partnerji ter sočasno spremenila svoje tolmačenje politične in socialne realnosti v regiji in temeljito preoblikovala svojo politično strategijo za celotno sredozemsko območje.

2.5 Maroko je začel izvajati skupek reform, ki so privedle do nove ustave, katere namen je prilagajanje na spremembe, do katerih je prišlo v sredozemski regiji, in izpolnjevanje evropskih pogojev za doseganje napredka pri integraciji. Vendar EESO meni, da bodo socialni izzivi še naprej zelo veliki in bodo zahtevali stalne in skladne dolgoročne ukrepe.

2.6 S tega novega trgovinskega vidika je treba nujno preučiti, kako zagotoviti učinkovito sodelovanje civilne družbe EU in Maroka pri zasnovi in izvajanju trgovinskih sporazumov, in sicer na podlagi načela vključenosti civilne družbe v druge trgovinske sporazume, ki jih je nedavno sklenila EU. Pri celotnem premisleku je treba upoštevati tudi vključevanje socialnih in okoljskih pomislekov družbe, ki postopoma zahteva, da se trajnost upošteva kot smernica v prihodnjih trgovinskih sporazumih.

⁽²⁾ Glej opredelitev FAO za družinske kmetije. www.fao.org/family-farming-2014.

3. Dolga pot v trgovinskih odnosih med EU in Marokom

3.1 EU je glavni trgovinski partner Maroka in njegov glavni tuj vlagatelj. Veliko bolj oddaljeni sta velesili ZDA in Kitajska, ki sta si v zadnjih letih prizadevali za okrepitev trgovinskih odnosov s sredozemskim partnerjem.

3.2 Maroko je storitveno gospodarstvo, ki si je v zadnjih letih močno prizadevalo za diverzifikacijo sektorjev. Večji del trgovinske menjave med EU in Marokom poteka v sektorju predelanih proizvodov, prevoznih sredstev in delovnih strojev, prehrambnih izdelkov in kemičnih proizvodov. Potencial maroškega gospodarstva je zelo velik, vendar je bil v zadnjem letu zabeležen upad gospodarske rasti.

3.3 V okviru EU je najpomembnejši trgovinski partner Maroka Francija, ki ji tesno sledita Španija in Združeno kraljestvo, njihove naložbe pa so usmerjene v turizem, storitve, bančni sektor in promet. Čeprav je mednarodna gospodarska kriza Maroku prizanesla, ta država že čuti posledice stranske škode negotovih gospodarskih razmer v sektorjih, kot so turizem, promet in denarna nakazila izseljencev. Revščina in močno razširjena brezposelnost sta izvor gospodarskih težav ter težav na področju migracije in varnosti v regiji. Upočasnitev evropskega gospodarstva prav tako vpliva na te razmere.

3.4 V zadnjem desetletju so se zahvaljujoč začetku veljavnosti pridružitvenega sporazuma iz leta 2000 ter sprejetju akcijskega načrta julija 2005 kot sestavnega dela evropske sosedske politike utrdile trgovinske vezi. Prednostni status, podeljen leta 2008, je pomenil novo fazo partnerstva, ki je bolj ambiciozno in obsežno. Leta 2012 je začel delovati nov mehanizem reševanja trgovinskih sporov. Istega leta sta kmetijstvo in ribištvo postala predmet spornih trgovinskih sporazumov. EU je leta 2013 začela pogajanja z Marokom o sporazumu v zvezi z vzajemno zaščito geografskih označb, ki naj bi bil sklenjen do leta 2014.

4. Arabska pomlad in razvoj nove trgovinske perspektive

4.1 Arabska pomlad je ponovno aktivirala Evropsko unijo, ki si prizadeva okrepiti svojo vlogo v regiji prek temeljite revizije svojih ukrepov, instrumentov in odnosov. EU si je prek novih instrumentov prizadevala za hiter in usklajen odziv, da bi z uravnoteženo in postopno liberalizacijo trgovine ustvarila območje miru in blaginje v Sredozemlju.

4.2 Komisija je maja 2012 objavila časovni načrt izvajanja evropske sosedske politike v odnosu do sredozemskih partnerjev v okviru nove sosedske politike.

4.3 Spodbujanje trgovinskih odnosov s partnerji iz Sredozemlja in zlasti z Marokom je postal pomemben cilj EU v okviru te nove strategije, katere namen je preseči politično in gospodarsko ozračje, ki je polno negotovosti.

4.4 EU je 1. marca 2013 uradno začela pogajanja z Marokom o novem ambicioznem in daljnosežnem sporazumu o liberalizaciji trgovine. Kot se je pokazalo že pri podobnih sporazumih, o katerih potekajo pogajanja (ki pa še niso bili sklenjeni) med EU in njenimi sosedami iz vzhodnega partnerstva, zlasti z Ukrajino, Gruzijo in Moldavijo, je namen „preseči meje“, da se poveča usklajenost zakonodaj EU in posameznih sosednjih držav. Cilj je razširiti tradicionalna vprašanja, povezana s trgovino, ter obravnavati ključne teme za splošno izboljšanje poslovnega ozračja (zaščita naložb, javna naročila, storitve itd.), približati Maroko pravilom evropskega notranjega trga ter nadaljevati obravnavo posebnih vprašanj, ki so bila v prejšnjih pogajanjih zapostavljena (intelektualna lastnina, zdravstveni in fitosanitarni ukrepi itd.).

Evropska komisija je priznala pomen poglavja o socialni in okoljski trajnosti pri sklepanju tega novega sporazuma, pri čemer je sledila precedensu, ki je že bil vzpostavljen v vsakem nedavno sklenjenem trgovinskem sporazumu EU. EESO je poleg tega v številnih mnenjih pozval EU, naj v pogajanjih o sporazumih o liberalizaciji trgovine prednostno pozornost nameni tudi socialnim in okoljskim vidikom.

5. Trgovinski vidiki trajnostnega razvoja. Pogajanja med EU in Marokom o poglobljenem in celovitem sporazumu o prosti trgovini

5.1 Za zadnjo fazo trgovinskih odnosov med EU in Marokom je značilen začetek pogajanj o poglobljenem in celovitem sporazumu o liberalizaciji. Po ukinitvi carin za kmetijske in industrijske proizvode je najpomembnejši cilj izboljšati poslovno ozračje ter približati maroško zakonodajo pravnemu redu EU⁽³⁾. Ta dvostranski sporazum je izjemno pomemben, saj je model za podobne sporazume med EU in nekaterimi njenimi najpomembnejšimi partnerji v južnem Sredozemlju.

5.2 Evropska komisija je sklenila, da bo v pogajanja vključila posebno poglavje, namenjeno trajnostnemu razvoju. Svetovalno podjetje ECORYS je na zahtevo EU pripravilo oceno učinka v zvezi s poglavjem „trajnostni razvoj“⁽⁴⁾ iz sporazuma.

5.3 Navedena študija obravnava izjemno pomembna vprašanja, h katerim želi EESO prispevati na konstruktiven način, da bi obe pogajalski strani upoštevali, da mora trgovina služiti trajnostnemu razvoju. V nadaljevanju so natančno pojasnjeni nekateri bistveni elementi, ki jih morata EU in Maroko po mnenju EESO upoštevati, da bi poglobitev njunih trgovinskih odnosov potekala v skladu z njunim gospodarskim, socialnim in okoljskim razvojem.

Gospodarski razvoj

5.4 Trgovinski primanjkljaj Maroka z EU se je v zadnjih letih povečal, deloma kot posledica sporazumov o liberalizaciji trgovine, in ustvaril določeno nezaupanje Maročanov, kar zadeva „priložnosti“ novega sporazuma. Izkušnje s prejšnjimi sporazumi z ZDA in Turčijo povečujejo previdnost in strahove, kar zadeva preveliko odvisnost od zunanjih virov. Vodilni sektor, kot je kmetijstvo, kaže na naraščajočo odvisnost Maroka od uvoza surovin, kot je mleko ali žitarice, kar negativno vpliva na njegovo samopreskrbo s hrano. Trgovinska strategija med obema blokoma mora spodbujati **raznolikost proizvodnje**.

5.5 Evropski sektor še naprej poziva k večji zaščiti naložb, kar zagotavlja potrebno **pravno varnost** in s tem olajšuje tuje neposredne naložbe. Napredek, dosežen v zadnjih letih, mora privedi do dodatnih sprememb v maroški zakonodaji. Evropska podjetja še vedno vztrajajo pri Maroku kot destinaciji, na katero selijo določene faze proizvodnje iz Evrope. Avtomobilski in aeronavtični sektor ter sektor elektronike so orali ledino, vendar lahko pregledna ureditev in nove oblike sodelovanja z nacionalnimi podjetji ustvarijo nove možnosti.

5.6 EU vidi velik potencial za svoja podjetja, ki lahko izkoristijo nove priložnosti storitvenega in finančnega sektorja. Maroko pa zahteva več evropskih sredstev, da bi olajšal ta zapleteni proces usklajevanja zakonodaje.

5.7 Pogosto so bile gospodarske koristi proste trgovine z Marokom usmerjene v določene sektorje ali območja države, zaradi česar so bila ozemlja z neugodnim položajem zapostavljena. Z ocenami učinka je treba prednostno analizirati koristi in tveganja za **lokalno ali regionalno raven**.

Socialni razvoj

5.8 Nove trgovinske spodbude ne smejo privedi do izgube pravic delavcev. Okrepiti je treba pravice sindikatov ter vzpostaviti podlago za ustvarjanje **dostojnih in kakovostnih delovnih mest v skladu s standardi Mednarodne organizacije dela (MOD)**. Ena od tradicionalno šibkih točk v trgovinskih odnosih med EU in Marokom je nezadostno ustvarjanje delovnih mest.

5.9 EU in Maroko morata **vlagati v usposabljanje**, da bodo lahko nove priložnosti izkoristili nizko kvalificirani sloji prebivalstva, zaposleni v prikrajšanih regijah, mladi in ženske. Spodbujanje podjetnikov, krepitev zadrug ter razvoj malih in srednje velikih podjetij morajo biti steber nove strategije na področju usposabljanja. Okrepiti je treba pobude v zvezi s socialno ekonomijo.

⁽³⁾ Maroko naj bi leta 2015 predložil načrt o približevanju zakonodaje pravnemu redu EU.

⁽⁴⁾ Trade sustainability impact assessment (TSIAs) in support of negotiations of DCFTAs between the EU and the kingdom of Morocco and the Republic of Tunisia (Ocena vpliva trajnosti na trgovino v podporo pogajanjem o poglobljenem in celovitem sporazumu med EU ter Kraljevino Maroko in Republiko Tunizijo).

5.10 **Partnerstvo za mobilnost** med EU in Marokom ⁽⁵⁾ je rezultat intenzivnega dela na obeh straneh, da se olajšata prosto gibanje oseb in upravljanje migracijskih tokov. EESO pozdravlja zavezo EU in Maroka, da omogočita večjo vlogo organizacij civilne družbe pri spremljanju različnih elementov, o katerih sta se dogovorili obe strani.

5.11 Navedeno partnerstvo mora prispevati k izboljšanju akademskih izmenjav, prenosu znanja iz raziskav ter spodbujanju kulturnih in turističnih tokov. Beg možganov je očitna težava, ki jo je treba urediti s posebnimi določbami.

5.12 Finančna pomoč EU za lažje približevanje zakonodaj mora spodbujati praktično izvajanje zakonodaje za **enakost spolov in temeljne pravice**. Širjenje instrumentov za podporo ženskam ni dovolj, ampak je treba doseči stalen napredek na terenu ter podpreti prizadevanja organizacij civilne družbe.

Okoljski razvoj

5.13 **Ohranjanje naravnih virov in spoštovanje biotske raznovrstnosti** nista v nasprotju z večjo trgovinsko dinamiko. Liberalizacija trgovine ne sme prispevati k večji intenzivnosti nekaterih dejavnosti, ki lahko negativno vplivajo na okolje. EU in Maroko morata dati prednost postopnemu usklajevanju z določenimi časovnimi roki na področju okolja kljub visokim stroškom, ki jih lahko predstavlja približevanje zakonodaj, povezanih z zdravstveno in fitosanitarno zaščito, ravnanjem z industrijskimi odpadki ali onesnaževanjem vode.

5.14 Presoje vpliva na trajnost, ki jih izvaja EU v okviru svojih trgovinskih odnosov z Marokom, še vedno niso zapolnile velikih vrzeli v teh sporazumih, in sicer **natančnega spremljanja** njihovega vpliva na okolje ob napredovanju v smeri liberalizacije trgovine. Zato je ključnega pomena, da se civilni družbi v EU in Maroku omogočijo instrumenti za podporo organov oblasti v težavnih prizadevanjih za zagotovitev, da bosta gospodarska rast in krepitev trgovine potekala brez ogrožanja potrebnega varstva okolja.

5.15 Pogajanja o **sporazumu o ribištvu** med EU in Marokom ⁽⁶⁾ kažejo, da mora vsakršna trgovinska pobuda vključevati spoštovanje človekovih pravic, okoljsko trajnost in koristi za prizadeto lokalno prebivalstvo. Legitimnost te vrste sporazumov je mogoča samo, če bodo te sporazume spremljali instrumenti in kazalniki, ki zagotavljajo njihovo trajnost.

6. Vprašanje kmetijstva: grožnja ali priložnost?

6.1 Kmetijstvo je pomemben sestavni del maroške socialno-ekonomske strukture. Leta 2012 je predstavljal 15 % BDP in je še vedno glavni vir zaposlovanja v državi, saj predstavlja 43 % delovne sile in več kot 78 % delovnih mest na podeželju. Živinoreja je prav tako pomembna za kmetijsko gospodarstvo Maroka, saj pomeni 30 % kmetijske dodane vrednosti in 20 % delovnih mest na podeželju. Povprečna plača v Maroku znaša med 0,55–0,65 EUR na uro ⁽⁷⁾, sezonski delavci ne morejo v celoti uveljavljati delavskih pravic, otroško delo pa je še vedno prisotno na maroških kmetijskih gospodarstvih.

6.2 Po drugi strani ima živilska industrija strateško vlogo v maroškem gospodarstvu. V sektorju je več kot 1 700 podjetij, ki predstavljajo četrtino celotne industrijske proizvodnje v državi.

7. Kmetijski sporazum med EU in Marokom

7.1 Močna povezava med EU in Marokom na področju kmetijstva se je začela s podpisom Evro-mediteranskega pridružitvenega sporazuma med Evropsko skupnostjo in Marokom 26. februarja 1996 ter z naknadnimi spremembami, ki so bile uvedene z novimi sporazumi. Zadnja faza je bila končana leta 2012 z novim sporazumom o kmetijstvu, ki ga je Evropski parlament potrdil z večino.

7.2 Zgolj z vidika sporazuma o kmetijstvu so bili odnosi med strankami, zlasti z državami južne Evrope, težavni, in sicer zaradi konkurence zlasti pri sadju in zelenjavi, polemik v zvezi s prekoračitvijo kvot in obtožb o neizpolnjevanju vhodnih cen za maroški paradiznik, ki je glavni proizvod sporazuma, v določenih obdobjih.

⁽⁵⁾ V Bruslju je bila 3. junija 2013 podpisana skupna izjava, ki vzpostavlja partnerstvo za mobilnost med Kraljevino Maroko, Evropsko unijo in njenimi državami članicami.

⁽⁶⁾ Evropska komisija in Kraljevina Maroko sta 24. julija podpisali nov sporazum o ribištvu, ki bi moral končati 18-mesečno ohromitev evropske ribiške flote v maroškem ribolovnem območju. Evropski parlament bo moral podpreti ali zavrniti sporazum ter pri tem zagotoviti njegovo okoljsko trajnost.

⁽⁷⁾ Vir: Maroška nacionalna zveza za kmetijski sektor (UMT).

7.3 EESO meni, da bi bilo treba v sporazum o kmetijstvu med EU in Marokom uvesti merila in določbe za oceno učinka odpiranja trgovine na obe strani, zlasti učinka na okolje in delavske pravice.

8. Maroški zeleni načrt

8.1 Okvir sporazuma o kmetijstvu dopolnjujeta druga dva prihodnja ukrepa, ki sta med seboj povezana: maroški zeleni načrt in t. i. „prednostni status“.

8.2 Namen maroškega zelenega načrta za leto 2020 je povečati dodano vrednost BDP Maroka na področju kmetijstva s 3,33 % na 5,60 % ter za štirikrat povečati proizvodnjo oljčnega olja leta 2020, da se doseže 340 000 ton; povečati proizvodnjo agrumov z 1,5 milijona ton na 3,7 milijona ton ter sadja in zelenjave s sedanjih 4,45 milijona ton na 10 milijonov ton. Medtem pa se bo površina, namenjena za proizvodnjo žita, globalno s 5,3 milijona hektarjev zmanjšala na 4,2 milijona hektarjev. Maroška vlada trdi, da želi zvišati produktivnost, čeprav bodo tuje naložbe usmerjene v sektor sadja in zelenjave. Prednostna naloga maroške vlade je izboljšati trgovinsko bilanco, zaradi česar mora podpreti izvozni sektor.

9. Prednostni status

9.1 Komisija je 17. aprila 2013 objavila predlog sklepa Sveta o izvajanju akcijskega načrta EU-Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013–2017), v katerem se jasno obravnava najpomembnejši ukrep v kmetijstvu: „Posodobitev in krepitev zmogljivosti v kmetijskem sektorju v okviru liberalizacije trgovine in v skladu s perspektivami maroškega zelenega načrta (Plan Maroc Vert – PMV)“.

9.2 Ta načrt izboljšav v kmetijstvu, ki predvideva uveljavitev prednostnega statusa, že koristi sredstva EU, ki so neposredno in izključno usmerjena v pomoč drugemu stebru maroškega zelenega načrta: v zadnjih 10 letih je EU iz razvojnih skladov dodelila Maroku subvencije v višini 1,33 milijarde EUR. V obdobju 2011–2013 se je namenilo dodatnih 565 milijonov EUR, od tega 70 milijonov EUR prek programa podpore za politike kmetijskega sektorja, ki mu sledi drugi program s 60 milijoni EUR. Ta pomoč EU se deloma uporablja za razvoj sredozemske arborikulture, zlasti oljke.

10. Prehranska varnost

10.1 Vsi ti ukrepi za razvoj maroškega kmetijskega gospodarstva bodo nedvomno privedli do doseganja ciljev prvega stebra zelenega načrta: povečanje izvoza sadja in zelenjave, zlasti kultur, ki se gojijo z namakanjem. Rezultati modelov iz ocen učinka, ki jih je 17. oktobra 2013 objavilo podjetje ECORYS, ne kažejo zamažne razširitve sektorja sadja in zelenjave ter predelanih rastlin, kar je rezultat poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini.

10.2 Ta hvalevredna prizadevanja Maroka za izboljšanje njegove učinkovitosti na področju kmetijstva so v nasprotju s pomanjkanjem njivskih površin. Žito predstavlja 65 % kmetijskih površin, čemur sledijo nasadi sadja (agrumi, olive) z 11 %, industrijske rastline (sladkorna pesa, sladkorni trs) s 4 %, stročnice s 4 % in zelenjava (paradižnik, jagode, melone ...) s 3 %. Sadje in zelenjava imata vodilno vlogo v maroškem izvozu.

10.3 Ovire za razvoj drugega stebra zelenega načrta so znatne: zgolj 12 % zemljišč je uporabnih kmetijskih površin, večina od njih je suhih. Na kmetijski krajini prevladujejo majhne družinske kmetije z manj kot 5 hektarji (več kot 70 % vseh maroških kmetijskih gospodarstev pokriva manj kot tretjino kmetijskih površin).

10.4 Preusmeritev s kmetijstva, ki temelji na žitu, na intenzivno kmetijstvo bo v Maroku povečala zasoljevanje – ki po drugi strani ogroža tudi severno obalo Sredozemskega morja –, ki prizadene 5 % površine države. EU mora podpirati doseganje ravnovesja med obema stebrima zelenega načrta in spodbujati kmetijstvo za manjše lastnike, ki je trenutno v popolnem neravnovesju glede na izvozno kmetijstvo, iz katerega je velika večina maroških proizvajalcev izključena. Nove možnosti jim lahko ponudi tudi naslednji program pilotnih projektov za razvoj podeželja „ENPARD“ v Maroku.

11. Vloga civilne družbe

11.1 Reforme, svoboda združevanja in civilna družba

11.1.1 V nekaterih državah v regiji je o bolj ali manj konsolidirani svobodi združevanja mogoče govoriti šele od sedanjega demokratičnega prehoda, medtem ko so v Maroku že pred sedanjimi reformami obstajala neodvisna združenja delavcev, delodajalcev in drugih sektorjev civilne družbe, ki so uživala svobodo združevanja, čeprav so bila podvržena omejitvam s strani politične oblasti.

11.1.2 Reforme, izvedene v zadnjih letih, so ta položaj izboljšale, zaradi česar je politična liberalizacija v Maroku pogosto za zgled drugim arabskim državam. Vendar je še vedno mogoče odkriti področja, na katerih so možne izboljšave.

11.1.3 Organizacije civilne družbe so v fazi razcveta, čeprav se številni aktivisti pritožujejo nad upravnimi ovirami, zlasti pri postopkih za registracijo združenja.

11.1.4 Med sprejetimi institucionalnimi instrumenti v okviru politične reforme je treba omeniti oblikovanje ekonomskega, socialnega in okoljskega sveta Maroka februarja leta 2011, ki ima posvetovalno vlogo in nalogo svetovanja vladi ter spodnjemu in zgornjemu domu parlamenta na področju ekonomskih in okoljskih smernic ter smernic poklicnega usposabljanja. Druge naloge ekonomskega, socialnega in okoljskega sveta so spodbujati in krepiti odnose med gospodarskimi in socialnimi subjekti.

11.1.5 Obstajajo nekatera združenja, ki niso del tega sveta, vendar imajo dokazan ugled na področju varstva pravic žensk, človekovih pravic na splošno ali boja proti korupciji.

11.1.6 Drugi posvetovalni organi, ki so urejeni z ustavo, so: nacionalni svet za človekove pravice, osrednja opazovalnica za preprečevanje korupcije, svet za mladino, svet za maroško skupnost v tujini, svet za identiteto Berberov, svet za konkurenco in svet za varnost. V prihodnje naj bi se ustanovili tudi svet za pravosodje, svet za družino, svet za enakost ter nacionalni svet za jezike in maroško kulturo.

11.2 Udeležba evropske in maroške civilne družbe v sporazumih EU-Maroko

11.2.1 EESO je opozoril že v prejšnjem mnenju o Maroku ⁽⁸⁾, da so se pogajanja o pridružitvenem sporazumu zaključila brez zadostnega predhodnega usklajevanja med ekonomskimi in socialnimi organizacijami.

11.2.2 V besedilu veljavnega pridružitvenega sporazuma ni konkretnega mehanizma za udeležbo civilne družbe pri njegovem spremljanju in razvoju.

11.2.3 Pridružitveni sporazum v členu 85 določa, da bo njegov najvišji upravni organ, pridružitveni svet, sprejemal ukrepe za lažje sodelovanje med Evropskim ekonomsko-socialnim odborom in primerljivo institucijo Maroka.

11.2.4 Glede na to, da maroški ekonomski, socialni in okoljski svet že deluje in polno sodeluje z EESO, bi bilo zaželeno, da oba posvetovalna organa pridružitveni svet pozoveta k oblikovanju mešanega posvetovalnega odbora, ki bi lahko pridružitvenemu svetu in pridružitvenemu odboru predložil poročila in zahteve.

11.2.5 Mešani posvetovalni odbor bi sestavljalo šest predstavnikov ekonomskega, socialnega in okoljskega sveta Maroka in šest predstavnikov EESO iz EU, sestajal pa bi se dvakrat letno izmenično na lokacijah v Maroku in v EU.

11.2.6 Prav tako bi bilo primerno, da se preučijo drugi mehanizmi za dopolnitev sodelovanja v odnosih med EU in Marokom, na primer na področju socialnega dialoga med delodajalci in delojemalci.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Mnenje 264/2010, poročevalka: Margarita LÓPEZ ALMENDÁRIZ.

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

496. PLENARNO ZASEDANJE EESO 26. IN 27. FEBRUAR 2014

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Sveta o spremembi Direktive 2006/112/ES o skupnem sistemu davka na dodano vrednost glede standardnega obračuna DDV

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS)

(2014/C 214/04)

Poročevalec: **Viliam PÁLENÍK**

Svet je 8. novembra 2013 sklenil, da v skladu s členom 113 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Sveta o spremembi Direktive 2006/112/ES o skupnem sistemu davka na dodano vrednost glede standardnega obračuna DDV

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 13. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) s 130 glasovi za, 1 glasom proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO podpira uvedbo standardnega obračuna DDV. Gre za nov instrument, ki bi lahko, če se bo pravilno uporabljal, zmanjšal upravno breme za podjetja v EU in tako omogočil boljši izkoristek potenciala enotnega trga, učinkovitejše pobiranje davkov ter uspešnejši boj proti davčnim goljufijam. Odbor ob tem poziva Komisijo, naj ne popusti v svojih prizadevanjih, ko bo čas za izvajanje predloga.

1.2 EESO podpira čim večjo standardizacijo načina in oblike za predložitev standardnega obračuna DDV. To bo omogočilo zmanjšanje upravnega bremena, zlasti za podjetja, ki poslujejo čezmejno in ki bodo tako bolj konkurenčna. Z omejitvijo izkrivljanj konkurence se bodo poleg tega preprečile izgube delovnih mest. Vendar pa je ta predlog zgolj prvi majhen korak pri odpravljanju številnih razlik, ki obstajajo med državami članicami v zvezi s pravili in formalnostmi za DDV. Temeljito je treba razmisliti o stroških in koristih, ki jih sprememba sistema poročanja o DDV (in notranjih postopkov) lahko prinese podjetjem, zlasti MSP.

1.3 EESO v zvezi s predlogom v delovnem dokumentu Komisije z naslovom Prizadevanja za dokončni sistem DDV poudarja, da so številne razlike med pravili in formalnostmi za DDV med državami članicami posledica različnih možnosti, ki jih daje direktiva o DDV. EESO pozdravlja pripravljeni predlog, saj gre za prvi in zelo potreben korak do učinkovitejšega boja proti davčnim utajam in goljufijam ter zmanjšanja upravnega bremena, ki je povezano z izvajanjem direktive. V prizadevanjih za dokončen sistem DDV je treba upoštevati, da bo vplival na sisteme poročanja in povzročil spremembe notranjih postopkov (ki bodo pomenile dodatne stroške za podjetja in organe).

1.4 EESO podpira pobudo Komisije o določitvi tehničnih podrobnosti, postopkov, opredelitev in načinov oddaje standardnega obračuna DDV po elektronski poti. Vendar pa izraža zaskrbljenost zaradi poskusa, da se uporabi komitološki postopek tudi za določitev načel za popravke obračuna. Zato predlaga, da se te podrobnosti dejansko zapišejo v končni različici direktive.

1.5 EESO poziva Komisijo, naj pojasni nekatere vidike predloga, zlasti možnost držav članic, da v primeru, ko je obdobje za obračun DDV za mikropodjetja, katerih promet ne presega 2.000.000 EUR, podaljšano in se obračuni oddajajo četrletno, zahtevajo vmesno plačilo DDV. Pojasni naj tudi s tem povezano zmanjšanje upravnih zmogljivosti davčnih organov v državah članicah.

1.6 EESO podpira načelo „samo enkrat“, ki bi zagotovilo, da bi morala podjetja določene podatke posredovati nacionalnim organom samo enkrat. Podatke bi bilo treba zbirati tako, da bi jih nacionalni organi lahko uporabili tako za nadzor (preprečevanje davčnih utaj in goljufij) kot v statistične namene. Podjetja ne bi imela več dvojne obveznosti, da izpolnijo različne formularje in obrazce za napoved DDV.

1.7 EESO priporoča državam članicam, naj bolj izkoristijo mehanizme, ki omogočajo boljše delovanje poslovnega okolja; predvsem bi moral davek zapasti v plačilo šele, ko je kupec plačal račun – s tem bi preprečili situacijo, ko poštena podjetja dejansko dajejo državi posojilo – in določiti bi bilo treba ustrezne roke za vračilo preveč plačanega DDV. EESO meni, da uvedba tovrstnih mehanizmov ne sme povzročiti dodatnega upravnega bremena.

1.8 Po mnenju EESO je izredno pomembno, da si Komisija odločneje prizadeva za učinkovito standardizacijo časovnih načrtov in rokov za celotno paleto plačil, povezanih z DDV (plačevanje na obroke, plačilo davka, vračilo preveč plačanega davka), ter možnosti za popravke davčne napovedi, tako da bodo cilji iz predloga v celoti izpolnjeni.

2. Ozadje

2.1 Zmanjšanje upravnega bremena v korist predvsem MSP je pomembna naloga, predvsem zato, ker se podjetjem tako omogoči, da se dejansko osredotočijo na poslovanje. EESO pozdravlja predlog direktive, katerega cilj je okrepiti mednarodno konkurenčnost podjetij EU ter izboljšati delovanje enotnega trga. Pozitivni učinki predloga na poslovanje podjetij se lahko pozneje pokažejo tudi pri pobiranju davkov, v javnem sektorju, pri nacionalnih proračunih, večjih finančnih sredstvih za socialno kohezijo, boljšem dostopu do javnih storitev ter učinkovitejši javni upravi. Po pričakovanjih bo na splošno prinesel koristi tako povprečnemu evropskemu državljanu kot tudi MSP.

2.2 Kot v predlogu navaja Komisija, je davek na dodano vrednost (DDV) pomemben vir za proračune držav članic, ki iz tega naslova dobijo v povprečju 21 % nacionalnih davčnih prihodkov. Vendar pa Komisija ocenjuje, da je 12 % potencialnih prejemkov iz naslova DDV vsako leto nepobranih. Zato je pomembno, da si EU in države članice prizadevajo za učinkovitejše pobiranje DDV in boj proti davčnim goljufijam ter utajam, hkrati pa podprejo vsako pobudo, ki pomaga ohraniti delovna mesta.

2.3 Predlog direktive, katerega cilj je uvedba standardnega obračuna DDV, bi lahko, če se bo pravilno izvajal, zagotovil učinkovitejše pobiranje davkov in uspešnejši boj proti davčnim goljufijam. Poleg tega lahko pomaga pri odpravljanju težav, s katerimi se soočajo podjetja pri izvozu na enotni trg EU.

2.4 Trenutno so obračuni DDV zelo malo usklajeni in države članice pri odločanju o tem, kaj mora vsebovati obračun, upoštevajo svoje posebnosti. Zaradi sedanjega sistema obračunavanja DDV imajo podjetja, ki poslujejo mednarodno, dodatne stroške, ki so posledica zapletenih birokratskih postopkov in obrazcev za obračun v različnih jezikih. EESO se zato zavzema za čim večjo uskladitev postopkov za predložitev obračuna DDV.

2.5 Cilj predloga je uvedba standardnega obračuna, kar naj bi vsem podjetjem olajšalo poslovanje in zmanjšalo upravno breme. Podjetja predlog podpirajo in predvsem MSP se zavzemajo za to, da jim ne bi bilo treba tako pogosto vlagati obračuna. Podjetje PwC⁽¹⁾ je ocenilo, da bi EU-27 z uvedbo obveznega standardnega obračuna DDV za vse države članice in zmanjšanjem upravnega bremena prihranila neto 17,2 milijarde EUR.

⁽¹⁾ PwC (2013): Študija o izvedljivosti in učinku standardnega obračuna DDV, enotnega za vso EU.

2.6 Uskladitev obračunov DDV pa bi poleg prihrankov za podjetja pomenila tudi, da bi nacionalni davčni organi morali izvesti dodatno enkratno naložbo. V skladu s študijo PwC (2013) bi namreč izdatki davčnih organov za informacijsko tehnologijo, potrebno za izvajanje predloga o standardnem obračunu DDV, znašali približno od 800 milijonov do 1 milijarde EUR. Izdatki bi se srednje- do dolgoročno pokrili z večjo učinkovitostjo pri pobiranju davkov in uspešnejšim bojem proti davčnim goljufijam in utajam. Poudariti pa je še treba, da bo izvajanje predloga neizogibno povzročilo stroške tudi davkoplačevalcem (zamenjava programske opreme za računovodstvo).

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO podpira predlog direktive Sveta za uvedbo standardnega obračuna DDV. To bi zmanjšalo upravno breme in poenostavilo vlaganje obračuna DDV v različnih državah, s tem pa izboljšalo okolje za podjetja na enotnem trgu EU. Uskladitev napovedi DDV v vseh državah bo davčnim zavezancem omogočila lažje poslovanje na več trgih, enotni trg pa bo tako postal bolj konkurenčen.

3.2 Po mnenju EESO je to pravi korak, ki ga je treba storiti v prizadevanjih za preprečitev izkrivljanja konkurence, ohranitev delovnih mest in izboljšanje nadzornih mehanizmov pri izmenjavi informacij med davčnimi organi ter med organi in podjetji. Vse to bo mogoče uresničiti z uvedbo standardnega obračuna DDV. Zahtevki za dodatne informacije, ki niso določene v predlogu, bi morali biti možni samo, če so te informacije nujno potrebne za davčni nadzor ter za boj proti davčnim utajam in goljufijam.

3.3 Opozoriti je treba, da gre pri tem predlogu za zapleteno spremembo, ki bo imela posledice ne le za davkoplačevalce, temveč tudi za davčne organe v vseh državah članicah, in bo zahtevala spremembo vsebine in oblike sedanjih obračunov DDV, zlasti elektronske oddaje. EESO zlasti opozarja na predlog Prizadevanja za dokončni sistem DDV in poziva Komisijo, naj upošteva cilje iz tega dokumenta, predvsem pri izvajanju sedanjega predloga, tako da posameznih vidikov v zvezi z enotnim obračunom DDV ne bo treba popolnoma spreminjati.

3.4 EESO opozarja, da bo – če bodo na Komisijo prenesena pooblastila za določitev tehničnih podrobnosti – uvedba standardnega obračuna DDV v sisteme davčnih organov v nekaterih primerih težavna, saj zbiranje in obdelava davčnih obračunov potekata v različnih sistemih. EESO podpira tiste dele člena 255a v predlogu direktive, v skladu s katerimi se na Komisijo prenesejo naslednja pooblastila: določitev tehničnih podrobnosti (alineja (a)), določitev opredelitev in postopkov (alineja (b)) in elektronske varnostne metode (alineja (d)). Opozarja tudi na možnost, da se za dosego ciljev iz predloga uporabijo tudi nezakonodajni ukrepi, kot so prostovoljni pristop ali primeri najboljše prakse. Če bodo na Komisijo prenesena pooblastila, EESO izraža željo, da se bo z njim posvetovala pri pripravi podrobnega predloga za člen 255a, tako da bo lahko izrazil svoje stališče.

3.5 Standardni obračun DDV bo državam članicam omogočil takojšnjo izmenjavo informacij in bo lahko koristen pri zmanjševanju davčnih goljufij. Hkrati lahko pripomore k učinkovitejšemu pobiranju davkov in proračunski konsolidaciji.

3.6 EESO podpira elektronsko oddajo napovedi, saj bo poenostavila zbiranje in obdelavo podatkov iz obračunov DDV, tudi iz predlaganega standardnega obračuna, vendar opozarja, da lahko v nekaterih državah članicah pride do zapletov. Poleg tega lahko zviša stroške za nekatera podjetja, zato bi jim bilo treba omogočiti, da oddajo obračun na papirju, če to ne zmanjša možnosti za preprečevanje davčnih utaj in goljufij.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Podjetja z letnim prometom manj kot 2.000.000 EUR (ali enak znesek v nacionalni valuti) lahko predložijo četrtletne obračune DDV. EESO meni, da je ta meja za nekatere države članice previsoka, in predlaga, da se omogoči znižanje, tako da bodo lahko države upoštevale posebnosti njihovega poslovnega okolja. Z vidika predlaganih sprememb člena 206 bi lahko dopustitev četrtletnih obračunov v nekaterih državah negativno vplivala na denarne tokove v javnih proračunih. Zato EESO predlaga, da Komisija ohrani možnost obročnih plačil DDV, s katerimi se nadomestijo možni izpadi prihodka iz naslova DDV, ki so posledica podaljšanja davčnega obdobja za veliko število davkoplačevalcev.

4.2 EESO se zavzema za standardizacijo osnovnih podatkov na obračunih in se strinja s tem, da se k podatkom in točkam doda še rubrika o odbitku davka. Odbor pozdravlja prizadevanja Komisije, ki želi zagotoviti, da se upravno breme ne bi povečalo, če se uporabi samo obvezni del standardnega obračuna DDV (v skladu s členom 250). EESO poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo morale države članice obvezno dovoliti izpolnjevanje standardnega obračuna DDV v katerem koli jeziku Unije, saj bi s tem zmanjšali upravno breme.

4.3 EESO podpira uvedbo standardnega obračuna DDV, ki bi imel enako obliko za vse države članice. Zato predlaga, naj standardni obračun sestavljata dva dela, države članice pa se same odločijo, ali bodo uporabile samo obvezni del v skladu s členom 250 predloga direktive ali pa bodo zahtevale tudi nekatere od podatkov, navedene v členu 251. Hkrati morajo davčni organi imeti možnost, da zahtevajo dodatne informacije, če so te potrebne za učinkovitejše preprečevanje davčnih utaj in goljufij. Za dodatne informacije za omejeno in vnaprej določeno obdobje bi bilo treba odboru Komisije, ustanovljenemu v ta namen, poslati zahtevek. Po mnenju EESO bi morale biti te informacije še en del standardnega obračuna DDV, tako da bi imela obvezni (člen 250) in neobvezni del (člen 251) še vedno enako obliko, tudi če se izjemoma od davkoplačevalcev zahtevajo dodatne informacije.

4.4 EESO pozdravlja predlog za črtanje člena 261, s čimer se zmanjša upravno breme za podjetja, saj jim ne bi bilo več treba dvakrat posredovati informacij. EESO poziva Komisijo, naj seznanja s primeri najboljše prakse in tako države članice spodbuja k učinkovitemu zbiranju in izmenjavi podatkov.

4.5 Ko se bo začela izvajati spremenjena direktiva o standardnem obračunu DDV v končni različici, bo treba dati davkoplačevalcem dovolj časa, da se seznanijo z novo obliko davčne napovedi in da jim postane domača. EESO meni, da je standardni obračun DDV pomemben, zato je treba najti pravo ravnovesje med kakovostjo dokončne različice direktive in rokom za njeno izvajanje. Pri tem se Odbor zavzema za bolj ambiciozen rok za začetek izvajanja. Hkrati poziva davčne organe v državah članicah, naj čim bolj podprejo davkoplačevalce pri seznanjanju z različnimi elementi direktive, npr. tako, da jim ponudijo spletne pripravljalne tečaje.

4.6 Poudariti je treba, da v državah članicah velja cela vrsta zakonodajnih določb (roki, pravila ipd.), ki urejajo vračilo DDV in ki jih sedanji predlog ne upošteva dovolj. Ravno tako ne upošteva dovolj naslednjih dejstev: 1) države članice imajo sisteme za analizo tveganja, izbiro podjetij za davčno preverjanje in odkrivanje davčnih goljufij, ki so povezani s strukturo davčnega obračuna, ter 2) struktura davčnega obračuna v državi je prilagojena nacionalnim posebnostim. EESO poziva Komisijo, naj državam članicam jasno pove, da mora vsaka od njih storiti vse, kar je v njeni moči, da se izboljšata zbiranje in izmenjava informacij med nacionalnimi organi (carinskimi organi, statističnimi uradi ipd.).

4.7 EESO podpira načelo „samo enkrat“, v skladu s katerim bi morala podjetja samo enkrat predložiti iste informacije. V utemeljenih posameznih primerih se lahko zahtevajo podrobni podatki, da se lahko izvaja nadzor, nujen za boj proti davčnim utajam in goljufijam. Predlog daje možnost za zbiranje podatkov, ki bodo zagotovili najboljši možni nadzor. Omogočiti bi bilo treba tudi, da se predloženi podatki uporabijo v statistične namene. Tako podjetjem ne bi bilo treba posredovati istih podatkov več organom v različnih dokumentih in formatih.

4.8 Po mnenju EESO bi bilo mogoče izboljšati delovanje enotnega trga EU, če bi davčni organi vračali DDV v ustreznih časovnih razmikih, hkrati pa bi v ustreznem obsegu nadaljevali boj proti davčnim utajam in goljufijam. Podoben učinek bi lahko dosegli za MSP, če bi se bolj dosledno izvajalo pravilo, v skladu s katerim davek zapade v plačilo šele, ko je bil plačan račun. S tem bi odpravili nezaželen pojav, ko namreč ogoljufana podjetja državi dajejo kredit. Zato EESO poziva Komisijo, naj države članice spodbuja k izvajanju tega pravila, saj bi s tem pomagali zagotavljati pregledno poslovno okolje.

4.9 V skladu s sedanjim predlogom direktive se na Komisijo prenesejo izvedbena pooblastila za popravke davčnega obračuna. Hkrati se državam članicam daje pravica do popravka standardnega obračuna DDV in do določitve rokov za te popravke. Ker učinek komitološkega postopka na posamezne države članice po mnenju EESO v tem primeru ni jasen, bi bilo treba vsa pravila v zvezi s popravkom standardnega obračuna DDV vključiti v predlog direktive, njihovo izvajanje pa bi moralo biti v pristojnosti posameznih držav članic. EESO si želi aktivno sodelovati pri pripravi izvedbenih aktov za obravnavano direktivo.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)

(2014/C 214/05)

Poročevalec: **Jorge PEGADO LIZ**

Svet in Evropski parlament sta 25. septembra oziroma 8. oktobra 2013 sklenila, da v skladu s členoma 67 in 81 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 10. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje soglasno sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja).

1. Sklepi in priporočila

1.1 Cilj predloga uredbe ⁽¹⁾, ki je bil predložen EESO, je sprememba Uredbe (EU) št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah.

1.2 Namen predloga je dvojen: po eni strani omogočiti združljivost Sporazuma o Enotnem sodišču za patente ali „sporazuma o ESP“, podpisanega 19. februarja 2013, s statutom Sodišča Beneluksa, ki je bil spremenjen 15. oktobra 2012 ⁽²⁾, in z uredbo Bruselj I (prenovitev), po drugi strani pa zagotoviti manjkajoča pravila o pristojnosti v zvezi s toženci iz tretjih držav.

1.3 EESO podpira pobudo EP in Sveta, saj je nujno potrebna za gotovost in pravno varnost na področju enotnega patentnega varstva v Evropski uniji.

1.4 EESO pozdravlja preprostost štirih novih določb, ki naj bi jih vključili v uredbo Bruselj I, in meni, da so potrebne, ustrezne, primerno utemeljene in pravočasne.

1.5 Vendar pa obžaluje, ker ni bil pravočasno zaprosen za sodelovanje pri predlogih uredb o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva in pri svežnju o uvedbi Enotnega sodišča za patente, saj je v zvezi s tem že prej pripravil nekaj mnenj.

1.6 EESO prej ni bil povabljen k posvetovanju, zato šele zdaj opozarja na nekatera vprašanja v zvezi s strukturo in delovanjem sodišča, v zvezi s katerimi bi bila po njegovem mnenju potrebna poglobljena razprava. EESO zlasti:

- poudarja, da bi morale biti pristojbine jasne in pregledne ter se uporabljati na tak način, da ne bi ogrožale pravice do dostopa do pravnega varstva,
- priporoča, da se člen 14(2) bodisi črta bodisi bistveno spremeni, in
- opozarja, da morajo biti izbrani sodniki izjemno dobro strokovno usposobljeni.

⁽¹⁾ COM(2013) 554 final.

⁽²⁾ Glej besedilo Sklepa Odbora ministrov Gospodarske unije Beneluks z dne 8. decembra 2011 o Protokolu o spremembi Pogodbe z dne 31. marca 1965 o ustanovitvi in statutu Sodišča Beneluksa M (2011) 9 ter besedilo navedenega protokola, sklenjenega 15. oktobra 2012 v Luxembourg, v publikaciji Bulletin Benelux, leto 2012, št. 2, 15.11.2012, na povezavi http://www.benelux.int/wetten/Publicatieblad/Publicatieblad_2012-2_fr.pdf. Glej tudi izvirno besedilo pogodbe z dne 31. marca 1965, kot je bilo spremenjeno s protokoloma z dne 10. junija 1981 in 23. novembra 1984, na povezavi <http://www.courbeneluxhof.be/fr/basisdocumenten.asp>.

2. Ozadje mnenja

2.1 Predlog Komisije EP in Svetu je zadnja faza dolge zgodbe z naslovom „evropski patent z enotnim učinkom“.

2.2 Na uvedbo patenta, ki bi v Evropski uniji zagotavljal enotno pravno zaščito, čakamo že od 60. let; poskusov in neuspehov je bilo precej.

2.2.1 Kljub vijugasti poti je bil dosežen vsaj delni uspeh: uvedba evropskega patenta z münchensko konvencijo, ki je bila podpisana 5. oktobra 1973 in s katero je bil uveden tudi skupni postopek prijave evropskega patenta pri Evropskem patentnem uradu.

Toda za evropski patent se uporablja toliko nacionalnih pravnih ureditev, kolikor je držav, ki jih navedejo vlagatelji patentov. To je tudi razlog, zakaj se države, institucije in uporabniki že tako dolgo zavzemajo za preprost sistem enotnega patentnega varstva v EU.

2.2.2 Poskusov uvedbe patenta „Skupnosti“, nato pa patenta „Evropske unije“, je bilo tako precej, vendar so se vsi končali neuspešno. Luksemburška konvencija iz leta 1975 o patentu Skupnosti na primer ni nikoli začela veljati, saj države niso dosegle dogovora.

2.2.3 Evropski svet je šele leta 2000 na lizbonskem kongresu ponovno sprožil razpravo o prihodnjem patentu Skupnosti, ko je napovedal uvedbo splošnega programa za povečanje konkurenčnosti evropskih podjetij. Takoj po tem srečanju je Evropska komisija predstavila predlog uredbe o uvedbi enotnega instrumenta industrijske lastnine, tj. patenta Skupnosti ⁽³⁾.

2.2.4 Leta 2003 so se države članice sporazumele o skupnem političnem pristopu, vendar jim ni uspelo doseči končnega dogovora, zlasti o jezikovni ureditvi ⁽⁴⁾. Komisija je leta 2006 organizirala obsežno posvetovanje, nato pa je aprila 2007 objavila sporočilo, v katerem je ponovno potrdila, da se zavzema za patent Skupnosti ⁽⁵⁾, julija 2008 pa še sporočilo o strategiji pravic industrijske lastnine za Evropo ⁽⁶⁾, ter znova začela pogajanja z državami članicami.

2.2.5 Zaradi pomanjkanja soglasja in ob upoštevanju sklepa Sveta z dne 10. marca 2011 je Komisija 13. aprila 2011 ⁽⁷⁾ predlagala, da se na podlagi okrepljenega sodelovanja uvede evropski patent z enotnim učinkom. To rešitev so sprejele vse države članice razen Italije in Španije ⁽⁸⁾.

2.3 „Patentni sveženj“ vsebuje dve uredbi – Uredbo (EU) št. 1257/2012 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva in Uredbo (EU) št. 1260/2012 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva v zvezi z veljavno ureditvijo prevajanja ⁽⁹⁾ – ter mednarodni sporazum, ki predstavljajo podlago za uvedbo enotnega patentnega varstva v EU.

⁽³⁾ UL C 337, 28.11.2000 (ni na voljo v slovenskem jeziku).

⁽⁴⁾ Na seji Sveta za konkurenčnost novembra 2003 je bil skorajda dosežen dogovor o odprtih vprašanjih (glej dokument MEMO/03/245), vendar pa državam ni uspelo doseči soglasja o rokih za oddajo prevodov zahtevkov.

⁽⁵⁾ COM(2007) 165 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 465 final.

⁽⁷⁾ Sklep Sveta 2011/167/EU o okrepljenem sodelovanju za enotno patentno varstvo.

⁽⁸⁾ Treba je opozoriti, da sta Španija in Italija 22. marca 2013 pri Sodišču Evropske unije vložili tožbo za ugotovitev ničnosti uredb o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva (C-146/13 in C-147/13), ki jo je Sodišče zavrnilo s sodbo z dne 16. aprila 2013.

⁽⁹⁾ UL L 361, 31.12.2012.

2.4 Enotno sodišče za patente je predvideno v mednarodnem sporazumu med 25 državami članicami (z izjemo Španije in Poljske), ki je bil podpisan 19. februarja 2013 ob robu seje Sveta za konkurenčnost⁽¹⁰⁾ „zunaj institucionalnega okvira EU“⁽¹¹⁾. Pristojno bo za spore v zvezi z bodočimi enotnimi patenti ter sedanjimi „konvencionalnimi“ evropskimi patenti⁽¹²⁾.

2.4.1 Enotno sodišče za patente je specializirano *ad hoc* sodišče z lokalnimi in regionalnimi uradi v EU. Namesto da stranke v postopku vodijo vzporedne postopke pri nacionalnih sodiščih, bi morale izkoristiti prednosti hitrih in kakovostnih odločitev, veljavnih v vseh državah članicah, kjer je veljaven patent.

2.4.2 Evropski svet je na zasedanju junija 2012 sklenil, da bo sedež osrednjega oddelka sodišča prve stopnje v Parizu, z oddelkoma v Londonu in Münchnu⁽¹³⁾.

2.4.3 Ta novi sistem bo imel enotno kontaktno točko za prijavo evropskih patentov z enotnim učinkom na ozemlju držav, ki so vključene v okrepljeno sodelovanje, pa tudi sodišče z več pristojnostmi, na primer za tožbe glede ponarejanja, za ugotavljanje nekršitev, začasne in zavarovalne ukrepe ter prepovedi, tožbe za ugotovitev ničnosti patentov itd. Sodišče bo pristojno tudi za pregled vprašanj v okviru člena 32(1)(i) v zvezi s sklepi Evropskega patentnega urada.

2.5 EESO je bil med prvimi, ki se že od nekaj zavzemajo za uvedbo evropskega patenta, tako v odgovorih na zaprosila v zvezi z industrijsko lastnino in notranjim trgovom⁽¹⁴⁾ kot tudi v mnenjih na lastno pobudo oziroma v raziskovalnih mnenjih⁽¹⁵⁾.

2.5.1 Odbor je sprejel tudi mnenji v odgovor na zaprosila glede dveh predlogov sklepov Sveta: o dodelitvi pristojnosti Sodišču v sporih o patentu Skupnosti⁽¹⁶⁾ in o ustanovitvi sodišča za patent Skupnosti in o pritožbah, vloženih na Sodišče prve stopnje⁽¹⁷⁾.

2.6 Toda EESO ni prejel zaprosil za pripravo mnenj o „patentnem svežnju“ (predloga za uredbi, ki sta postala uredbi (EU) št. 1257/2012 in (EU) št. 1260/2012 z dne 17. decembra 2012⁽¹⁸⁾), in osnutek sporazuma o Enotnem sodišču za patente, podpisan 19. februarja 2013⁽¹⁹⁾).

3. Predlog EP in Sveta

3.1 V členu 89 Sporazuma o Enotnem sodišču za patente je določeno, da bo začel veljati:

(a) 1. januarja 2014

ali

⁽¹⁰⁾ EP je sporazum podprl dan prej. Poročilo Bernharda Rapkaya o uredbi o uvedbi enotnega patenta je bilo sprejeto s 484 glasovi za, 164 glasovi proti in 35 vzdržanimi glasovi (postopek soodločanja), resolucija Raffaela Baldassarra o jezikovni ureditvi je bila sprejeta s 481 glasovi za, 152 glasovi proti in 49 vzdržanimi glasovi (postopek posvetovanja), resolucija Klaus-a-Heinerja Lehneja pa je bila sprejeta s 483 glasovi za, 161 glasovi proti in 38 vzdržanimi glasovi (ta resolucija o sodnem sistemu za patentne spore je bila nezakonodajno besedilo).

⁽¹¹⁾ Glej dokumenta Sveta 16351/12+COR 1 in 6590/13 PRESSE 61 z dne 19. februarja 2013.

⁽¹²⁾ UL C 175, 20.6.2013.

⁽¹³⁾ Člen 7 Sporazuma o Enotnem sodišču za patente.

⁽¹⁴⁾ Glej naslednja mnenja: UL C 155, 29.5.2001, str. 80; UL C 61, 14.3.2003, str. 154; UL C 256, 27.10.2007, str. 3; UL C 306, 16.12.2009, str. 7; UL C 18, 19.1.2011, str. 105; UL C 376, 22.12.2011, str. 62; UL C 68, 6.3.2012, str. 28; UL C 234, 30.9.2003, str. 55; UL C 234, 30.9.2003, str. 76; UL C 255, 14.10.2005, str. 22; UL C 93, 27.4.2007, str. 25; UL C 204, 9.8.2008, str. 1; UL C 77, 31.3.2009, str. 15; UL C 132, 3.5.2011, str. 47; UL C 9, 11.1.2012, str. 29; UL C 24, 28.1.2012, str. 99; UL C 76, 14.3.2013, str. 24.

⁽¹⁵⁾ Glej naslednja mnenja: UL C 100, 30.4.2009, str. 65; UL C 44, 11.2.2011, str. 68; UL C 143, 22.5.2012, str. 17; UL C 299, 4.10.2012, str. 165; CESE 3154/2013 (še ni objavljeno v UL).

⁽¹⁶⁾ UL C 112, 30.4.2004, str. 81.

⁽¹⁷⁾ UL C 112, 30.4.2004, str. 76.

⁽¹⁸⁾ Predloga COM(2011) 215/3 final in COM(2011) 216/3 final z dne 13. aprila 2011.

⁽¹⁹⁾ Osnutek sporazuma o Enotnem sodišču za patente in osnutek statuta – končno revidirano besedilo predsedstva, dokument 16074/11 z dne 11. novembra 2011.

(b) prvi dan četrtega meseca po deponiranju trinajste listine o ratifikaciji ali pristopu v skladu s členom 84, kar zajema tudi tri države članice, v katerih je v letu pred letom podpisa tega sporazuma začelo učinkovati največ evropskih patentov (Nemčija, Francija, Združeno kraljestvo),

ali

(c) prvi dan četrtega meseca po začetku veljavnosti sprememb Uredbe (EU) št. 1215/2012, ki se nanašajo na ta sporazum, pri čemer se upošteva najpoznejši datum.

3.2 Namen predloga EP in Sveta je sprejetje potrebnih sprememb Uredbe (EU) št. 1215/2012, predvsem zaradi zagotavljanja združljivosti Sporazuma o Enotnem sodišču za patente in navedene uredbe, pa tudi zaradi reševanja posebnega problema pravil o pristojnosti v zvezi s toženci iz tretjih držav⁽²⁰⁾.

3.3 Glede na to, da ima Sodišče Beneluksa vzporedne pristojnosti na različnih področjih, med drugim tudi v zvezi s pravicami intelektualne lastnine, je v predlogu poleg tega upoštevano tudi, da je zaradi sprejetja protokola z dne 15. oktobra 2012 o spremembi besedila pogodbe z dne 31. marca 1965 o ustanovitvi in statutu navedenega sodišča treba spremeniti tudi uredbo Bruselj I (prenovitev), da bi tako zagotovili združljivost revidirane pogodbe in uredbe Bruselj I (prenovitev) ter poskrbeli za manjkajoča pravila o pristojnosti v zvezi s toženci iz tretjih držav⁽²¹⁾.

3.4 V obravnavanem besedilu so tako predlagane naslednje spremembe Uredbe (EU) št. 1215/2012:

(a) določb, ki obravnavajo razmerje med Sporazumom o Enotnem sodišču za patente in protokolom k Beneluški pogodbi iz leta 1965 na eni strani ter uredbo Bruselj I na drugi;

(b) določb, ki dopolnjujejo enotna pravila o pristojnosti v zvezi s toženci iz tretjih držav v civilnih in gospodarskih sporih pred Enotnim sodiščem za patente in Sodiščem Beneluksa v zadevah, ki so zajete v Sporazumu o Enotnem sodišču za patente ali protokolu k Beneluški pogodbi iz leta 1965.

3.5 Zaradi teh sprememb bo treba dodati nov stavek k uvodni izjavi 14 ter vnesti štiri nove določbe, tj. člene 71a do 71d Uredbe (EU) št. 1215/2012.

4. Ugotovitve

4.1 Od treh pogojev, ki so potrebni za začetek veljavnosti Sporazuma o Enotnem sodišču za patente, je samo pri enem potrebno ukrepanje institucij EU, in sicer pri spremembi Uredbe (EU) št. 1215/2012⁽²²⁾, ki je razveljavila Uredbo št. 44/2001 (Bruselj I)⁽²³⁾.

4.2 Predlagane spremembe **so potrebne, ustrezne, primerno utemeljene in pravočasne.**

Potrebne so iz naslednjih razlogov:

(a) najprej je treba natančno pojasniti, da se morata Enotno sodišče za patente in Sodišče Beneluksa šteti za sodišči v smislu Uredbe (EU) št. 1215/2012, da se zagotovita pravna varnost in predvidljivost za tožence, ki so lahko obravnavani na teh sodiščih v državi članici, ki ni država članica iz pravil te uredbe;

(b) Enotno sodišče za patente in Sodišče Beneluksa morata biti sposobna izvajati svojo pristojnost glede tožencev, ki nimajo stalnega prebivališča v državi članici. Poleg tega bi bilo treba v tej uredbi opredeliti, v kakšnem primeru lahko Enotno sodišče za patente in Sodišče Beneluksa uveljavljata subsidiarno pristojnost. Cilj tega predloga je jasen: omogočiti dostop do sodišč in se izogniti temu, da bi sodišči v enaki zadevi izrekli različni sodni odločbi;

⁽²⁰⁾ Ta predlog je bil v skladu z načelom subsidiarnosti 17. septembra 2013 poslan vsem nacionalnim parlamentom držav članic EU (SG-Greffe (2013)D/14401).

⁽²¹⁾ Sodišče Beneluksa, ustanovljeno s pogodbo z dne 31. marca 1965, je skupno sodišče Belgije, Luksemburga in Nizozemske, ki je pristojno za zagotavljanje enotnega izvajanja skupnih predpisov v državah Beneluksa na različnih področjih, vključno s pravicami intelektualne lastnine. Protokol z dne 15. oktobra 2012 je omogočil, da so bile temu sodišču dodeljene dodatne pristojnosti ter vključena tudi področja, ki jih zajema uredba Bruselj I, čeprav je bila njegova prvotna naloga predvsem predhodno odločanje o razlagi skupnih pravil za države Beneluksa.

⁽²²⁾ UL L 351, 20.12.2012, str. 1; glej mnenje UL C 218, 23.7.2011, str. 78.

⁽²³⁾ UL L 12, 16.1.2001, str. 1; glej mnenje UL C 117, 26.4.2000, str. 6.

- (c) pravila Uredbe (EU) št. 1215/2012 o litispendenci in sorodnih pravnih sredstvih ne smejo veljati zgolj v primerih, ko se sprožijo postopki pred sodišči držav članic, v katerih veljajo navedeni mednarodni sporazumi, oziroma pred sodišči držav članic, v katerih navedeni sporazumi ne veljajo, temveč morajo veljati tudi, če se v prehodnem obdobju iz člena 83(1) Sporazuma o Enotnem sodišču za patente pred Enotnim sodiščem za patente na eni strani in pred nacionalnim sodiščem države članice pogodbenice Sporazuma o Enotnem sodišču za patente na drugi sproži postopek glede določenih vrst sporov, ki se nanašajo na evropske patente, kot je opredeljeno v navedeni določbi;
- (d) sodne odločbe Enotnega sodišča za patente ali Sodišča Beneluksa se morajo priznavati in izvrševati v državah članicah, ki niso pogodbenice ustreznih mednarodnih sporazumov v skladu z Uredbo (EU) št. 1215/2012;
- (e) sodne odločbe sodišč držav članic, ki niso pogodbenice ustreznih mednarodnih sporazumov, se morajo še naprej priznavati in izvrševati v drugih državah članicah v skladu z Uredbo (EU) št. 1215/2012.

4.3 Predlagane spremembe so **skladne z naslednjimi cilji**:

- (a) pojasniti, da sta Enotno sodišče za patente in Sodišče Beneluksa „sodišči“ v smislu uredbe Bruselj I;
- (b) pojasniti delovanje pravil o pristojnosti za Enotno sodišče za patente in Sodišče Beneluksa, kar zadeva tožence s stalnim prebivališčem v državah članicah, in določiti enotna pravila za mednarodno pristojnost v zvezi s toženci iz tretjih držav v postopkih zoper take tožence na Enotnem sodišču za patente in Sodišču Beneluksa v primerih, ko uredba Bruselj I sama ne predpisuje takih pravil, ampak se sklicuje na nacionalno pravo;
- (c) opredeliti uporabo pravil o litispendenci in sorodnih pravnih sredstvih za Enotno sodišče za patente in Sodišče Beneluksa na eni strani in za nacionalna sodišča držav članic, ki niso pogodbenice ustreznih mednarodnih sporazumov, na drugi strani, ter opredeliti tudi delovanje teh pravil v prehodnem obdobju iz člena 83(1) Sporazuma o Enotnem sodišču za patente;
- (d) pojasniti delovanje pravil o priznavanju in izvrševanju v odnosih med državami članicami, ki so pogodbenice ustreznih mednarodnih sporazumov, in državami članicami, ki niso pogodbenice takih sporazumov.

4.4 Predlagane spremembe so **primerno utemeljene** v uvodnem obrazložitvenem memorandumu, v katerem je predstavljen predlog uredbe.

4.4.1 Spremembe pa so tudi **pravočasne**, saj Uredba (EU) št. 1215/2012 začne veljati 10. januarja 2015, medtem ko bo Sporazum o Enotnem sodišču za patente stopil v veljavo šele prvi dan četrtega meseca po začetku veljavnosti sprememb Uredbe (EU) št. 1215/2012, ki ravno tako stopijo v veljavo 10. januarja 2015 (člen 2 predloga).

4.5 **EESO zato soglaša z obravnavanim predlogom in ga podpira**, saj meni, da je ustrezen in nujno potreben za zagotavljanje kombinirane in skladne uporabe Sporazuma o Enotnem sodišču za patente, protokola o razširitvi pristojnosti Sodišča Beneluksa in uredbe Bruselj I (prenovitev).

4.6 **Vendar pa EESO obžaluje, da ni bil vključen v posvetovanje** niti o „patentnem svežnju“ (uredbi (EU) št. 1257/2012 in (EU) št. 1260/2012) niti o osnutku mednarodnega sporazuma, ki predstavljata podlago za uvedbo enotnega patentnega varstva.

4.6.1 EESO kljub temu želi izkoristiti to priložnost in pozdraviti prožnost ureditve za soobstoj evropskega patenta in patenta z enotnim učinkom, saj ta sistem omogoča izbor tiste možnosti, ki posameznemu prijavitelju najbolj ustreza: evropski patent za nekaj določenih držav članic in evropski patent z enotnim učinkom za vseh 25 držav članic, ki so vključene v okrepjeno sodelovanje.

4.6.2 Še vedno pa je nerešenih nekaj vprašanj v zvezi s poenostavitvijo, predvideno v „patentnem svežnju“, saj so priprave na izvajanje sistema še vedno v teku.

V izjavi, ki je priložena sporazumu, je predvidena ustanovitev odbora predstavnikov držav članic, ki mora najti praktične rešitve za pravilno delovanje enotnega sodišča. Odbor mora zlasti oblikovati postopkovna pravila sodišča in organizirati usposabljanje sodnikov ⁽²⁴⁾.

4.6.2.1 Vprašanja se zastavljajo tudi zaradi soobstoja mehanizma reševanja sporov z arbitražo ⁽²⁵⁾ in možnosti postopka pri Enotnem sodišču za patente, saj se bodo pristojnosti sodišča v prehodnem obdobju sedmih let spreminjale.

4.6.2.2 Izjemno pravno zapleten je tudi začetek veljavnosti patentnega svežnja, saj se v skladu z določbo, navedeno v točki 3.1, navezuje na začetek veljavnosti Sporazuma o Enotnem sodišču za patente.

4.6.2.3 Že struktura sporazuma je zapletena. Sodišče prve stopnje bo imelo osrednji oddelek, ki bo deloval v treh mestih: v Parizu za opravljanje dejavnosti, prevoz, tekstil, papir, trdne konstrukcije, fiziko in elektriko, v Londonu za kemijo, metalurgijo in „osnovne življenjske potrebščine“ in v Münchnu za strojno industrijo, razsvetljavo, ogrevanje, orožje in razstrelivo. V posamezni državi se lahko vzpostavijo lokalni oddelki, oziroma regionalni oddelki za vsaj dve državi. Pritožbeno sodišče pa bo imelo sedež v Luxembourgju.

4.6.2.4 Dejstvo, da ni mogoče vnaprej vedeti, kakšen bo celoten znesek morebitnih sodnih taks, lahko toženca odvrne od tega, da bi pri Enotnem sodišču za patente sprožil postopek za obrambo svojih pravic. To lahko ogrozi pravice toženca glede dostopa do pravnega varstva.

4.6.2.5 Člen 14(2) predlaganega poslovnika Enotnega sodišča za patente je težko uskladiti s členom 49 sporazuma med državami članicami pogodbenicami o ustanovitvi Enotnega sodišča za patente, zlasti kadar pristojnost oddelka sodišča, pri katerem je vložena tožba, temelji na členu 33(1)(a). Še posebej težko je točno razumeti, kateri jezik se uporablja. Člen 49(3) sporazuma daje strankam pravico, da se o jeziku postopka dogovorijo ob soglasju pristojnega senata, medtem ko je v členu 14(2) poslovnika določeno, da se zahtevek sestavi v jeziku, v katerem toženec opravlja svojo dejavnost v svoji državi člani pogodbenici (angl. „its contracting Member State“). Da bi preprečili napačno razumevanje, EESO priporoča, da se člen 14(2) bodisi črta bodisi bistveno spremeni.

4.6.2.6 Uspeh Enotnega sodišča za patente je v veliki meri odvisen od usposobljenosti izbranih sodnikov. Čeprav ti prihajajo iz različnih držav članic in imajo zelo različne izkušnje zaradi številnih razlik v postopkovnih sistemih držav članic, morajo spoštovati postopke novega Enotnega sodišča za patente. Za uspeh sodišča je zato izjemno pomembno, da se imenovani sodniki kakovostno in temeljito usposablajo v zvezi z novim poslovníkom, pa tudi kar zadeva njihovo znanje jezikov, ki je za sodišče bistvenega pomena.

4.7 Glede na to kompleksnost je zelo dobrodošlo, da so štiri nove določbe, ki naj bi jih vključili v uredbo Bruselj I, enostavne.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henry MALOSSE

⁽²⁴⁾ <http://www.unified-patent-court.org/>

⁽²⁵⁾ Člen 35 Sporazuma o Enotnem sodišču za patente.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Odpiranje izobraževanja: inovativno poučevanje in učenje za vse z novimi tehnologijami in prosto dostopnimi učnimi viri

COM(2013) 654 final

(2014/C 214/06)

Poročevalec: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Soporočevalec: **Pavel TRANTINA**

Evropska komisija je 25. septembra 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Odpiranje izobraževanja: inovativno poučevanje in učenje za vse z novimi tehnologijami in prosto dostopnimi učnimi viri

COM(2013) 654 final.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 6. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) z 226 glasovi za, 2 glasovoma proti in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Ljudje na vseh področjih življenja v vedno večji meri uporabljamo orodja informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT). Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) meni, da lahko digitalni pristop v izobraževalnih sistemih pripomore k kakovostnejšemu in ustvarjalnejšemu izobraževanju za skupnost, zlasti če se uporablja razumno.

1.2 EESO je prepričan, da imajo učitelji odločilno vlogo pri uspešnosti pobude „Odpiranje izobraževanja“. Njihovo sodelovanje pri zasnovi in izvajanju pobude ter ustrezno usposabljanje so bistveni za inovativno „odpiranje izobraževanja“ z uporabo novih tehnologij in prosto dostopnih učnih virov, v okolju, kjer poteka poučevanje oziroma učenje in ki je na voljo vsem.

1.3 EESO poudarja, da je za uspeh pobude in praktične rezultate v zdravem okviru za spremembo vzorcev v izobraževanju izjemno pomembno vključiti vse zainteresirane in podpreti vzpostavljanje „partnerstev na področju izobraževanja“ v družbi ter sodelovanje šol, podjetij, mestnih svetov, socialnih partnerjev, organizacij civilne družbe, nevladnih mladinskih organizacij, mladinskih in drugih delavcev na lokalni ravni, staršev in učencev pri zasnovi in izvajanju „učnih načrtov“.

1.4 EESO opozarja, da je treba razpoložljive programe EU, zlasti pa nacionalne programe za financiranje, učinkovito izkoristiti za optimalno uporabo novih tehnologij in prosto dostopnih učnih virov, ki so ustrezno prilagojeni učnim načrtom. Preučiti je treba dobre prakse v določenih državah članicah – na primer v zvezi s spodbudami podjetjem, ki želijo opremiti šole z novo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo –, ter jih razširiti in spodbuditi njihovo uporabo.

1.5 EESO meni, da je nadvse pomembno, da se z orodji za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih z uporabo IKT, jasno seznanijo celotna skupnost in da se uporaba teh tehnologij redno pregleduje. K tem prizadevanjem za preglednost in vrednotenje znanj in spretnosti bi morale prispevati tudi vzpostavljanje evropskega prostora spretnosti in znanj, ki že poteka. To je odločilnega pomena pri zagotavljanju, da bo s sistemom zadovoljna celotna skupnost.

1.6 EESO se popolnoma strinja, da je pri izvajanju ukrepov, s katerimi bi spodbudili uporabo novih tehnologij v učnem procesu – tako na področju množičnih prosto dostopnih spletnih učnih programov kot tudi prosto dostopnih učnih virov – potreben dobro načrtovan in celovit pristop. Učitelji bodo z ustreznim usposabljanjem in spodbudami nedvomno tudi v prihodnje imeli odločilno vlogo v celotnem izobraževalnem procesu. Izobraževanje, ki temelji na tehnologiji, je za Evropo nov izziv. Tehnologija brez učiteljev izgubi svojo izobraževalno vrednost in učitelji, ki zaupajo v svoje digitalne sposobnosti, bodo še naprej imeli glavno vlogo pri tem, da bo izobraževanje za učence privlačno.

1.7 EESO želi opozoriti, da je treba pri uporabi orodij IKT v izobraževanju v večji meri vključiti zlasti učence iz prikrajšanih skupin prebivalstva, ki si ne morejo privoščiti potrebnih naprav ter ustrezno dostopati do interneta in kupovati vsebin. V Evropi obstajajo številni primeri najboljših praks o tem, kako premagati te ovire in kako z orodji opremiti tiste, ki jih potrebujejo. Te najboljše prakse je treba izmenjavati in spodbujati.

1.8 EESO tudi meni, da nove internetne tehnologije omogočajo prenos znanja preko meja, s čimer spodbujajo usklajevanje izobraževanja v državah članicah. To je pomembno za mobilnost bodočih delavcev in delodajalcev na združenih trgih Evropske unije, ki ji bo to koristilo.

1.9 EESO je mnenja, da bi morala Evropska komisija zagotoviti ustrezne mehanizme za podporo in usklajevanje, ki bodo omogočili hitro in učinkovito izvajanje predlogov iz tega dokumenta, merjenje napredka in spodbujanje izmenjave dobre prakse na ravni EU. Meni tudi, da bo mogoče z ustreznim izvajanjem predlogov doseči splošne cilje strategije Evropa 2020.

2. Ozadje

2.1 Evropska komisija je pobudo „Odpiranje izobraževanja“ predstavila kot akcijski načrt za obvladovanje nezadostne ali neučinkovite uporabe IKT v izobraževanju, pa tudi za reševanje drugih digitalnih problemov, ki šolam in univerzam preprečujejo, da bi nudile visokokakovostno izobrazbo ter digitalna znanja in spretnosti, ki bodo do leta 2020 potrebni za 90 % delovnih mest.

2.2 Skupna pobuda Androulle Vassiliou, komisarke za izobraževanje, kulturo, večjezičnost in mlade, ter Neelie Kroes, podpredsednice Evropske komisije, pristojne za digitalno agendo, je osredotočena predvsem na tri področja:

- ustvarjanje priložnosti za inovativnost organizacij, učiteljev in učencev;
- povečevanje uporabe prosto dostopnih učnih virov, s čimer bi zagotovili, da bo učno gradivo, financirano iz javnih sredstev, na voljo vsem, in
- izboljšanje infrastrukture in povezljivosti IKT v šolah.

2.3 Pobude, povezane z „Odpiranjem izobraževanja“, bodo financirane iz novega programa EU za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport Erasmus+ ter novega programa za raziskave in razvoj Obzorje 2020, pa tudi iz strukturnih skladov EU. Erasmus+ bo na primer ponudnikom izobraževanja omogočal financiranje prilagajanja poslovnih modelov tehnološkim spremembam, ter podprl izpopolnjevanje učiteljev v prosto dostopnih spletnih učnih programih. Vse učno gradivo, financirano iz programa Erasmus+, bo javno dostopno prek odprtih licenc.

2.4 Učinek pobude „Odpiranje izobraževanja“ bodo spodbudila priporočila skupine na visoki ravni za modernizacijo visokega šolstva, ki naj bi bila objavljena poleti. Skupina, ki jo je ustanovila komisarka Vassiliou in ji predseduje nekdanja irska predsednica Mary McAleese, trenutno ocenjuje, kako lahko visoko šolstvo kar najbolj izkoristi nove načine poučevanja in učenja.

2.5 Pobuda se navezuje tudi na veliko koalicijo za digitalna delovna mesta, platformo več zainteresiranih strani, ki se ukvarja s pomanjkanjem znanj in spretnosti na področju IKT ter z vprašanjem več kot 900 000 nezasedenih delovnih mest na tem področju.

3. Splošne ugotovitve

3.1 „Izobraževanje je družbeni proces“ (John Dewey) in tako bo tudi, ko se bo informacijska in komunikacijska tehnologija uporabljala praktično povsod. Njena vloga ni zgolj prenašanje znanja, temveč tudi vzgoja državljanov.

3.2 EESO pozdravlja poročilo Komisije o odpiranju izobraževanja kot način spodbujanja sodobnega izobraževalnega sistema, ki podpira razvoj zmogljivosti učencev, učiteljev in celotne družbe, s tem pa omogoča uporabo novih digitalnih znanj in spretnosti ter novih rešitev IKT in skrbi za učinkovit proces prenašanja znanja.

3.3 Izobraževanje je eden od stebrov sodobne družbe in človekova pravica. Nobena država ne more preživeti ali se razvijati brez dobrega izobraževalnega sistema. Danes je ključ do uspeha v prenosu znanja z uporabo IKT ter s kombiniranjem sodobnih in tradicionalnih metod. Pri izobraževanju je treba imeti pravilen pristop, ki je osredotočen na celostni razvoj vsakega posameznika, hkrati pa izpolnjuje realne potrebe trga po znanju in spretnostih. Izobraževalni sistemi EU bi se poleg tega morali odzivati tudi na potrebe nepridobitnih trgov, kot so določena področja raziskav, znanosti in umetnosti, ne da bi pri tem zanemarjali potrebe pridobitnih trgov.

3.4 Šole so bile vedno vodilne v inovativnosti, zato EESO meni, da je za uspešno izobraževanje odločilnega pomena ravnotežje med t. i. tradicionalnimi metodami poučevanja ter uporabo novih tehnologij in pristopov. EESO je tudi prepričan, da se morajo izobraževalni sistemi prilagoditi vsesplošnim družbenim spremembam in novim izzivom.

3.5 V preteklosti je EESO že obravnaval vprašanje inovativnih pristopov v izobraževanju⁽¹⁾. V nedavnem mnenju o ponovnem razmisleku o izobraževanju je na primer opozoril, da bi moral biti v izobraževalnih sistemih tudi v prihodnje poseben poudarek na poučevanju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, saj so ti predmeti bistveni za razvoj tehnološke družbe, v kateri živimo in kjer bo zelo iskan visoko znanstveno in tehnološko izobražen kader. Vendar pa je te predmete treba že otrokom v vrtcu nujno predstaviti na bolj ustvarjalen in privlačen način. Ta zgodnji pristop prinaša dobre rezultate in velja za dobro prakso v več državah članicah.

3.6 Pri izobraževanju sta pomembna tako digitalni kot spletni pristop. Vendar pa EESO meni, da je pri prenosu znanja z uporabo novih gradiv, formatov ter znanj in spretnosti nujno poskrbeti za izboljšanje vsebine, učne učinkovitosti in rezultatov učenja.

3.7 Po mnenju EESO je za učinkovitost odpiranja izobraževanja bistveno sodelovanje učiteljev in socialnih partnerjev, ki zastopajo njihove interese. Zato pozdravlja zamisel o razširjanju mrež prostovoljnih učiteljev, v okviru katerih bi si izmenjavali dobre prakse in skrbeli za nove pobude.

3.8 EESO ugotavlja, da novi digitalni pristop in okolje s poslovnega vidika nudita izjemne priložnosti, vendar pa meni, da je potrebna previdnost, zlasti pri uporabi „odprtih virov“. Čeprav je EESO mnenja, da imajo prosto dostopni učni programi in viri določeno vlogo v tem procesu, trg potrebuje nekaj (namerne) klasifikacije in standardizacije, saj je treba upoštevati certifikacijski postopek in pravice intelektualne lastnine⁽²⁾. Pomembna in priporočljiva je tudi kritična analiza kakovosti učnih virov.

3.9 EESO priznava prednosti „industrije“ „prosto dostopnih učnih virov“, če so ti za izobraževalne procese primerni in spodbujajo učenje jezikov. Stalni prosti dostop do visokokakovostne izobraževalne vsebine za vse je neuporaben, če skupnost vsebine ne more razumeti, ker je v jeziku, ki ga večina posameznikov skupnosti ne obvlada.

3.10 Čeprav Komisija v tem dokumentu podpira politike na ravni EU, je za EESO je očitno, da je dejansko izvajanje rešitev odvisno od tega, kako posamezne države članice oblikujejo svoje politike. EESO zato poziva k resnični zavezi političnih voditeljev držav članic, da bodo kljub razlikam med posameznimi državami pri hitrosti obravnavanja teh vprašanj poskrbeli za izvajanje predlaganih rešitev na evropski ravni.

⁽¹⁾ UL C 181, 21.6.2012, str. 143–149; UL C 68, 6.3.2012, str. 11–14 in UL C 68, 6.3.2012, str. 1–10.

⁽²⁾ UL C 191, 29.6.2012, Poglavje 4.

3.11 Za to „revolucijo“ je torej tako kot za vse druge velike spremembe potrebno politično vodstvo iz vsake države članice. Zato EESO poziva k ustrezni uporabi razpoložljivih programov EU, zlasti pa nacionalnih programov za financiranje, v podporo predlagani izobraževalni „revoluciji“. Program Erasmus+ in nekateri ukrepi iz programa Obzorje 2020 sicer ne nudijo vseh rešitev – čeprav je povečanje proračunskih sredstev seveda zelo dobrodošlo –, vendar pa bi s pravo kombinacijo nacionalnih proračunov in teh programov lahko resnično spodbudili izobraževalne sisteme. Za tak pristop so potrebne primerne strategije in politične odločitve vseh držav članic, pri čemer se je treba zavedati, da ni rešitve, ki bi ustrezala vsem.

3.12 Kljub vsemu, kar je bilo povedanega o pomenu digitalnih tehnologij, je treba izobraževanje odpreti tudi drugim oblikam učenja (na primer neformalnemu izobraževanju izven šol). V tej zvezi bi bilo treba tudi omeniti, da imajo mediji (kot neformalni učni vir) še vedno sorazmerno majhno vlogo v izobraževalnem procesu, čeprav nudijo precej možnosti, da bi z njimi dopolnili formalno izobraževanje in prispevali k razumevanju digitalne vsebine.

3.13 Spodbujanje novih tehnologij mora temeljiti na načelih dostopa in socialne vključenosti celotne učne skupnosti, pri čemer je treba posebej upoštevati, da učenci prihajajo iz različnih socialnih okolij in da so zato tudi njihovi stiki z digitalnimi okolji različni.

3.14 EESO znova poudarja, da bi morala pri opredelitvi najboljših praks in pristopov, ki bodo odločilno prispevali k izboljšanju učnih rezultatov, poleg učne skupnosti sodelovati celotna družba.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Odprta učna okolja

4.1.1 Za izboljšanje znanj in spretnosti v državah EU so potrebne večje in boljše naložbe v kakovost izobraževanja in usposabljanja. Prioritet se mora zavedati vsa skupnost, zlasti v nekaterih državah članicah. Nobenega smisla nima vlagati v infrastrukturo, če se hkrati premalo vlaga v usposabljanje učiteljev. Naložbe morajo imeti dvojno vlogo: i) okrepiti logistične zmogljivosti šol ter podporno infrastrukturo in ii) izboljšati element „znanja“ v izobraževalnem procesu. To je odločilnega pomena pri zagotavljanju, da se v celoti izkoristijo vse priložnosti v okviru različnih programov EU in nacionalnih programov za financiranje.

4.1.2 Najboljše prakse je treba čim bolj razširiti. Čeprav se države članice med seboj razlikujejo – ne zgolj v strukturnem, temveč tudi v kulturnem smislu –, je mogoče zamisliti, procese in pristope prilagoditi razmeram na terenu v posameznih državah. EESO pozdravlja zamisel Komisije, da bi na evropski ravni ustanovila mrežo, s katero bi spodbujala najboljše prakse in dostop do njih omogočila vsem državam članicam.

4.1.3 Učenci so morda res t. i. digitalna generacija, toda še vedno potrebujejo usmerjanje pri učenju, da bodo znali novo tehnologijo uporabljati v izobraževalne namene, če želimo, da bo proces digitalnega izobraževanja uspešen. Spremeniti bo treba tudi nekatere tehnološke navade. Učenci se bodo morali prilagoditi in pri izpolnjevanju nalog uporabljati tehnologijo, kar je na začetku lahko tudi izziv, vendar jim bo to kasneje koristilo. V mnogih primerih se bodo morali prilagoditi ravno tako kot njihovi učitelji; potruditi se bodo morali tako eni kot drugi.

4.1.4 Tehnologijo je treba obravnavati kot sredstvo, ne pa kot cilj. Če učitelji in učenci ne bodo usposobljeni, bodo nova orodja uporabljali na stare načine. Če želijo ravnatelji in drugi izobraževalni organi resnično uveljaviti nove učne metode, morajo poskrbeti, da so z njimi seznanjeni tudi starši. Šolstvo bo potrebovalo voditelje z vizijo.

4.1.5 V izobraževalnem procesu so učitelji pomembnejši od velikosti razredov in števila ur, uporabe ali neuporabe tehnologije ter organiziranosti šol in razredov. Dejstvo, da tehnologija „vdira“ v razrede, je lahko tudi priložnost za izboljšanje položaja učiteljev, kar pomeni priznanje in okrepitev njihove ključne vloge v skupnosti. Vključevanje novih izobraževalnih procesov in učnih tehnologij v razrede ni preprosto; na čelu sprememb bodo morali biti usposobljeni učitelji.

4.1.6 Nosilci političnega odločanja morajo poskrbeti, da se tehnologija v izobraževanje ne bo uvajala na račun strokovnosti in predanosti učiteljev. Tehnologija se mora uporabljati kot orodje v izobraževalnem procesu, ki ga vodijo učitelji, in ne obratno.

4.1.7 Naložbe v usposabljanje učiteljev bi morale praviloma presegati znesek naložb v samo tehnologijo.

4.1.8 Ta je običajno v največjo pomoč tistim učencem, ki pomoč najmanj potrebujejo. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je bolj verjetno, da bodo množične prosto dostopne spletne učne programe prej zaključili dodiplomski in podiplomski študenti kot kdo drug. Ti učni programi ne zadostujejo za rešitev najbolj perečih izzivov v izobraževanju, vendar pa bi bilo koristno, če bi jih uvedli v sekundarno izobraževanje in poklicno usposabljanje.

4.1.9 Preglednost in priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih z IKT (v šolah in izven njih), sta izjemno pomembna, tako kot zagotavljanje kakovostnih postopkov priznavanja. Učence, pedagoge in delodajalce je treba vključiti v zasnovano postopkov priznavanja in jih z njimi motivirati.

4.2 Prosto dostopni učni viri

4.2.1 Jasno je, da je treba za večjo uporabo digitalnih virov in vsebine v večji meri uporabljati tuje jezike (zlasti angleščino), kar ne velja zgolj za učence, temveč tudi za učitelje.

4.2.2 Snovalci digitalnih razredov bodo za njihovo vzpostavitev potrebovali ustrezna pedagoška in organizacijska znanja in spretnosti. Digitalno učenje v razredih bo učinkovitejše, če bodo ti zasnovani kot prostori za aktivno učenje, v središču katerih so učenci, in bodo opremljeni z ustreznimi viri za izpolnjevanje izobraževalnih potreb vseh vrst učencev.

4.2.3 EESO se strinja, da je spletno mesto „Open Education Europa“ pomemben korak v skrbi, da bo lahko skupnost nadaljevala ta proces. Meni, da bi bilo treba ustrezno spodbujati uporabo tega portala ter stalno nadzorovati in ocenjevati njegovo vsebino. Posebno pozornost bo treba nameniti jezikovni raznolikosti virov in tako olajšati njihovo rabo.

4.3 Povezljivost in inovacije

4.3.1 EESO ugotavlja, da se infrastrukturne zmogljivosti IKT v posameznih državah članicah razlikujejo, kar je treba upoštevati pri izvajanju različnih predlogov. Vendar pa bi moral vsaj razvoj širokopasovne infrastrukture postati ali ostati prednostna naloga, zlasti na oddaljenih območjih.

4.3.2 Za prikrajšane skupine prebivalstva je treba zagotoviti večji dostop do IKT in jim tako omogočiti integracijo. Izjemen potencial imajo občinske službe oziroma središča, ki nudijo dostop do interneta in spletnega učenja, pa tudi šolske „e-knjžnice“.

4.4 Skupna prizadevanja za izkoriščanje priložnosti digitalne revolucije

4.4.1 EESO meni, da je nadvse pomembno merjenje učinka takih politik. Kot je že bilo navedeno, obstajajo različni pristopi in različne stopnje vključenosti skupnosti v izobraževalni proces. Treba je poskrbeti, da bo mogoče „digitalno revolucijo“ meriti z glavnimi kazalniki uspešnosti, ki poleg praktičnih vprašanj (odstotek učencev v izobraževalnem sistemu, število novih uporabnikov odprtih virov, število računalnikov in e-knjig v razredih itd.) zajemajo tudi učinek novih digitalnih metod na šole, učence in učitelje, med drugim tudi z vidika izboljšanja njihovega znanja jezikov.

4.4.2 Očitno je, da mora v tem procesu sodelovati celotna skupnost. Učitelji in njihova srednja vloga so že bili ustrezno izpostavljeni, sedaj pa je treba priznati tudi ključno vlogo družin in socialnega okolja. Pri izvajanju inovativnih in vključujočih politik izobraževanja bodo družine vedno imele ključno vlogo v procesu učenčevega prilagajanja novim digitalnim učnim orodjem. Izjemno pomembno je, da imajo družine pozitivno vlogo pri teh spremembah. EESO priznava tudi edinstveno vlogo mladinskih in drugih delavcev na lokalni ravni, ki v okviru svojega poklicnega delovanja ljudem vseh starosti zagotavljajo različne pobude na področju izobraževanja in jih zanje motivirajo.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu priporočila Sveta o okviru za kakovost pripravništev

COM(2013) 857 final

(2014/C 214/07)

Poročevalka: **Indrė VAREIKYTė**

Evropska komisija je 4. decembra 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog priporočila Sveta o okviru za kakovost pripravništev

COM(2013) 857 final.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 6. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 27. februarja) s 196 glasovi za, 7 glasovi proti in 6 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Pripravništvo je za mlade v zadnjih dveh desetletjih postalo pomembna točka vstopa na trg dela. A čeprav so pripravništva sedaj stalnica na evropskih trgih dela in so mnoga podjetja začela aktivno prispevati k temu procesu, njihovo širjenje spremlja čedalje večja zaskrbljenost zaradi učne vsebine in delovnih pogojev. Pripravništva lahko olajšajo dostop do zaposlitve, za to pa morajo nuditi kakovostno učno vsebino in ustrezne delovne pogoje ter ne smejo biti nadomestilo za redno zaposlitev ali pogoj za zaposlitev.

1.2 Pripravništva so pomembno sredstvo, ki omogoča boj proti brezposelnosti ter neskladjem med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem na trgu dela in ki zagotavlja prehod iz izobraževanja na trg dela, vendar pa ne smejo veljati za edino tako sredstvo. Za uspešno rešitev teh problemov so potrebne kompleksne in med seboj povezane politike tako na evropski kot na nacionalni ravni. Ustrezni ukrepi, zlasti na nacionalni ravni, lahko mladim omogočijo več priložnosti za pripravništva.

1.3 Skupaj s posebnimi priporočili v besedilu so glavni pogoji za boljša in bolj dostopna pripravništva naslednji:

1.3.1 Priporočilo bi moralo zajemati tudi pripravništva, povezana z izobraževalnimi programi, in pripravništva v okviru aktivnih politik trga dela (ki so namenjene brezposelnim mladim, ponavadi brez izobrazbe ali z nizko izobrazbo), saj sta ti obliki pripravništva najučinkovitejši v EU.

1.3.2 V večji meri je treba podpreti vključitev pripravništev v učne načrte, po možnosti pa bi se pripravništva morala opravljati med izobraževanjem in ne po zaključenem šolanju.

1.3.3 Evropska in nacionalna raven bi si morali skupaj prizadevati za večjo ponudbo pripravništev, zlasti v MSP.

1.3.4 Za tako imenovana pripravništva na odprtem trgu je treba zagotoviti osnovno socialno varstvo (zdravstveno in nezgodno zavarovanje ter v primeru plačanega pripravništva bolniški dopust).

1.3.5 Pripravnikom je treba nameniti potrebno finančno podporo.

1.3.6 Potrebne so spremljajoče smernice, ki bi državam članicam ter gostiteljskim podjetjem in organizacijam pomagale dobiti pregled nad možnostmi za podporo programov pripravništva z že razpoložljivimi viri financiranja EU in držav članic ter vzpostaviti prožne sisteme pripravništev z deljeno finančno odgovornostjo.

1.3.7 Za boljšo mobilnost mladih znotraj EU je treba povečati priložnosti za čezmejna pripravništva. Razširitev portala EURES na pripravništva je dobrodošla, vendar je treba predvideti nadaljnje ukrepe za spodbujanje odprtih in preglednih postopkov ponujanja pripravniških mest.

1.3.8 Vse oblike pripravništva tako na nacionalni kot evropski ravni je treba oceniti in priskrbeti zanesljivejše podatke o njih. To zajema kvantitativne in kvalitativne podatke, ki se lahko uporabijo za ocenjevanje količine, kakovosti, učinka in uspešnosti pripravništev.

1.3.9 Izredno pomembno je z ustreznimi ukrepi za izboljšanje ozaveščenosti in dostopnosti zagotoviti, da so lahko v pripravništva vključeni tudi invalidi.

1.3.10 K oblikovanju smernic ter spremljanju in ocenjevanju izvajanja okvira je treba pritegniti vse pomembne akterje (socialne partnerje, organizacije civilne družbe in predvsem mladinske organizacije).

2. Splošne ugotovitve

2.1 Evropska komisija je decembra 2012 predstavila sveženj ukrepov za zaposlovanje mladih s tremi ključnimi predlogi: jamstvo za mlade, okvir za kakovost pripravništev in koalicija za vajeništva ter razširitev portala EURES. EESO natančno spremlja proces izvajanja vseh teh instrumentov.

2.2 Odbor pozdravlja priporočilo Sveta o okviru za kakovost pripravništev kot ukrep za zagotovitev kakovostne učne vsebine in ustreznih delovnih pogojev med pripravništvom, pa tudi kot orodje, ki preprečuje, da se pripravništva zlorabljajo kot nadomestilo za redno zaposlitev ali pogoj za zaposlitev.

2.3 EESO se strinja, da so visokokakovostna pripravništva zelo pomembna za uspešno izvajanje jamstva za mlade⁽¹⁾ (katerega cilj je zagotoviti, „da vsi mladi do 25. leta v štirih mesecih po tem, ko postanejo brezposelni ali prenehajo s formalnim izobraževanjem, prejmejo kakovostno ponudbo za zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, vajeništvo ali pripravništvo“) ter uresničitev krovnega cilja strategije Evropa 2020, namreč do leta 2020 doseči 75-odstotno zaposlenost prebivalstva v starosti med 20 in 64. Opozoriti je treba, da lahko programi pripravništva, če se uporabljajo pravilno, pomagajo pri neskladjih med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem na trgu dela, hkrati pa lahko premostijo prehod iz izobraževanja na trg dela.

2.4 Kljub razveseljivemu napredku v mnogih državah članicah se Odbor strinja z ugotovitvijo, da sta glavni oviri za pripravništva v EU trenutno nezadostna učna vsebina in neustrezni delovni pogoji. To dokazuje tudi nedavna raziskava Eurobarometer⁽²⁾, v skladu s katero več kot 28 % pripravnikov meni, da jim njihove izkušnje niso ali ne bi koristile pri iskanju redne zaposlitve.

2.5 Po mnenju EESO je pripravništvo le eno od možnih sredstev v boju proti brezposelnosti in neskladjem med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem na trgu dela. Za rešitev teh problemov so potrebne kompleksne in med seboj povezane politike tako na evropski kot na nacionalni ravni.

2.6 Poleg tega Odbor ugotavlja, da priporočilo zajema le tako imenovana pripravništva na odprtem trgu in nadnacionalna pripravništva, ne posveča pa dovolj pozornosti drugim pogostim in učinkovitim oblikam pripravništva v Evropski uniji⁽³⁾: pripravništva, povezana z izobraževalnimi programi, in pripravništva v okviru aktivnih politik trga dela za brezposelne mlade, ponavadi brez izobrazbe ali z nizko izobrazbo.

2.7 Okvir bi moral biti dovolj prožen, da bi odražal različne izhodiščne razmere v državah članicah ter njihovo nacionalno zakonodajo in prakso, hkrati pa spoštoval načelo subsidiarnosti.

2.8 Z večjim upoštevanjem pripravništev, povezanih z izobraževalnimi programi, v okviru za kakovost pripravništev bi bil možen bolj sistematičen pristop na področju tako imenovanih pripravništev na odprtem trgu, zlasti glede metod zagotavljanja kakovosti, ki že obstajajo v izobraževalnem sektorju in bi lahko bile vzorec za učinkovit mehanizem za nadzor kakovosti vseh programov pripravništva. Oblikovanje enotnega instrumenta za zagotavljanje kakovosti vseh oblik pripravništva bi izboljšalo razumljivost in preglednost pogojev za kakovost ter pomagalo usmeriti pripravništva v učne uspehe. Vendar pa je pomembno zagotoviti, da takšen instrument ne bo v nasprotju z zakonodajo držav članic na tem področju.

⁽¹⁾ Priporočilo Sveta o vzpostavitvi jamstva za mladino, UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

⁽²⁾ The experience of traineeships in the EU, Eurobarometer, 2013.

⁽³⁾ Study on a comprehensive overview on traineeship arrangements in Member States, Evropska unija, 2012.

2.9 Kljub vsemu pa EESO poudarja, da sprejetje zakonodajnega in ureditvenega okvira še ne zagotavlja kakovosti pripravništev. Najpomembnejše pri zagotavljanju visokokakovostnih pripravništev bo izvajanje predpisov in pozorno spremljanje celotnega procesa. Države članice morajo imeti možnost same odločiti o pristopu k pripravništvu, s katerim bodo najlažje zagotavljale kakovost in preprečevale zlorabo.

2.10 Za boljšo mobilnost mladih znotraj EU je treba povečati priložnosti za čezmejna pripravništva. Razširitev portala EURES na pripravništva je zelo dobrodošla, zlasti ob upoštevanju dodane vrednosti, ki se ustvari ob spodbujanju nadnacionalnih pripravništev (trenutno se samo 9 % pripravništev opravi v tujini). Vendar pa je treba sprejeti nadaljnje ukrepe, da se z informacijskimi in institucionalnimi sredstvi spodbudi odprta in pregledna ponudba pripravniških mest. V smernicah za morebitne gostiteljske organizacije bi lahko opredelili načela odprtih in preglednih postopkov zaposlovanja in merila kakovosti za pripravništva. Poleg tega je ciljne skupine treba bolje seznanjati z obstoječimi programi pripravništva in priložnostmi, zlasti prek družbenih medijev in interneta.

3. Vloga naložb v pripravništva

3.1 EESO je prepričan, da lahko pripravniki na delovnem mestu prispevajo k uspešnosti podjetja in celotnega gospodarstva ter hkrati pridobivajo potrebne izkušnje, če je učno okolje na delovnem mestu ustrezno strukturirano in to omogoča.

3.2 Čeprav je pripravništvo priložnost za učenje, pa je treba poudariti, da prinaša koristi vsem vpletenim stranem – pripravniku, delodajalcu, celotnemu gospodarstvu in s tem družbi. Zato bi zagotavljanje visokokakovostnih in dostopnih programov pripravništva morala biti deljena odgovornost.

3.3 Po mnenju Odbora bi morale priporočilo aktivneje spodbujati naložbe v pripravništva. Posebno pozornost je treba nameniti MSP, saj brez ustrezne podpore pogosto nimajo razpoložljivega kapitala za naložbe v pripravnike.

3.4 Razloge za nezadostne naložbe manjših podjetij v pripravništva je treba iskati v posebnih značilnostih MSP: kratkoročna usmerjenost, nezmožnost kratkoročno pridobiti koristi od pripravnikov ter razlike v stroških in koristih usposabljanja. Pripravništvo je naložba, ki se podjetju ne obrestuje takoj. Za mala podjetja, ki razmišljajo o nudenju pripravništva, je težava tudi v tem, da pripravnik morebiti ne bo ostal v podjetju dovolj dolgo, da bi se podjetju povrnili stroški usposabljanja.

3.5 EESO meni, da visoko usposobljena in izobražena delovna sila predstavlja konkurenčne prednosti, ki presegajo koristi za posameznega delavca ali podjetje. Zato so državni posegi na trg za dopolnitev zasebne ponudbe upravičeni. Ker so MSP pomembni neto ustvarjalci delovnih mest in gonilo gospodarske rasti, se naložbe v pripravništva v malih podjetjih lahko upravičijo z argumentom, da bi z njimi odpravili nedelovanje trga, do katerega je prišlo zaradi zunanjih učinkov in javnih dobrin (kot so neskladja med ponudbo znanj in spretnosti, pridobljenih med izobraževanjem, ter povpraševanjem na trgu dela): tako bi manjša podjetja lahko v večji meri prispevala k splošni gospodarski rasti in blaginji celotne družbe ⁽⁴⁾.

3.6 Odbor zato priporoča, da se pripravijo spremljajoče smernice za države članice ter gostiteljska podjetja in organizacije v zvezi z možnostmi za podporo programov pripravništva z že razpoložljivimi evropskimi in nacionalnimi viri financiranja. Te smernice bi morale zajemati tudi primere dobre prakse pri izvajanju sistemov usposabljanja v podjetjih in organizacijah.

3.7 Po mnenju EESO je treba poskrbeti za to, da so delodajalci seznanjeni, kakšne neto koristi lahko pričakujejo od pripravništev. Študije, v katerih so analizirani vsi možni stroški in koristi ter v katerih je prikazan resničen ekonomski donos, lahko delodajalce spodbudijo k zaposlovanju pripravnikov. Hkrati pa je treba povečati ozaveščenost o tem, da morajo podjetja poskrbeti za kakovostna pripravništva.

4. Plačilo/nadomestilo in socialna varnost

4.1 Odbor podpira poziv k obveznim pisnim sporazumom o pripravništvu, saj je samo 62 % ⁽⁵⁾ mladih s pripravniškimi izkušnjami za svoje pripravniško mesto sklenilo pisni sporazum ali pogodbo o pripravništvu z gostiteljsko organizacijo ali podjetjem. Za sporazume o pripravništvu je treba določiti skupne pravne standarde. Opozoriti je treba, da pravno obvezujoči pisni sporazumi ali pogodbe koristijo tako ponudniku pripravništva kot samemu pripravniku, saj jasno določajo odgovornosti in pravice obeh strani.

⁽⁴⁾ Management Training in SMEs, OECD, 2002.

⁽⁵⁾ The experience of traineeships in the EU, Eurobarometer, 2013.

4.2 Vendar pa Odbor priporoča, da v primeru tako imenovanih pripravništev na odprtem trgu gostitelj poskrbi za osnovno socialno varstvo (zdravstveno in nezgodno zavarovanje ter v primeru plačanega pripravništva bolniški dopust), ki se vselej vključi v sporazum o pripravništvu. Če pripravništvo v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso velja za delovno razmerje, se uporabljajo vse določbe delovnega prava, socialnega prava in kolektivnih pogodb (vključno z zahtevami glede plače) držav članic. V primeru spora Odbor priporoča, da se pripravniki štejejo za šibkejšo stranko in da se jim nudi potrebna podpora.

4.3 Med najpogostejše načine financiranja različnih oblik pripravništva v državah članicah spadajo evropski in nacionalni/regionalni skladi, institucionalna pomoč (npr. univerzitetne štipendije), samofinanciranje in sredstva podjetij. Če je na razpolago financiranje z javnimi sredstvi, to pogosto pomeni znatno podporo iz evropskih skladov, zlasti Evropskega socialnega sklada (ESS). V primeru tako imenovanih pripravništev na odprtem trgu pa je zelo običajno samofinanciranje, saj pripravniki v številnih primerih sploh niso ali niso dovolj plačani. Dejstvo je, da 59 % vseh pripravnikov ne prejme plačila, zato so odvisni od drugih virov financiranja, na primer od lastnih prihrankov ali podpore družine.

4.4 Odbor poudarja, da pripravnike v času, ko se pripravljajo na poklicno pot in v ta namen izboljšujejo svojo zaposljivost, ne sme ogroziti revščina. Dostop do pripravništev mora biti enak za vse, zato dejstvo, da pripravniki ne prejemajo plačila, omejuje dostopnost programov pripravništva (v EU je samo 46 % vprašanih opravilo pripravništvo⁵). To pomeni diskriminacijo določenih kategorij mladih na podlagi njihovega finančnega stanja.

4.5 Ob upoštevanju načela deljene odgovornosti Odbor poziva države članice, naj poiščejo prožno rešitev za vprašanje plačil za pripravnike. Takšen pristop mora zagotoviti visoko kakovost pripravništev in dostojne pogoje, ob tem pa podjetij ne sme odvracati od ponujanja pripravniških mest. Plačilo za pripravništvo ne sme veljati zgolj za zaslužek, temveč tudi za sredstvo, ki vsem mladim zagotavlja enake možnosti za sodelovanje v programih pripravništva.

4.6 EESO priporoča, da se skupaj s socialnimi partnerji pregledajo in preučijo vse možnosti (davčne ugodnosti za gostiteljska podjetja, uporaba evropskih in nacionalnih skladov, znižane storitve socialnega varstva itd.), da breme plačil ne bi nosila le gostiteljska podjetja in organizacije.

4.7 EESO poziva Evropsko komisijo, naj za države članice in podjetja čim prej pripravi smernice s primeri dobre prakse.

4.8 Dobra praksa za pripravništva iz okvira za kakovost pripravništev bi morala veljati tako za pripravništva na odprtem trgu kot tudi v javnem sektorju in institucijah EU.

5. Drugi vidiki

5.1 EESO podpira priporočilo, naj pripravništva ne trajajo dlje kot šest mesecev, in omejitev glede ponavljanja pripravništev, da pripravniki ne bi nadomestili delojemalcev in da se pripravništva ne bi izrabljala kot alternativa stalni zaposlitvi. Vendar pa bi bilo prav, da čezmejna pripravništva trajajo dalj kot pripravništva, ki jih pripravnik opravlja v svoji državi.

5.2 Po mnenju EESO je zelo pomembno tudi invalidom zagotoviti možnost sodelovanja v programih pripravništva pod enakimi pogoji, zato priporoča, da se sprejmejo ustrezni ukrepi za izboljšanje dostopnosti in ozaveščenosti.

5.3 EESO poziva socialne partnerje, naj nadaljujejo z obravnavo vprašanja priznavanja znanj in spretnosti ter kvalifikacij, pridobljenih med pripravništvu in drugod (na primer pri prostovoljnih dejavnostih). V zvezi s tem bi za dodatno preglednost lahko poskrbel evropski prostor spretnosti in znanj ter kvalifikacij, o katerem se je razpravljalo pred kratkim.

5.4 Odbor želi spodbuditi obravnavo vprašanj v zvezi s potrdili o opravljenem pripravništvu, vendar priporoča, da se zagotovi skupen standard za ta potrdila. Predlaga tudi, da se preučijo možnosti povezave teh potrdil s potrdili Youth Pass in evropskim ogrodjem kvalifikacij, da bodo priznana v čim širšem obsegu in koristna tako za mlade kot njihove prihodnje delodajalce.

5.5 Odbor poziva, naj se dialog tako na ravni EU kot na nacionalni ravni okrepi in vsi pomembni akterji (socialni partnerji, organizacije civilne družbe in predvsem mladinske organizacije) vključijo v oblikovanje smernic ter spremljanje in ocenjevanje izvajanja okvira.

V Bruslju, 27. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)

(2014/C 214/08)

Poročevalec: **Seamus BOLAND**

Svet in Evropski parlament sta 15. novembra 2013 oziroma 18. novembra 2013 sklenila, da v skladu s členoma 114(3) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 12. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) z 227 glasovi za in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja predlog direktive Evropske komisije o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk. Vendar želi opozoriti na razširjenost kritike, da s predlagano direktivo morda ne bo mogoče doseči njenega cilja, tj. zmanjšanja uporabe plastičnih vrečk, v bližnji prihodnosti.

1.2 EESO se zaveda, da nadaljnja uporaba lahkih plastičnih nosilnih vrečk povzroča velikansko okoljsko škodo življenju v morju in da ima takšna škoda resne posledice za vrsto morskih vrst in zdravje ljudi.

1.3 EESO se zaveda zakonodajne zapletenosti na področju omejevanja uporabe plastičnih vrečk, vendar močno priporoča, da se s predlagano direktivo zagotovi popolna zaveza vseh držav članic za trajno odpravo takšnih odpadkov.

1.4 EESO izraža zaskrbljenost, da s predlogom morda ne bo mogoče doseči osnovnih ciljev glede zmanjšanja uporabe, to pa zato, ker ni jasnega cilja EU za njeno omejevanje, ki bi bil primerjalna vrednost za merjenje učinkovitosti ukrepov držav članic in bi ga bilo mogoče zakonsko uveljavljati s sankcijami.

1.5 EESO v zvezi s tem predlaga naslednje:

— EU bi morala določiti količinski cilj za zmanjšanje uporabe lahkih plastičnih vrečk. Ta cilj bi moral temeljiti na izkušnjah širše skupine držav članic, v katerih je potrošnja lahkih plastičnih vrečk nizka,

— za neuspeh pri doseganju tega cilja se predvidijo določene sankcije.

1.6 EESO se sicer zaveda, da različni ukrepi za omejevanje plastičnih nosilnih vrečk v različnih državah članicah niso enako uspešni, vendar priporoča, da vsaka država članica sama analizira, kako bi bilo mogoče direktivo najbolje izvajati, in se potem odloči za možnost, ki najbolj ustreza njenim potrebam in je realistična z vidika njenih obveznosti glede spoštovanja splošnega cilja EU.

1.7 EESO priporoča, da države članice pri sprejemanju lastne politike izvajanja pozorno preučijo posledice, ki jih bo imela za potrošnike, maloprodajni sektor in okolje.

1.8 EESO pozdravlja ugotovitve GD za okolje iz poročila o oceni učinka iz leta 2011, da so posledice zmanjšanja uporabe plastičnih vrečk na zaposlovanje najmanj nevtralne, lahko pa celo prispevajo k povečanju števila delovnih mest, povezanih z alternativnimi vrečkami za večkratno uporabo, ki so okoljsko bolj neoporečne.

1.9 V skladu s svojim predhodnim mnenjem NAT/600 o Zeleni knjigi o evropski strategiji za plastične odpadke v okolju EESO priporoča, da se jasno prizna vloga, ki jo ima civilna družba pri pozitivni spremembi vedenjskih vzorcev.

2. Splošne informacije o zakonodajnih pobudah

2.1 Po zakonodaji EU se plastične nosilne vrečke štejejo za embalažo v skladu z direktivo o embalaži in odpadni embalaži (Direktiva 94/62/ES). Vendar na ravni EU ni zakonodaje ali politike, ki bi posebej obravnavala plastične nosilne vrečke. Nekatere države članice so pripravile zelo uspešne politike za zmanjšanje njihove uporabe. Mnoge pa ne.

2.2 Cilj predloga je zmanjšanje potrošnje plastičnih nosilnih vrečk, ki so tanjše od 50 mikronov (0,05 milimetra), v Evropski uniji. Če opredelimo: direktiva se ukvarja z lahкими, tankimi plastičnimi vrečkami, ki jih potrošniki dobijo pri plačilu ob nakupu v supermarketih in drugih trgovinah, da v njih odnesejo kupljeno blago.

2.3 Zaradi zakonodajnih zapletov pri oblikovanju in izvajanju ciljev za zmanjšanje, ki bi veljali za vse države članice, so težave še večje. Namesto določitve skupnega cilja EU, ki bi občutno zmanjšal število plastičnih vrečk v obtoku, velja za primernejše v Direktivo 94/62/ES vključiti obveznost, v skladu s katero morajo vse države članice zmanjšati potrošnjo lahkih plastičnih nosilnih vrečk, pri čemer pa morajo imeti možnost, da določijo svoje nacionalne cilje za zmanjšanje potrošnje in same izberejo ukrepe za doseglo navedenih ciljev. Ti ukrepi ne bi smeli povzročiti splošnega povečanja proizvodnje druge embalaže.

2.4 Evropska unija ni imela veliko uspeha pri sinhroniziranju politike, ki bi prinesla enoten odziv za reševanje težav, ki jih povzročajo odmetavanje plastičnih vrečk. Italija, na primer, jih želi prepovedati. Avstrija tak predlog izpodbija s pravnega vidika. Druge države, kot so Danska, Irska in Bolgarija, so uvedle davek na plastične vrečke. Velika Britanija namerava leta 2015 uvesti omejen davek, ki bo veljal za trgovine z več kot 250 zaposlenimi. V Franciji, Nemčiji, na Portugalskem, Madžarskem in Nizozemskem so trgovci začeli plastične vrečke zaračunavati.

3. Ozadje in kratka vsebina dokumenta Komisije

3.1 Evropski parlament in Svet sta Evropski ekonomsko-socialni odbor v skladu s členoma 114(3) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije zaprosila za mnenje o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk.

3.2 Komisija je pred pripravo zakonodajnega predloga izvedla oceno učinka ⁽¹⁾. V tej je navedena ocena, da je leta 2010 vsak državljan EU uporabil 198 plastičnih nosilnih vrečk, od tega naj bi bilo približno 90 % lahkih vrečk. Te se manj pogosto ponovno uporabijo in zato bolj smetijo okolje.

3.3 V istem poročilu je naveden podatek, da je bilo v EU leta 2010 odvrženih več kot 8 milijard plastičnih nosilnih vrečk. Takšne smeti so pereč problem za morsko okolje, saj se jih velike količine zbirajo v naših morjih. To zadeva tudi države brez morske obale, saj plastične vrečke v oceane prinesejo reke in potoki. Ker je življenjska doba plastičnih nosilnih vrečk lahko tudi več sto let, gre za izjemen svetovni izziv, saj se onesnažuje okolje in negativno vpliva na ekosisteme naših oceanov.

3.4 Analiza, ki jo je opravila Komisija, je pokazala, da se uporaba takšnih vrečk od države do države močno razlikuje: od povprečno 4 na osebo na leto na Finskem in Danskem do 466 na Poljskem, Portugalskem in Slovaškem.

4. Splošne in posebne ugotovitve

4.1 EESO je v mnenju NAT/600 o Zeleni knjigi o evropski strategiji za plastične odpadke v okolju, ki ga je pripravil Josef Zbořil, poudaril resne probleme, ki jih pomenijo plastični odpadki na splošno in priporočil vrsto ključnih ukrepov za obravnavanje onesnaževanja z vsemi oblikami plastike ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ocena učinka za predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk (COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)).

⁽²⁾ Mnenje o Zeleni knjigi o evropski strategiji za plastične odpadke v okolju UL C 341, 21.11.2013, str. 59–66.

4.2 Obsežno zmanjšanje uporabe plastičnih nosilnih vrečk bo pomagalo omiliti pritisk na biotsko raznovrstnost, zlasti v morskem okolju, v skladu s strategijo EU za biotsko raznovrstnost, katere cilj je ustaviti izgubo biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev v EU do leta 2020.

4.3 Po znanih podatkih so se pripadniki najmanj 267 različnih živalskih vrst že zapletli v morske smeti, ki so posledica plastičnih nosilnih vrečk, ali pa so jih zaužili. V Severnem morju ugotavljajo, da je plastika v želodcih 94 % vseh ptic. Ostanke vrečk so našli tudi v želodcih več pripadnikov ogroženih morskih živalskih vrst.

4.4 Med osnovnimi pomanjkljivostmi, ki prispevajo k poglobljanju problema, so:

- nedelovanje trga in slaba ozaveščenost javnosti,
- neuspešno izvajanje in uveljavljanje obstoječega zakonodajnega okvira, ki ureja področje embalaže in odpadne embalaže,
- neuspeh pri opredelitvi dejanskih ciljev, ki bi občutno zmanjšali uporabo lahkih plastičnih vrečk,
- pomanjkanje politične volje v številnih državah članicah, da bi problem rešili s cilji, ki nekaj pomenijo.

4.5 Velikanske razlike med državami članicami glede števila lahkih plastičnih vrečk, ki se uporabijo po osebi, po drugi strani kažejo, da bi bilo mogoče uporabo takšnih plastičnih vrečk drastično zmanjšati v razmeroma kratkem času, če obstaja politična volja za ukrepanje. Na Irskem, na primer, se je z uvedbo davka, ki se plača pri plačilu kupljenega blaga, uporaba plastičnih vrečk zmanjšala za 80 %.

4.6 Če učinkoviti ukrepi ne bodo sprejeti, se bo po napovedih število plastičnih nosilnih vrečk na trgu v EU-27 povečalo z 99 milijard leta 2010 na 111 milijard leta 2020⁽³⁾. Če ne bomo takoj odločno ukrepali za omejitev uporabe plastičnih vrečk in z njimi povezanih težav z onesnaževanjem, bo to negativno vplivalo na okolje in državljane v EU in zunaj nje, pa tudi na tiste, ki reciklirajo plastiko, javne oblasti, ribištvo in turizem ter lokalna podjetja.

4.7 Številne okoljevarstvene skupine menijo, da je predlog Komisije šibak, ker v členu 1(2) navaja, da „države članice sprejmejo ukrepe za zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk na njihovem ozemlju v dveh letih od začetka veljavnosti te direktive“, pri tem pa ne določa jasnega cilja za omejevanje njihove uporabe.

4.8 Direktive, katerih izvajanje je v izključni pristojnosti držav članic in ki nimajo jasnih dogovorjenih sankcij za neizvajanje, veljajo za veliko manj uspešne.

4.9 Z opredelitvijo količinskega cilja za omejevanje uporabe lahkih plastičnih nosilnih vrečk bi postavili jasen cilj in primerjalno vrednost za države članice, ki bi omogočila spremljanje in po potrebi zakonsko uveljavljanje. Države članice bi po drugi strani ohranile prožnost glede sredstev, s katerimi bi ta cilj lahko dosegle. Med temi instrumenti bi bile lahko gospodarske spodbude, kot so davki ali dajatve, kampanje za ozaveščanje potrošnikov, regulativni ukrepi ali pa mešanica teh instrumentov, odvisno pač od posebnih okoliščin v vsaki državi članici. V oceni učinka je govora o cilju za omejevanje uporabe, ki bi bil 35 vrečk na osebo na leto. Podlaga za takšen cilj bi bila povprečna potrošnja lahkih plastičnih vrečk v 25 % najbolj uspešnih držav članic leta 2010, zato bi lahko veljala za razumno in izvedljivo primerjalno vrednost za druge države članice. Če bi to pretvorili v cilj za omejevanje, ki bi veljal za vso EU, bi s tem dosegli 80-odstotno zmanjšanje potrošnje plastičnih vrečk za enkratno uporabo v EU, kar bi moral biti minimalni cilj.

4.10 Na podlagi ocene učinka Komisije je mogoče sklepati, da ukrepi za zmanjšanje uporabe plastičnih vrečk za enkratno uporabo ne bi imeli nesprejemljivih posledic za gospodarstvo ali zaposlovanje.

Njene ugotovitve so:

- zmanjšalo se bo število zaposlenih v proizvodnji **plastičnih vrečk za enkratno uporabo**,
- verjetno pa se bo povečalo število zaposlenih v proizvodnji **plastičnih nosilnih vrečk za večkratno uporabo, papirnatih vrečk in vrečk za posode za smeti**,
- poročilo Prodcom za leto 2011, na katerega se sklicuje poročilo o oceni učinka, navaja, da je leta 2006 tretjina lahkih plastičnih vrečk prišla iz uvoza, predvsem iz Azije, kamor se je pozneje tudi preselil velik del proizvodnje. Naveden je primer Velike Britanije, kjer se skoraj 98 % tovrstnih vrečk uvozi z Daljnega vzhoda,

⁽³⁾ Na podlagi podatkovne baze Eurostata Prodcom, ki nudi statistične podatke o proizvodnji končnih izdelkov (ocena učinkov, ki jo je opravila Komisija, poglavje 2.4.).

-
- poročilo poudarja, da gre pri proizvodnji v državah EU običajno za izdelavo „nekoliko debelejših vrečk“,
  - poročilo o oceni učinka navaja, da dodatnih posledic za zaposlovanje ne bo (str. 86), in poudarja, da večina proizvajalcev plastičnih vrečk izdeluje vrečke različnih velikosti in da utegnejo ukrepi za zmanjšanje uporabe lahkih vrečk povečati povpraševanje po vrečkah za večkratno uporabo, s tem pa ustvariti nova delovna mesta.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

MNENJE Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 v zvezi s tehničnim izvajanjem Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD)

(2014/C 214/09)

Poročevalec: **M. ADAMS**

Evropski parlament in Svet sta 18. novembra 2013 oziroma 10. decembra 2013 sklenila, da v skladu s členoma 192(1) in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 v zvezi s tehničnim izvajanjem Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 12. februarja 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) z 226 glasovi za, 5 glasovi proti in 12 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Predlog omogoča in olajšuje tehnično izvajanje obstoječih sporazumov v zvezi s Kjotskim protokolom. Odbor podpira predstavljeni predlog.

2. Splošni uvod

2.1 Kjotski protokol, mednarodni sporazum iz leta 1997, s katerim je bila uvedena obveznost zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za posamezne države, je začel veljati leta 2005. Industrializirane države so se zavezale, da bodo do leta 2012 svoje letne emisije CO₂ (pri čemer se merijo različne vrednosti emisij šestih toplogrednih plinov) v povprečju zmanjšale za 5,2 % glede na vrednosti iz leta 1990. Čeprav so se od leta 1990 emisije toplogrednih plinov na svetovni ravni povečale za 40 %, lahko Kjotski protokol vseeno štejemo za majhen, toda pomemben prvi korak v okviru mednarodnega delovanja.

2.2 Države EU-15 so se s Kjotskim protokolom zavezale, da bodo v obdobju 2008–2012 skupni delež emisij zmanjšale za 8 % v primerjavi z vrednostmi leta 1990; ta cilj so po vsej verjetnosti celo presegle. Tudi države članice, ki so k EU pristopile leta 2004 in pozneje, morajo izpolniti kjotske cilje 5-, 6- ali 8-odstotnega zmanjšanja emisij; te cilje uspešno uresničujejo ali pa jih bodo presegle. EU je sprejela enostransko zavezo, da 28 držav članic do leta 2020 zniža celotne emisije toplogrednih plinov za 20 % glede na emisije iz leta 1990.

2.3 Medtem ko se je BDP EU med letoma 1990 in 2011 povečal za 45 %, pa so se leta 2011 emisije toplogrednih plinov 28 držav članic, vključno z emisijami iz mednarodnega letalskega prometa, ki so zajete v enostranski zavezi EU, zmanjšale za 16,9 % glede na vrednosti iz leta 1990, v letu 2012 pa naj bi ta odstotek znašal 18 %. Po zadnjih napovedih držav članic se bodo skupne emisije v letu 2020, vključno z emisijami iz letalskega prometa, zmanjšale za 21 % glede na vrednosti iz leta 1990.

2.4 „Sprememba Kjotskega protokola iz Dohe“ k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja vzpostavlja drugo ciljno obdobje Kjotskega protokola, ki se začne 1. januarja 2013 in zaključí 31. decembra 2020.

2.5 V drugem ciljnem obdobju Kjotskega protokola se bo še naprej uporabljal in izboljševal sedanji obsežen sistem obračunavanja emisij, da se zagotovi transparentnost delovanja pogodbenic in izpolnjevanje njihovih obveznosti.

2.6 Za izvajanje Kjotskega protokola po letu 2012 je potreben niz tehničnih izvedbenih pravil, ki jih določijo Evropska unija, njene države članice in Islandija. V nedavno sprejeti uredbi o mehanizmu za spremljanje ni pravne podlage, ki bi Komisiji omogočala sprejemanje delegiranih aktov glede izvajanja pravil o drugem ciljnem obdobju. Zato je treba spremeniti Uredbo (EU) št. 525/2013, da se zagotovi potrebna pravna podlaga.

3. Povzetek predloga za spremembo uredbe

3.1 Predlagana uredba zagotavlja podlago za izvajanje vrste tehničnih vprašanj s sprejetjem pravnih aktov. Ureja zlasti naslednja vprašanja:

- postopke upravljanja enot, kot so transakcije kjotskih enot (izdajanje, prenos na druge pogodbenice, nabava, razveljavitev, umik iz obtoka, prenos enot v naslednje ciljno obdobje, nadomestitev ali sprememba datuma poteka veljavnosti) v nacionalnih registrih Evropske unije, držav članic in Islandije ter med njimi;
- postopke obračunavanja v zvezi s prehodom s prvega na drugo ciljno obdobje, vključno s prenosom presežnih enot obračunavanja s prvega na drugo ciljno obdobje;
- vzpostavitev in vzdrževanje rezerve presežka prejšnjega obdobja in rezerve ciljnega obdobja za vsako pogodbenico sporazuma o skupnem izpolnjevanju;
- dajatev ali „delež prihodka“, ki se uporablja za izdajo ERU (enot zmanjšanja emisij) in prvi mednarodni prenos AAU (enot dodeljene količine) v drugem ciljnem obdobju.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Če povzamemo, na podlagi predloga bo EU lahko izvedla zaveze iz drugega ciljnega obdobja Kjotskega protokola ter postopke izdajanja kjotskih enot obračunavanja, njihovega prenosa na druge pogodbenice in prenosa na naslednje ciljno obdobje. Poleg tega bo lahko Komisija sprejemala delegirane akte. Predlog omogoča in olajšuje tehnično izvajanje obstoječih sporazumov. Odbor podpira predstavljeni predlog.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henry MALOSSE

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije – Letni pregled rasti za leto 2014

COM(2013) 800 final

(2014/C 214/10)

Glavna poročevalka: **Evelyne PICHENOT**

Evropska komisija je 13. novembra 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije – Letni pregled rasti za leto 2014

COM(2013) 800 final.

Predsedstvo Odbora je 18. novembra 2013 zadolžilo usmerjevalni odbor za strategijo Evropa 2020, naj pripravi delo Odbora na to temo.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja 2014) za glavno poročevalko imenoval Evelyne PICHENOT in mnenje sprejel s 187 glasovi za, 2 glasovoma proti in 11 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Okrepiti evropski semester in izboljšati sodelovanje civilne družbe

1.1.1 Za povečanje **odgovornosti držav in demokratične legitimnosti**, ki sta ključnega pomena pri evropskem semestru, EESO – ob priznavanju raznolikosti nacionalnih praks – priporoča boljše povezovanje z akterji civilne družbe. Zato priporoča:

- pripravo **praktičnega vodnika** o instrumentih evropskega semestra za nacionalne, regionalne in lokalne izvoljene predstavnike ter ekonomske in socialne akterje,
- nadaljnje razvijanje stikov in javnih posvetovanj evropskih institucij, zlasti Komisije, z **nacionalnimi parlamenti**, ki ohranjajo vso demokratično legitimnost na področju proračuna in reform,
- nadaljevanje razprave s civilno družbo o časovnem razporedu strukturnih reform in medsebojnem vplivu politik, ki jih države članice izvajajo sočasno,
- dodatno spodbujanje vseh držav članic k vključevanju **socialnih partnerjev in posvetovalnih organov** v pripravo reform, ki izhajajo iz posebnih priporočil za posamezne države, ter v pripravo in spremljanje nacionalnega programa reform (NPR),
- sodelovanje socialnih partnerjev in civilne družbe pri **ocenjevanju** javnih **politik**, ki se izvajajo pred kakršnimikoli ukrepi za racionalizacijo ali modernizacijo,
- nadaljevanje pošiljanja **skupnega letnega poročila nacionalnih ESS** ⁽¹⁾ in podobnih organizacij Evropskemu svetu: pri tem bi morali nacionalne posvetovalne organe še bolj spodbuditi k sodelovanju pri pripravi tega skupnega poročila,
- od Sveta in Komisije bi bilo treba dobiti **uradni odgovor** na pisne prispevke nacionalnih civilnih družb, kar bi bil dokaz, da gre za resno posvetovanje, ki bi bilo povezano tudi z razpravo o posebnih priporočilih za posamezne države,
- pripravo metodologije za to, da se dosežejo standardi **kakovosti sodelovanja** organizacij civilne družbe ter socialnega dialoga v državah članicah, ob podpori študije, ki jo pripravlja usmerjevalni odbor EESO za strategijo Evropa 2020 in ki bo objavljena leta 2014.

⁽¹⁾ Glej CESlink: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.en.home>.

1.1.2 V letnem pregledu rasti za leto 2014, podprtih s prilogama ⁽²⁾, Komisija predstavlja svoj pogled na ekonomsko in socialno politiko Evropske unije, s poudarkom na usklajevanju med evropskimi politikami in nacionalnimi ukrepi. Analiza ima iste prednostne naloge kot v prejšnjih letih in odpira evropski semester.

Že uveljavljeni postopek za spremljanje makroekonomskih in proračunskih politik se tudi v letu 2014 nadaljuje in temelji na besedilih, katerih vodilo je logika **usklajene discipline, nadzora in kaznovanja**. Temelji pa tudi na **mehanizmu opozarjanja**, da bi preprečili pojav makroekonomskih neravnovesij, na **nacionalnih programih reform** (NPR) ter na **posebnih priporočilih za posamezne države**, ki se pripravijo po posvetovanjih z vsako od držav članic. Evropski semester ostaja tesno povezan tudi s strategijo Evropa 2020 ter njenimi v številkah izraženimi cilji.

1.1.3 Sprva finančna, nato pa še gospodarska kriza, ki še vedno pesti Evropo, je razkrila pomanjkljivosti sistema upravljanja ekonomske in monetarne unije: te je treba nujno odpraviti, da ne bi bil ogrožen celo obstoj eura. EESO priznava **precejšen napredek na področju gospodarskega upravljanja**, vendar ponovno poudarja nujno potrebo, da se mu zagotovi **demokratska legitimnost** ter **večja odgovornost na nacionalni ravni**. Mnenje Odbora iz leta 2014 je **nadaljevanje prejšnjih mnenj o letnih pregledih rasti**, ki so povzeta v priporočilih v točki 2.1 tega mnenja. Ta priporočila dopolnjuje, posodablja, odpira perspektive za leto 2015 in se opira na sklepe številnih novejših mnenj.

1.1.4 Letni pregled rasti za leto 2014 je prva faza postopka, ki ga bo **usmerjevalni odbor za strategijo Evropa 2020** spremljal skozi vse leto, ob sodelovanju nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov ter podobnih institucij, ki bodo spremljale izvajanje reform in politik na nacionalni ravni. Odbor je zadovoljen, da sta se **spomladanski tristranski socialni vrh** in proces evropskega semestra izrecno povezala. Poleg tega pa zahteva, da se stališča evropskih socialnih partnerjev objavijo v prilogi dokumentov evropskega semestra. Želi si tudi, da bi letni pregled rasti spremljalo poročilo o stanju napredka strategije Evropa 2020. Tovrstna diagnoza je potrebna za pripravo vmesnega pregleda.

1.1.5 Odbor je prepričan, da krize še ni konec, zato evropske institucije in države članice poziva, naj uskladijo prizadevanja za prilagojeno sanacijo proračuna z **odločnim in vztrajnim ukrepanjem v prid rasti, zaposlovanja in konkurenčnosti** v celotni Uniji z 28 državami članicami. Prihodnjo Komisijo poziva, naj začne z izvajanjem velikopoteznega **načrta vlaganj**, ki bodo malim in srednje velikim podjetjem omogočala boljši dostop do financiranja. Evropski strukturni in investicijski skladi bodo morali podpreti uresničevanje ciljev strategije Evropa 2020 in bi morebiti lahko spremljali reforme, opredeljene v posebnih priporočilih za posamezne države. Obenem Odbor poziva Komisijo, naj predstavi časovni načrt konkretnega izvajanja svežnja o socialnih naložbah.

1.2 Skladnejše upravljanje za resnično ekonomsko in monetarno unijo

1.2.1 Po objavi poročila „Na poti k pravi ekonomski in monetarni uniji“ ⁽³⁾ EESO z zadovoljstvom ugotavlja **postopni napredek pri „usklajevanju“** držav članic v smeri skladnejšega ekonomskega upravljanja, ki poteka s pomočjo evropskega semestra. Opaža zlasti to, da se letni pregled rasti prilagaja novim pravilom upravljanja, še posebej v euroobmočju, saj se **osnutki proračuna predložijo sredi oktobra**, da lahko Komisija oceni, ali države članice sprejemajo potrebne ukrepe za uresničevanje ciljev, določenih na evropski ravni. Nato se proračuni dopolnijo na nacionalni ravni. Ta postopek mora potekati ob popolnem spoštovanju demokratične legitimnosti nacionalnih parlamentov, ki so edini pristojni za spreminjanje in prilagajanje proračuna.

1.2.2 EESO se je seznanil z delnim napredkom, ki ga prinaša sporazum o prihodnjih predpisih glede nadziranja in reševanja bank v težavah, ki ga je Evropski svet sklenil decembra 2013. Ugotavlja, da projekt bančne unije počiva na temeljih, ki jih bo treba še razviti, v kratkem se bo treba spopasti še z mnogimi izzivi, povezanimi zlasti s sanacijo finančnega sektorja ter rokom za vzpostavitev enotnega reševalnega mehanizma. Odbor si zastavlja resna vprašanja glede tveganj, ki jih prinašata **nedokončana bančna unija** in uporaba medvladnega postopka ⁽⁴⁾.

1.2.3 EESO obžaluje zmanjšanje sredstev za **večletni finančni okvir** 2014–2020. Vsekakor pa se veseli naložbenih zmogljivosti v višini več kot 400 milijard eurov, ki jih bo moč preko evropskih strukturnih in investicijskih skladov hitro uporabiti za spodbujanje rasti in zaposlovanja na nacionalni in regionalni ravni, kar bo pripomoglo k uresnitvi ciljev strategije Evropa 2020. Odbor pozitivno ocenjuje dejstvo, da je **politično odločanje** prvič vezano na **finančno zavezo**, v celoti pa gre za pomemben dejavnik podpore rasti.

⁽²⁾ Letni pregled rasti za leto 2014 – COM(2013) 800 final s prilogama.

⁽³⁾ Van Rompuy, „Na poti k pravi ekonomski in monetarni uniji“, Bruselj, 12. oktober 2012, Evropski svet.

⁽⁴⁾ Sklepi Evropskega sveta iz decembra 2013.

1.2.4 Pri tem letnem pregledu rasti skuša Komisija ustvariti evropski okvir za spodbujanje rasti v Evropi, s tem da kombinira **gospodarsko upravljanje**, večletni **finančni okvir** ter politike za dopolnitev različnih vidikov **notranjega trga in trgovinsko politiko**. Odbor podpira Komisijo pri tem, da države članice poziva, naj pri opredeljevanju svojih nacionalnih politik upoštevajo **ta evropski okvir**. Opaža, da letni pregled rasti odslej med prve prednostne naloge uvršča rast in konkurenčnost; poudarja, da je treba konkurenčnost tolmačiti široko, upoštevajoč kakovost ter plasma izdelkov in storitev, in je ne omejevati zgolj na ceno.

1.2.5 Da bi ohranili evropski model socialne kohezije, kot priporoča tudi poročilo „Na poti k pravi ekonomski in monetarni uniji“, ter v skladu s horizontalno socialno klavzulo Pogodbe, EESO poziva Evropski svet, da naredi preskok ter evropski monetarni uniji da socialno razsežnost. Ta se mora odražati v tem, da se v evropski semester proaktivno vključi **preglednica socialnih kazalnikov** ⁽⁵⁾, ki bodo imeli enak vpliv kot makroekonomski in proračunski kazalniki. Naloga te socialne razsežnosti je preprečevati tveganja socialnih neravnovesij, spremljati pa jo morajo stabilizacijski mehanizmi, zlasti po vzoru jamstva za mlade ter strukturnih skladov, namenjenih med drugim tudi izobraževanju ali prekvalifikacijam.

EESO poleg tega poziva, naj se pri vseh teh instrumentih upošteva evropska razsežnost **enakosti spolov**.

1.2.6 Globoka kriza, s katero se sooča Evropa, ter politike, ki se izvajajo za boj proti zadolževanju, lahko preprečijo izpolnitev številnih ciljev strategije Evropa 2020. EESO zahteva, da se **pobuda, ki se nanaša na MSP**, začne izvajati nemudoma, že na začetku leta 2014. Z zadovoljstvom sprejema novi mandat, ki ga je EIB dala MDS (4 milijarde eurov), ter njegovo krepitev s povečevanjem kapitala.

1.2.7 EESO poudarja, da ima EU **številne adute** za izhod iz krize, tako z vidika infrastrukture, kakovosti storitev ali enotnega trga. Te adute je treba izkoristiti, da bi pospešili ekološko tranzicijo, inovacije, dostop malih in srednje velikih podjetij do kreditov, konkurenčnost vseh podjetij, da bi dosegli trajno, zeleno in vključujočo rast.

1.3 Dinamična in trajnostna perspektiva revizije strategije Evropa 2020

1.3.1 To mnenje, ki je pripravljeno kot prispevek k sklepom Evropskega sveta marca 2014, naj bi bilo tudi prispevek k **vmesnemu pregledu strategije Evropa 2020**. To je pomembno področje dela prihodnje Komisije, ki se bo začelo v času italijanskega predsedovanja. Unija bo morala državljanom dokazati politično voljo za poglobitev integracije ter dati konkretno vizijo o tem, kako doseči „boljšo Evropo“, kar pri določenih politikah pomeni „več Evrope“. Pri pripravi tega vmesnega pregleda strategije Evropa 2020 je priporočljivo strategijo **uskladiti z instrumenti evropskega semestra** ter s tem doseči novo ravnovesje med odgovornostjo in solidarnostjo. Odbor priporoča, da se v evropski semester vključi preglednica okoljskih kazalnikov.

1.3.2 Odbor je zadovoljen, da letni pregled rasti za leto 2014 spodbuja države članice naj se kljub težkim proračunski razmeram spopadejo z **izzivi 21. stoletja** in promovirajo naložbe z bolj dolgoročnimi cilji, kot je na primer podnebje. Evropski semester mora še naprej med svoje cilje, metode in instrumente vključevati ozelenitev obstoječih industrijskih postopkov po panogah ter ekologizacijo vsega gospodarstva, da bomo lahko izšli iz krize po vzoru bolj trajnostnega razvoja. Med prednostnimi nalogami za rast in konkurenčnost Komisija v letnem pregledu rasti omenja spodbujanje učinkovite rabe virov z izboljšanjem ravnanja z odpadki in gospodarjenja z vodo, recikliranja in energetske učinkovitosti.

V vmesni pregled bo treba zajeti **porajajoče se teme in prakse**, ki so vzvodi trajnostnega razvoja, na primer krožno gospodarstvo, vključujoče in sodelujoče gospodarstvo, ekološka zasnova, okoljska učinkovitost, okoljska mobilnost ali prenova stavb ter trajnostna urbanizacija.

1.3.3 Nova evropska strategija bo morala izhajati iz skupne ocene evropskih institucij in držav članic ter biti vpeta v okvir ciljev trajnostnega razvoja (prihodnji CTR) **Združenih narodov za obdobje po 2015**. Evropska unija je močno prispevala k opredelitvi **univerzalnosti** teh prihodnjih ciljev trajnostnega razvoja. Vmesni pregled bo del prizadevanj za **skladnost** vseh politik – takšno načelo je bilo na evropski ravni že sprejeto v zvezi z razvojno politiko. **Prihodnje skupne cilje celega planeta** je treba vnesti v **dinamiko trajnostnega razvoja, ki je lastna evropski celini**. Zato Odbor priporoča, da se vmesni pregled vnese med cilje trajnostnega razvoja do leta 2030, v tesnem sodelovanju z državami članicami.

⁽⁵⁾ Pet kazalnikov: stopnja brezposelnosti, mladi brez izobrazbe in ne vključeni, tveganje revščine aktivnega prebivalstva, neenakosti in realni bruto dohodek gospodinjstev.

1.3.4 Odbor se zavezuje, da bo v celoti odigral svojo vlogo v procesu oblikovanja trajnostne ekonomske tranzicije ter bo še naprej pozoren na potrebo po ambiciozni podnebni/energetski politiki. Upoštevati bi bilo treba rezultate dela konference „Novo svetovno partnerstvo: stališča evropske civilne družbe o okviru za obdobje po letu 2015“⁽⁶⁾, ki bo potekala 13. in 14. februarja 2014 in pri kateri je EESO pomemben akter.

2. Nadaljevanje in poglobljanje letnega pregleda rasti za leto 2014

2.1 To mnenje o letnem pregledu rasti za leto 2014 je **nadaljevanje** ugotovitev, ki jih je Odbor podal v svojih prejšnjih mnenjih o evropskem semestru ter dopolnil s prispevki nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov ali drugih podobnih posvetovalnih mehanizmov. Opozarja na **naslednje zaključke**, ki so leta 2014 **še vedno aktualni**:

- hitra vzpostavitev razvijajočega se, toda kompleksnega postopka okrepljenega usklajevanja, imenovanega „**evropski semester**“, kot odziv na najhujšo krizo številnih razsežnosti v zgodovini Evrope, ki je razkrila pomanjkljivosti nedokončane EMU,
- vključevanje rasti v **cilje strategije Evropa 2020**; poseben pomen vzgoje, izobraževanja in vseživljenjskega usposabljanja; aktivni ukrepi na trgu dela, podjetniški duh, samostojni poklici; politike socialnega vključevanja; energetska učinkovitost,
- ekološka tranzicija v model trajnostne **proizvodnje in potrošnje**, ki je neločljivo povezana z izhodom iz krize,
- poglobitev **razlik** med državami članicami, med regijami in lokalnimi skupnostmi, med osrednjim delom in obrobjem; nujna potreba po kohezijskih politikah, da bi našli pot zblíževanja v EU,
- potreba po dejanskem izvajanju reform v evropskih institucijah in državah članicah,
- **povečevanje javnega dolga** zaradi bančne krize,
- **razlikovanje proračunske sanacije**, ki mora biti v skladu s ponovnim zagonom rasti; politike sanacije javnih financ morajo zajemati daljša obdobja in vključevati iskanje pametnega razmerja med prihodki in odhodki, med ponudbo in povpraševanjem,
- vzporedna **nujna potreba po pobudi za ponovni zagon rasti, zaposlovanja in konkurenčnosti**; dejansko izvajanje reform na trgih blaga, storitev in dela, kadar je to potrebno; podpora naložbam in politikam solidarnosti; dokončna **bančna unija**,
- težke socialne posledice politik za izhod iz krize, ki se izvajajo; potreba po upoštevanju **socialne pravičnosti in enakopravnosti** pri stroških in koristih strukturnih reform; potreba po presoji socialnega učinka reform,
- spoštovanje neodvisnosti socialnih partnerjev in kolektivnih pogodb; sodelovanje in tesno povezovanje s **socialnimi partnerji in civilno družbo**; krepitev demokratične legitimnosti evropskega semestra; krepitev socialnega dialoga, zlasti na področju reform trga dela.

2.2 Ustrezni instrumenti za pregled rasti

2.2.1 EESO zaznava postopno prehajanje z usklajevanja na ekonomsko upravljanje, ki je za države članice bolj zavezujoče, s pomočjo procesa evropskega semestra, ki se odraža v oceni specifičnih priporočil za države iz konca leta 2013, ki bo usmerjala **prihodnje predloge za priporočila spomladi 2014** ter njihov prenos v nacionalne programe reform. Povezava različnih instrumentov evropskega semestra, ki pomagajo ugotavljati stanje, da bi lahko bolje usklajevali ekonomske politike, je kot izpiljen urni mehanizem, ki ga žal obvladuje le **malo evropskih in nacionalnih strokovnjakov**.

⁽⁶⁾ Novo svetovno partnerstvo, stališča civilne družbe o okviru ukrepov po letu 2015.

2.2.2 Komisija je jeseni 2013 prvič ocenila **osnutke nacionalnih proračunov** držav euroobmočja, preden so nacionalni parlamenti o njih razpravljali in jih sprejeli. Komisija ni zahtevala nobene revizije osnutkov proračuna 13 držav euroobmočja, s čimer smo se zaenkrat izognili vprašanju sporov glede legitimnosti. Vendar pa poročilo o mehanizmu opozarjanja, ki analizira kakih deset makroekonomskih kazalnikov⁽⁷⁾, razkriva, da bo **letos šestnajst držav** deležnih temeljitega pregleda, da bi ugotovili, ali obstajajo neravnovesja in ali so pretirana ali ne.

2.2.3 Komisija sedANJI položaj ocenjuje kot **prelomnico**, s perspektivo **splošne oživitve rasti (za 1,1 % v euroobmočju in za 1,4 % v EU28), ki bi jo bilo torej treba okrečiti**. Odbor izraža zaskrbljenost, da tega krhkega začetka ponovnega zagona ne bodo zaznali v vseh državah članicah. Vseeno pa temu letnemu poročilu o rasti priznava napredek, saj **rast in konkurenčnost uvršča na prvo mesto med prednostnimi nalogami**. Odbor bo spremljal izvajanje te prednostne naloge, da bi se prepričal, da je 400 milijard evrov usmerjenih v projekte, katerih cilj je to uresničiti. Skrbel bo, da bo prihodnji instrument za zblíževanje in konkurenčnost pomagal pospeševati ritem in povečevati kakovost reform v državah s težavami.

2.3 Ohranjanje negotovosti?

2.3.1 Letni pregled izpostavlja ponoven **zagon rasti, ki se komaj poraja in je še skromen**. Odbor izjavlja, da ga skrbijo negotovosti, ki so poudarjene v dokumentu Komisije, kot so povezave med propadajočimi bankami in državnimi dolgovi ali zmanjševanje povpraševanja v razvijajočih se državah, drobljenje finančnega sistema, visoke stopnje brezposelnosti, ki ogrožajo perspektive in so ovira za rast.

2.3.2 EESO ugotavlja, da je ton letnega pregleda rasti za leto 2014 na splošno bolj optimističen kot so napovedi MDS in OECD, po katerih je tempo oživljanja gospodarstva v svetovnem merilu počasnejši, kot so napovedovali maja 2013, zlasti zaradi slabšanja perspektiv za hitro rastoča gospodarstva⁽⁸⁾. Komisija je bila v zadnjih letih pogosto optimistična in je napovedovala okrevanje, vendar se njene napovedi niso uresničile. Odbor zahteva, da prihodnja Komisija ponovno **pregleda ekonomske napovedi in da po potrebi spremeni usmeritev**. Vsekakor pa poudarja, da stagnacija ali prepočasno okrevanje ogroža sisteme socialne varnosti, zlasti v tistih državah, kjer so ti sistemi še krhki.

2.3.3 Slabšanja razmer na trgu dela zaradi krize ne spremlja sorazmerno izboljšanje, kadar se gospodarski položaj ustali, in letni pregled rasti se omejuje zgolj na omembo časovnega zamika med gospodarskim okrevanjem in učinkom na zaposlovanje. Če se bo ta zamik ohranjal, tvegamo **dolgotrajno strukturno brezposelnost**. Zato je treba **udeležbo na trgu dela spodbujati** na različne načine: s pridobivanjem spretnosti, vseživljenjskim izobraževanjem, sodelovanjem socialnih partnerjev, pa tudi s programi javnih in zasebnih naložb, s katerimi se ustvarjajo delovna mesta.

2.3.4 Prezgodaj je še, da bi trdili, da je kriza eura za nami. Obstajajo tveganja, med drugim tudi to, da dolgotrajna nizka inflacija (nižja od 1 %) ne privede do **deflacije**, ki lahko katastrofalno vpliva na možnosti okrevanja. **Monetarna politika ECB** je pri tem odločilnega pomena. Med ostalimi tveganji Odbor poudarja, da bi se v primeru več bank lahko izkazalo, da so prešibke, da bi lahko izpolnile svoje obveznosti. Prihodnji stresni test pod nadzorom ECB bo pomemben pokazatelj tega, kakšno je zdravje finančnega sektorja.

2.3.5 Letni pregled rasti priznava, da so **možnosti za podjetja težke**, saj jim v določenih državah napovedujejo majhno rast, težko pridejo do posojil, kar ogroža in vodi v stečaj številna MSP.

2.3.6 EESO priznava, da **ekonomske in socialne razlike** otežujejo opredeljevanje skupnih prednostnih nalog, ki bi veljale za celotno Evropsko unijo. EESO priporoča, da se za pripravo posebnih priporočil za posamezne države uvedejo konkretni ukrepi za zagotovitev **dialoga med Komisijo** in civilnimi družbami ter krepí **socialni dialog**.

⁽⁷⁾ Kazalniki preglednice za preprečevanje in odpravljanje makroekonomskih neravnovesij so: saldo tekočega računa, neto stanje mednarodnih naložb, realni efektivni menjalni tečaj, izvozni tržni delež, povprečna nominalna enota stroškov dela, cena nepremičnin, pri kateri se inflacija ne upošteva, kreditni tokovi v zasebnem sektorju, stopnja brezposelnosti – triletno povprečje, zadolženost zasebnega sektorja, splošna zadolženost javnega sektorja, skupne obveznosti v finančnem sektorju.

⁽⁸⁾ OECD, Ekonomske perspektive, analize in napovedi, Euroobmočje – Povzetek ekonomskih napovedi (november 2013), <http://www.oecd.org/eco/outlook/euroareaeconomicforecastsummary.htm>.

2.3.7 EESO je še vedno zaskrbljen zaradi problemov, ki jih je povzročila kriza. Alarmantna se mu zdijo morebitna tveganja pregleda kakovosti sredstev bank in stresnih testov, ki se bodo izvajali v letu 2014. Gre za spremljanje, ki mora biti verodostojno, za katerega pa bančna unija nima takojšnjih rešitev.

2.3.8 EESO pozdravlja sporazum glede direktive o sistemih zajamčenih vlog ter direktive o sanaciji in reševanju bank. **Izvajanje bančne unije, zlasti svežnjevi nadzora in reševanja**, bo pomembno za okrevanje in ponovno vzpostavitev zaupanja. Zato EESO poziva k hitremu sprejetju **enotnega reševalnega mehanizma**, ki je glavni instrument za upravljanje prihodnjih bančnih kriz. Odbor je zelo razočaran, ker Svet na nedavnem zasedanju ni uspel skleniti dogovora o dokončanju bančne unije in ker se je odločil za uporabo medvladnega postopka.

3. Ustalitev, vendar drobljenje

3.1 Letni pregled rasti priznava, da delež evropske trgovine v svetu pomembno vpliva na bogastvo EU, ki svoje okrevanje usmerja v **rast, ki v vse večji meri temelji na izvozu** v države s hitro rastočimi gospodarstvi, kar v določenih državah povzroča notranjo devalvacijo.

Evropska unija v živahni mednarodni konkurenci ohranja prevladujoč položaj v svetovni trgovini, kljub **občutljivemu razvoju tokov in vrednostnih verig**. Prizadeva si tudi za večjo odprtost za naložbe. Unija se je na takšen razvoj odzvala tako, da je začela dvostranska pogajanja na področju trgovine in naložb ter izvajanje dvostranskih sporazumov. Odbor ostaja pozoren na uveljavljanje predpisov, standardov in vrednot v vseh sporazumih, tako da se po potrebi uporabijo zaščitni ukrepi ali ukrepi za reševanje sporov pri STO ter mehanizmi za spremljanje sporazumov.

3.2 Če so prvi letni pregledi rasti med absolutno najpomembnejše prednostne naloge uvrščali politike drastičnega in splošnega varčevanja, pa je danes na prvem mestu diferencirana politika natančneje opredeljenih ciljev glede sanacije proračunov. EESO podpira poziv državam članicam, naj bolje pripravijo sanacijske programe in več pozornosti namenijo njihovi **kakovosti, sestavi in odmerjanju**. EESO se je seznanil s tem, da Komisija izrecno poudarja vpliv proračunske politike na rast, učinkovitost javnega sektorja in socialno pravičnost ter obsoja subvencije, ki škodujejo okolju.

3.3 Kot je poudaril že v mnenju o socialni razsežnosti EMU, EESO skrbi dejstvo, da gospodarski in družbeni položaj odraža močno **različen razvoj** med državami ali skupinami držav na področju okrevanja gospodarstva in socialnih neenakosti, ki ogroža možnost, da bi države članice dosegle skupno blaginjo. Naloga EU je **preprečevati** vse večjo **ekonomsko in socialno razdrobljenost**, ne le v euroobmočju, temveč tudi na enotnem trgu. EESO ponovno poziva k sprejetju okvirne direktive o boju proti revščini z vključevanjem na trg dela.

3.4 Celotna EU se mora zavezati k izvajanju reform, ki ji bodo omogočile boljše prilagajanje spreminjajoči se ekonomski stvarnosti. Kot je EESO poudaril že v svojem prejšnjem mnenju o letnem pregledu rasti za leto 2013, je treba stroške in ugodnosti teh strukturnih reform enakopravno porazdeliti med vse akterje (delavce, gospodinjstva/potrošnike in podjetja).

3.5 EESO meni, da prednostne naloge letnega pregleda rasti za leto 2014 ne odražajo dovolj povezave s **strategijo Evropa 2020 in njenimi cilji, izraženimi v številkah**. Ponavlja svojo zaskrbljenost glede **pomanjkanja napredka** pri uresničevanju ciljev te strategije. Sprašuje se, zakaj niso analizirani razlogi za to, da ni napredka in z zanimanjem pričakuje vmesni pregled; skrbijo ga tudi vse bolj različni trendi v EU na področju gospodarskih dejavnosti, zaposlovanja, brezposelnosti in negotovosti zaposlitev. Na določenih področjih se cilj strategije Evropa 2020 zgolj oddaljuje. Kot kaže, se je stopnja brezposelnosti v EU ustalila na 10,9 % (v euroobmočju pa na 12,1 %), ki je najvišja v obdobju od ustanovitve ekonomske in monetarne unije.

3.6 Kljub temu, da institucije že od leta 2011 pozivajo h krepitvi socialne razsežnosti EMU, je Odbor razočaran nad rezultati Evropskega sveta iz decembra 2013, ki je imel to prednostno nalogo na dnevnem redu, in poudarja, da je vendarle imel v **poročilu o zaposlovanju** na voljo **učinkovita orodja za ugotavljanje stanja**. Ugotavlja, da evropski semester vključuje preglednico socialnih kazalnikov v poročilo o zaposlovanju, in priporoča, da bi jo vključili v enoten nadzorni okvir, ki enakopravno obravnava ekonomske in socialne razsežnosti. Poleg ciljev glede zadolževanja in javnega primanjkljaja, bi morali obstajati tudi **merljivi cilji glede zaposlovanja in socialne uspešnosti**. Slediti bi jim morali podobni mehanizmi za prilagajanje in solidarnost, s katerimi bi odpravljali socialne razlike in spodbujali socialne naložbe. EESO že dolgo poudarja **velikansko potrebo po naložbah**, vključno s socialnimi naložbami, ki bi ustvarjale delovna mesta, zmanjševale revščino in se borile proti socialni izključenosti. To pa pomeni tako zasebne kot javne naložbe ter, po potrebi, uvedbo **strukturnih reform**.

3.7 EESO poudarja tudi to, da je treba strukturne težave držav članic obravnavati pri viru. **Strukturna konkurenčnost, gospodarska rast in močna socialna razsežnost** so ključni elementi za izhod Evrope iz krize. Nedavno predlagano preglednico socialnih kazalnikov je treba uporabiti za okrepitev kratkoročnih in srednjeročnih sprememb v tesnem sodelovanju in posvetovanju s socialnimi partnerji.

3.8 **Razsežnost enakopravnosti spolov** je treba nujno vključiti v novo gospodarsko upravljanje. Odbor poziva evropske institucije in države članice, naj pri reformah upoštevajo razsežnost enakosti spolov, naj v vseh instrumentih opredelijo podatke, ki so za posamezen spol specifični, ter naj zlasti v nacionalnih programih reform in priporočilih za posamezne države natančno navedejo učinek neenakopravnosti med moškimi in ženskami na rast.

3.9 Zaradi **nezadostne usklajenosti nacionalnih politik** lahko določene politike neke države članice negativno učinkujejo na drugo državo članico. Letni pregled rasti omenja razmislek, ki se je začel s sporočilom o načrtih velikih gospodarskih reform, ki pa bi ga bilo treba še poglobiti, da bi lahko sestavili skladen **časovni načrt strukturnih reform**. V ta razmislek sodijo **davčna in socialna konkurenca, odločitev za raznolikost virov energije in migracijska politika**, ki imajo lahko škodljive posledice za druge države članice.

3.10 Trenutno je največji izziv **podpora okrevanju gospodarstva**, ki zahteva predvsem pravilno izvajanje velikih gospodarskih reform in okrepitev **strukturne konkurenčnosti**, torej sposobnosti inovacij, izboljševanja kakovosti storitev in blaga, razmislek o organizaciji dela in upravljanja, razvijanje raziskav in uporabo njenih rezultatov poleg **drugih dejavnikov konkurenčnosti cene**, kot so stroški proizvodnega kapitala ter stroški dela, pa tudi devizni tečaj, ki v primeru eura veljajo za visoke.

4. Dolgoročne naložbe, ki ugodno vplivajo na trajnostno rast

4.1 EESO obžaluje, da sta vprašani naložb in oživitve **notranjega povpraševanja** premalo poudarjeni. Evropa potrebuje rast in zaposlovanje, zato je potreben **nov evropski program naložb**. EESO ponavlja svoje predloge glede načrta vlaganj, ki bi vključeval ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, zlasti za mlade, trajnostni razvoj, inovativne projekte za prihodnost, pa tudi izobraževanje, raziskave, infrastrukturo, okoljsko učinkovitost. Glavno vodilo takega načrta mora biti ustvarjanje delovnih mest, ki bo pripomoglo k zmanjšanju revščine, ter zmanjšanje obremenitev javnih proračunov zaradi večje udeležbe na trgu dela.

4.2 Takšen načrt vlaganj mora dopolnjevati in krepiti prizadevanja za povečanje **konkurenčnosti podjetij** ter podpreti okrevanje gospodarstva, da bi EU postala gospodarsko uspešnejša na mednarodnem prizorišču ter da se ji zagotovi prihodnost, ki bo svetla, vključujoča in učinkovita glede rabe virov. Solidarnost in poštenost – tako v posameznih državah kot po vsej Evropi – sta bistveni za to, da bodo vsa prizadevanja politično in družbeno sprejemljiva ter vsem v korist.

4.3 EESO je zadovoljen, ker sta učinkovita raba **naravnih virov** in izvajanje **energetskih politik** navedena med prednostnimi nalogami letnega pregleda rasti za leto 2014 za zagotavljanje rasti in konkurenčnosti. Po mnenju Odbora bo **zeleno in vključujoče gospodarstvo** v prihodnjih letih glavni izziv, obenem pa tudi **vodilo za izhod iz krize**. Ukrepi za spodbujanje rasti in zaposlovanja morajo biti osredotočeni na ekološko tranzicijo v gospodarstvo z nizkimi izpusti ogljika in okoljsko učinkovito glede virov do leta 2050. EU bo morala ta proces pospešiti.

4.4 Ob dejstvu, da zgolj rezi proračunov ne morejo ugodno vplivati na rast, EESO poziva Komisijo, naj dodatno razvije svoje zamisli o politikah zasebnih vlaganj, dostopa MSP do posojil, oživitve porabe ter o strukturnih reformah davčnih politik. Nacionalni ukrepi na treh področjih – naložbe, potrošnja, davki – bodo lahko obrodili sadove le v jasno opredeljenem **evropskem okviru**, ki se bo usklajeval in usmerjal v trajnostni razvoj in skupno blaginjo.

4.5 EESO ponavlja svoja priporočila **v prid naložbam** na evropski ravni, zlasti s pomočjo **izdajanja obveznic EIB** ali MDS za financiranje rasti, privabljanje presežkov prihrankov na svetovni ravni, kar naj bi potekalo tako, da bi lahko določene prihodnje strukturne naložbe lahko izšle iz dometa javnega dolga, ter povečanje pozornosti za industrijsko politiko.

4.6 Da bi prispevali k oživitvi **notranjega povpraševanja** v Evropi, je treba izboljšati udeležbo na trgu dela, javne storitve zaposlovanja in aktivne ukrepe trga dela. Pobuda „Jamstvo za mlade“ je s tega vidika še posebej dobrodošla, kljub skromnim finančnim sredstvom, ki jih ima na voljo. Prav tako pa je treba zaposlenim in delavcem zagotoviti **trdne obete glede zaposlitve in plač**, brez katerih ni možno vzpostaviti zaupanja in potrošnje.

4.7 Za spodbuditev oživitve notranjega trga je treba pri posodobitvi zakonodaje o delovnih pogodbah, katere namen je doseči večjo **prožnost** trga dela, v celotnem ravnovesju upoštevati tudi **razsežnost „varnosti“ trga dela**. Eurostat je ocenil, da je že 8,7 % delavcev v EU revnih ⁽⁹⁾, in pojav negotovosti zaposlitve se z gospodarsko krizo vse bolj povečuje.

4.8 Prav tako je treba tudi poziv Komisije k učinkovitejšemu socialnemu varstvu, ki bi podpiralo socialne spremembe in postopno zmanjševalo **neenakosti in revščino**, razumeti kot zahtevo po kakovostnih storitvah za najbolj ranljive skupine. Po ugotovitvah Eurostata iz leta 2012 ⁽¹⁰⁾ četrtini prebivalcev EU, torej približno 125 milijonom ljudem, grozi revščina ali socialna izključenost. Število se od leta 2008 povečuje, torej ga ne moremo pripisati slabemu upravljanju sistemov socialnega varstva, temveč gospodarski krizi in politikam, ki enakopravnosti in socialni pravičnosti niso posvečale dovolj pozornosti.

4.9 Zato EESO odločno ponavlja, da je treba stroške in ugodnosti strukturnih reform enakopravno porazdeliti med vse akterje, kar pomeni predvsem to, da je treba že zdaj razmišljati o **razdeljevanju sadov prihodnjega zagona trajnostnega gospodarstva**, ki se ga nadejamo. EESO od Komisije ponovno zahteva, naj pojasni svoje stališče glede plač, inflacije in produktivnosti.

5. Upravljanje se izboljšuje, še vedno pa je omejeno in neenako

5.1 EESO ob oceni novega evropskega gospodarskega upravljanja meni, da bi bilo ta postopek treba **poenostaviti**. Kot je Odbor v svojih mnenjih že poudaril, je časovni načrt evropskega semestra prenatrpan z instrumenti, kot so Pakt za stabilnost in rast, Pogodba o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju, šesterček, dvojček itd. EESO ugotavlja, da je tak razvoj upravljanja, četudi je zapleten, trgom očitno zbujal zaupanje v pripravljenosti EU in držav članic za spopad z **izzivi EMU**. Odslej bo treba povezati verodostojnost, razumljivost in legitimnost.

5.2 Glede sodelovanja **socialnih partnerjev in civilne družbe** letni pregled rasti poudarja predvsem odgovornost na nacionalni ravni in ne daje dovolj poudarka njihovem dejanskemu sodelovanju pri opredeljevanju usmeritev ter izvajanju politik. Verodostojnost in družbena sprejemljivost reform sta odvisni od tesnega sodelovanja in posvetovanja s socialnimi partnerji, to je zagotovilo za njihovo uspešno izvajanje.

5.3 Evropski državljani od Evrope in njenih držav članic pričakujejo, da bo to novo upravljanje rešitev tudi za **druge izzive**, s katerimi se soočajo: boj proti segrevanju podnebja, energetska politika, industrijska politika, spodbujanje previdne in učinkovite rabe virov itd. EESO se je torej razveselil, ko je ugotovil, katere prednostne naloge si je Komisija zadala na področju energije.

5.4 V okviru ekonomskega in socialnega upravljanja z enotnim nadzornim postopkom bi lahko uvedli spodbujevalni mehanizem, s katerim bi **podprli nacionalne reforme**, katerih cilja sta **konvergenca in konkurenčnost**. V letnem pregledu rasti za leto 2014 je omenjena tudi razprava o novem instrumentu za konvergenco in konkurenčnost s „**pogodbenimi dogovori**“ ali „pogodbami za konkurenčnost“, ki vsebujejo zaveze držav članic za reforme, v zameno pa te dobijo finančno podporo za njihovo lažje izvajanje. Odbor meni, da je treba natančneje določiti načine financiranja (dodana vrednost v primerjavi z obstoječimi strukturnimi skladi, vrste reform, ki se bodo podpirale, velikost finančnega instrumenta, vir financiranja) ter usmeritve teh pogodbenih dogovorov, zato je treba **razpravo nadaljevati brez naglice**. Pogodbeni pristop, na katerem temelji instrument za konvergenco in konkurenčnost, bi lahko na nacionalni ravni nudil manevrski prostor za boljše vključevanje civilne družbe. Poleg tega se zdi kot vmesna pot med prostovoljnim usklajevanjem in obvezno potjo na področjih, na katerih ima EU trenutno omejeno pristojnost. Države članice bodo ta pristop ponovno obravnavale na zasedanju Sveta oktobra 2014.

5.5 V zvezi s prehodom z **obdavčitve** dela predvsem na potrošnjo EESO izraža bojazen, da bo to v sedanjih razmerah zmanjšalo notranje povpraševanje. Skrbi pa ga tudi konkurenca držav članic na področju nižanja plač, ki bo povpraševanje še dodatno zmanjšala.

⁽⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/EN/3-05122013-AP-EN.PDF.

5.6 V zvezi z okoljskimi davki EESO z zanimanjem opaža, da si je Komisija zadala za prednostno nalogo, da ponovno razmisli o obdavčitvi, tako da davčno breme dela preusmeri na druge davčne osnove, ki so vezane med drugim tudi na onesnaževanje. Sprejeti je treba ukrepe za spodbujanje reform okoljskih davkov v državah članicah, saj lahko ti prispevajo k sanaciji proračuna, obenem pa tudi k zmanjšanju porabe naravnih virov in uvoženih fosilnih goriv. To bo imelo manj negativnih učinkov na rast in zaposlovanje kot posredni davki.

5.7 V letnem pregledu rasti je **obdavčitev premoženja** omenjena zgolj kot vir, ki lahko nadomesti obdavčitev dela, zato Odbor prosi Komisijo, naj o tem razmisli in to pojasni v prihodnjem letnem pregledu rasti.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henry MALOSSE

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o spremenjenem predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe

(kodificirano besedilo)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD)

(2014/C 214/11)

Evropski parlament in Svet sta 13. januarja 2014 oziroma 21. februarja 2014 sklenila, da v skladu s členi 43, 114 in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Spremenjeni predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (kodificirano besedilo)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD).

Odbor se strinja z vsebino predloga, poleg tega je to vprašanje že obravnaval v mnenju CESE 966/2010, sprejetem 14. julija 2010 (*), zato je na 496. plenarnem zasedanju 26. in 27. februarja 2014 (seja z dne 26. februarja) z 224 glasovi za, 4 glasovi proti in 13 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje.

V Bruslju, 26. februarja 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

(*) Mnenje EESO o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov o storitvah informacijske družbe (kodificirana različica), UL C 44, 11. februar 2011, str. 142.

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL